

★ મ ગળાચરણુ ★

[સ્તરન]

જય જી હો મહુ મગળ ગાનો
 વીર પૂજન ઘર ઘર થાવો
 આજ અમારું મહિર મોહનો,
 જય જય હો

લવો વધો મેલીના થાગ હો,
 શામે છે મુખકુનુ શામે છે ભાળ હો
 મનિરીયે ત્રિગનાના જાસ હો બધિયો
 જય જય હો

જય મોનો જય મોનો જય માલા રે,
 ઉચ્ચ સાહે જય મોનો હો હો
 આલ્યા મનુભા હનછ તમારું,
 જામતા હીરગની આ તી ઉતારું
 મનમથતો ધુપને ઝગમતો હીરડો
 મનિરીયે ત્રિગનાના જાયા હો
 જય જય હો

આત્મ કમનમા ચઢિવ ૧ કરાશે,
 દીર્ઘને તાગે તાજા હારા
 જય જય હો

શ્રી આત્મક્રમ્ય લઘિસૂત્રીશ્વરજી
જૈન ગ્રંથમાળાયા
દ્વિતીય પુષ્પમ્

નમો જિજ્ઞાસુ

શ્રી આચાર્યમન-વિશ્વમીશ્વરજી નમ

કર્મ ફીલોસોફી

અને

બીજા પ્રવચનો

— વ્યાખ્યાતા —

અન્નેક સાંના સામનપ્રજાતક

પૂજ પા આચાર્યદેવ

શ્રીમદ્ વિજય લક્ષ્મણસૂરીશ્વરજી મહારાજ

(કે. ૭-મ્મદા નિવસી) માહુગાના

ગે. પદ્મમસી પ્રેમજી કુવેગી

તમ્મધી બે

પ્રવેગે નિવાસ-તનય ગૌડ

માહુગા (જી આર પી)

પ્રમાણક

શ્રી આત્મકમલ વર્ણિતસૂરીશ્વરજી

જૈન જ્ઞાનમંદિર, હાદર (ગીળી)

આ મુ ખ

★

પ્રથમ થયે છે આવડા નાના પુસ્તકને ૪૫૫ આમ
 બની શી જરૂર હોય? વાત માચી, કા 'જરૂર' નરી,
 પરંતુ પુસ્તક ઉદાર વાતોને મોટું હોય અ'પ પઠિ
 ચયની જરૂર અણાય, આજની વિરમકાળની વિરમ
 પરિસ્થિતિએ વિશ્વને વિરમ અવસ્થામાં મૂકી દીધું
 છે, સાચી સરકૃતિના સ્થાને નરી નિરૂતિએ લોકમાન-
 સને આનરી લીધું છે, જેના કપરા સયોગમાં એ
 અતિ આપશયક છે કે સાચી સરકૃતિનો પુનરુદ્ધાર થાય,
 અને જનતા એથી સરકારી બની સુખ શાંતિના
 નુદન આસ્વાદ અનુભવે, આ માટે પ્રથમ તબ મુ ૧
 હોયના અમિત આશ્ચર્ય, સિદ્ધલાનનાએ, દુષ્પાત
 અને તુષ્ણાના અતિરેક સુધારના જોડાય, આ તબ
 અમને યથાર્થ આદરો, વિશુદ્ધ ભાવનાએ, શુભ
 ધ્યાન અને તુષ્ણાની અપનાતરુ આખ્ય નામાં આન
 એ આકષણ માટે સાધુ હવત ટનનાન પ્રસિદ્ધ ઉપ-
 રામેએ લોકને આકર્ષક ઉપદેશ આપેના ઘટે વત માન
 કાલે જૈન સમાજમાં આના આખ્યક ઉપદેશના સમાજ
 મજ્યાની અવિદ્યાએ જોડા છે, એમાં પ્રખર પ્રવચન
 કાર પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમ. નિમ્બવદમજસૂરીશ્વરજી

મહારાજ પ્રથમ પંડિતના એક સમયે વખતા છે,
 એઓ જૈન તત્ત્વોના મૂકમ વિષયોને, સુદર સુખિત
 અને દ્રશ્યતની સાથે સમજાવી દે છે. ધર્મની કર્તવ્યતા
 અજમ રીતીએ દસાવી દે છે, આજનો કાળ પ્રગતિ
 તરફ નહિ પણ અનગતિ તરફ ઘસડી રહ્યો છે, એ
 વસ્તુ સંચોદ રીતીએ એનાજનોના મગજમા ઉતારી દે
 છે, નાસ્તિક અને સુધારક જેના આત્માએ પણ એમના
 ધર્મ પ્રવચનો સાંભળી કાનપટ્ટી પકડી જાય છે, રહસ્ય
 ભરી રમિક કથાઓના તો જાણે એ ખાજુ રૂપ છે, અને
 એને કહેવાની જગા એની કે સાથે સાથે અનેક વાતોના
 બોધ કરાવતા જાય અને એતાની જિજ્ઞાસા જાગૃત
 રાખતા જાય, એક દિવસ ગામળી ગયા પછી બીજે
 દિવસે એ એતાને આવેજ છુકો, એવું તો ઘણાપ
 પ્રસાદમાં જાય છે, નેરોઈ અનેક ગાદોરો અને
 ગામડાઓમાં અમલો અનેક વ્યાખ્યાનો આપ્યા છે,
 તેઓશ્રીએ મુખર્ષીમાં આપેલા અનેક જાહેર પ્રવચનો
 પેકી માત્ર વ્રજુજ જાહેર પ્રવચનોના અવતરણોત્તુ આ
 પુસ્તક છે, પ્રવચનો જૈન તત્ત્વોના અદ્ભુત પરિચય
 આપે છે, જનસત છવનતા માર્ગે સુજાડે છે, કર્ત
 વ્યની દ્વાકવ કર છે, સસયોને બેદ છે, અજ્ઞાનને
 મિગાવે છે, જૈન તત્ત્વો પ્રત્યે બહુમાન જમાવે છે,
 મતંમાનની ભૌતિક આત્મચાતક વિજ્ઞાનની અને
 બીજી વાતોની માર્ગે સુદર તત્ત્વોની વિશિષ્ટતા સાબીત

કરે છે, એથી એજે આ પુસ્તક મનનીય હોય પ્રેમા
શી નવાઈ ? એનો સમાજમા ખુબ પ્રચારક નો છે,
વાચક વર્ગ આ પુસ્તક ને વાચી તત્ત્વશ્રદ્ધા ફેળવી
સવજના શામલ પ્રાપ્તિ ખુબજ આસ્વાદ્ય ફેળવે
અને હેનન માગનુસારી અને ઉચ્ચ પદ્ય પ્રયાગ
કરતુ બનાવે એથી આ પ્રયાગ સદ્ગ જયો લેખા.
રોજે આમાથી આદર્શો, જાનનાઓ, પ્યાન અને
અભિનાયાઓની પવિત્રતાને અનપરા મળજે એવો
દર વિરાસ છે, માટે આ પુસ્તક ખુબજ મનનીય
અને પ્રચારણીય છે

પૂ પા મિધ્યાત મદો નિ આગ્યાય ૨
શ્રીમદ્ વિજય પ્રેમસૂરીશ્ચન્દ્ર મહાગાનના
ચમ્પુ મિત્ર મુનિ ભાનવિજય

એરોનમન દ્રેષન અને રંગીમરોની મુસાફરી પ્રત્યા
જના વિમાન પડી જશે તો દ્રેષનના માટે એમની
યશ તો અને રંગીમર દરીવાસ તેમનામા ખબર મારજે ના
મરી જ શુ એવી જરા પણ તકા વગર હોશમે ત ત
મુસાફરીઓ પ્રત્યારા, જ્યારે ધમની નતીના અદ્ય ક ના પી
વાન આવે તે વખતે માય પ્રતીક્ષા તુડી જશે તા ? એમ
કહી મુઠા પહેના મોખાનુ શા માટે માડતા રશે ? એની
કંઈ સમજ પડતી નથી સન્મોધ સચય

મુબઈના આગણે

ધર્મ પ્રભાવના.

વ્યાખ્યાન રાચરૂપિ પરમ શામન પ્રભ ૪૬ પૂજ
નીચ મુરિપુન્દર આચાર્ય ૨ શ્રીમદ્ વિજય લખિ
સૂરીશ્ચ મહાનજના પદ્માવ કાર અન્તેડ વ્યાખ્યાના
ગામનપ્રભાવક પૂ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય
લખમખમૂરીશ્ચ મહાનજના દાદર શ્રી આત્મકમન
લખિસૂરીશ્ચ જોનજાનમદિરમા પૂ ગુરુદેવની
આજ્ઞાસુસાચ ચાતર્મામ કન્ટા તે રૂપ્યાન અન્તેડ વિધ
ગાસનપ્રભાવનાના દાયા ચરા પામ્યા હતા થામે
જી જનતા વ્યાખ્યાનમા મોટી રાખ્યામા ઉત્કટી
હતી જેથી મોળાખચ લખ્ય મહપ ઉભો ક નામા
આગરો હતો, શ્રી બાવતીછ સુન અને બાવનાવિ
કારે જનગમાયનુ રવાતી, તેઓશ્રીની દ્વય
વેધને રાચરૂ વ્યાખ્યાન શ્રીનીએ જનતામા અપૂર્વ
ધર્મ ભાવના જમાવી હતી, પશુપત્ત પવની અપૂર્વ
ઉજવળી, દુર્ગાની કેવડવ્યાદિની ઉપજ, અભૂત
તપશ્ચામો ભવ્ય વસ્ત્રાદ્યો, શ્રી પૂર્વ, અક્ષય
નિધિ, તપોની આરાવના, તેમજ વિવિધ વધયો પર
તેઓશ્રીએ અને જાહેર વ્યાખ્યાનો આપના-મુબઈ
તમજ પ આમાથી આવેલાન શુદ્ધે તેમજ હામરો

શ્રી-પુરૂષોત્તમ મેલીની જામતી હતી

પૂ આચાર્યદેવની પુનિત ત્રિજ્ઞાના પ્રતાપે જ્યેષ્ઠ અને આશીર્વાદ શ્રી આત્મમ્બર લમ્બિસૂરીયરજી જેન જ્ઞાનમંદિર લાખોના ખર્ચે તૈયાર થઈ રહ્યું છે તે માટે સૌ શ્રી રામજીભાઈ લેકાભાઈના મુખ પ્રયામ અને પૂ આચાર્યદેવના સદુપદેશથી લગભગ બે લાખ રૂપિયાની રીપ થઈ હતી

બે હેનોની થયેલી ભાગવતી દીમા અને દુર્ગાદેવી શ્રી-પુરૂષોત્તમે સ્વીધેના વાળ તેમજ તે પ્રમંથે અન્ને શાસનો નહિ થઈ હતી, અનેક ભાગ બહેનોએ ખાર વળાદિ મહાજ કર્યા હતા

માટુગામા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ

સૌ શ્રી રામજીભાઈ સોજપાવ જે પી ની આશ્રય કરી વિનતી રવીકારી પૂ આચાર્યદેવની ત્રિજ્ઞાથી તેમને નવા વાળ રૂ ના ખર્ચે બધાને શિખરબધી વાળ નૂતનઝિનાવડની પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ પર મહા મુદ્દમા પૂ આચાર્યદેવોદિ ત્યા પધાર્યા હતા જ્યેષ્ઠ મહોત્સવ મહાયો હતો, વિવિધ પૂજાઓ, પ્રજ્ઞાનાઓ, રાતના ભાવના, રોશની, જ્યેષ્ઠ મહા, જળયાગનો દબદબાઓ વરદાઓ, એક લાખને અમ્યાર હજાર લગભગની થયેલી દેવદ્રવ્યાદિની ઉપજ,

શુભ મુહુર્તે પૂ આચાર્યદેવના વરદ હસ્તે ચૌમુખ્ય
ભગવાન અને અન્ય જિનાંબરોની થયેલી પ્રતિષ્ઠા
અગેરે શુભ કાર્યો તેમજ પૂ આચાર્ય દેવના પ્રભાવ
પૂર્ણ પ્રવચનોએ જનતામા અજન્મ જાગૃતિ પેદા
કરી હતી

‘જૈન’ નામ મીંગવનારા કાયદો

શ્રી જાણીએ ‘જૈન’ નામ ઉડાવનારા એક ખરડો
મહાર પાડતા તેના વિગેવની પૂ આચાર્યદેવની
પૂનિત નિશામા જગી સભા યોજાઈ હતી અનેક
વક્તાઓના પ્રવચનો બાદ પૂ મહારાજશ્રીએ આજન્મી
ભારતુ આપ્યું હતું મુળર્થ તેમજ પરાના આગેવાન
રૂહરથો ઉપરાત માનવ જૈનીની રૂઠુ લામી હતી
ભાવખનામા પણ પૂ આચાર્યદેવની અધ્યક્ષતામા
એક જગી સભા ઉપગેજત બીકના વિરોધમા યોજાતા
રાકઆતમા અનેક વક્તાઓ તમજ પૂ મુક્તિવિજયલ
મઠ તથા પૂ પ શ્રી પ્રવીર્ણાનજયલ મહારાજે જોન્દાર
ભાષણ આપી વીરોધ કર્યો હતો અન્ય મુનિગણે પણ
પ્રવચનો આપ્યા હતા અતે પૂ આચાર્યદેવે પ્રભા
વિક પ્રવચન આપ્યું હતું જૈની અસર ઘણીજ મુદર
થઈ હતી ગોના વિરોધે અતે લે ખરડો મરકારે રદ
કર્યો હતો

મુ મ' ૧૧ પંધરામણી

મમ્ જ્ઞાનમાન જૈન ઉપાસ્યમા શેકથી જ ના ભાઈ પ્રતાપસી આદિ આગેવાન શુદ્ધધોની વિદતી સ્વીકારી સરનાગર પચાર્યા પત્રી લગભગ સરા મામની સ્થિતતા થતા વ્યાખ્યાનમા જાણે પર્ગુદાન પર્વ ન થાનતા દેવ તેમ્થી જન મે ની જામતી હતી માધનમાગમા જનનમા ધર્મ રા માગે એ નિયપર જાહેર વ્યાખ્યાન આપતા લગભગ અઢીહજાર સ્ત્રી-પુરુષોએ લાભ લીધો હતો નરચનની જનતામા ઘણીજ હાડી અમર થઇ હતી

કોટમા પંધરામણી

કોટ શ્રી સઘના આગેવાનોની વિનવણી સ્વીકારી પૂ આચાર્ય દ્વારે કોટમા ભવ્ય સ્વામત સહુ પધારી લગભગ ૧૫ દિવસની સ્થિતતા કરતા વ્યાખ્યાનમા જનતાની ઘણી ભી-જામતી હતી જેથી માગદેવ મે રાનમા પ્રવચનો થવા માડ્યા, એક જાહેર પ્રવચન કાનજી ખેતશીની વાડીમા થતા હજારો સ્ત્રી-પુરુષોની મદની જામી હતી જનતા ઉપર અજબ પ્રભાવ પડ્યો હતો ચાતુર્માસ માટે સઘની જોરદાર વિનતી થઈ હતી, ત્યાંથી વ્યાખ્યાનમા પણ આ માદીનો સાચો માગ ' એ નિય પર એક પ્રવચન તેઓશ્રીનુ થતા મુબઈની જનતા માગી સખ્યામા નજરે ચડતી હતી

ગીવ, ઘાટકોપર તેમજ અ ઘેગી વિ અથળેાની વિન-
તીઓ રવીકારી ત્યા પણ થોડા થોડા દિવસાની
સ્થિતતા કરી તેઓશ્રીએ જનતાને લાભ આપના હુતો

દાનર શ્રી જ્ઞાન-મદિરના દ્રુટીઓનાં અત્ય ત
વિનતી થતા બીજુ શોમાન તેઓશ્રીએ જ્ઞાન-મન્દિ
મા કયું હુતુ બ્યાખ્યાન મારે એક મદર મન્ય ઉભો
કરનામા આવ્યો હુતો અને અનેક વિવ માનનોન્નતિ
ના કાર્યો થયા હતા

વિરોધસભા

શ્રી નમિતારાજ જૈન ઉપાધ્યયના નિરાગ દોષમા
જનતાની બહોળી મેદની વચ્ચે પૂ અમળ મધની
નિસામા એક મીટીંગ દ્રુટ બીધતા વિરોધ અગે
ભરાતા પૂ આચાર્યદેવે જુનક અવાજથી અજબ
પાકાર કર્યો હુતો જોરદાર ને ઓજસ્વી લ પણ આપી
જનતાને મુદર દોરવણી આપી સન્કારની નામે પ્રચડ
વિરોધ કર્યો હુતો

ભિક્ષુક બીનનો વિરોધ

પૂ આચાર્યદેવે ભિક્ષુક બીજ અગે એક સચોટ
અને યુક્તિ દલીલ પૂનક ખુદનો પત્ર વડા પ્રધાન શ્રી
ખેર અને શ્રીયુત મોરારજી દેસાઈ ઉપર લખ્યો હુતો

બેની નુકર અસર થઈ હતી જે પર મુખમંત્ર નમા
ચારમા પ્રમદ થયો હતો, બેની હજારો કોપીઓ છપાઈ
તે બીવનો Cમ વિરોધ કરવામા આવ્યો હતો

શ્રી નમિનાથજી જૈનઉપાશ્રયમા

વાતુમાસ મા. પૂ આચાર્ય>વાદિ શ્રીનમિનાથજી
જૈન ઉપાશ્રયમા દસ્તીઓની સામુદાયિનતી - સીકાગી
લગભગ ૧ માસની સ્થિતતા કરતા વ્યાખ્યાનમા
મહીજ માટી સંખ્યામા શ્રોતા રંગ ઉભા તો હતો
સ્વીનાર તેમજ પરં દિને તો વિમાજ વ્યાખ્યાન હોય
હોના છતા કંઠનામને પાછા જતુ પડતુ. જે - સીનારે
બધારના ધાર્મિક થા તેને લગતા પ્રશ્નો પૂછવા માટે
ખાસ જાહેર કરવામા આવ્યુ હતુ બેથી સેકડો શ્રી-
પુરુષોએ અનેકવિધ પ્રશ્નો પૂછ્યા હતા, તેના જવાબ
મુકિત પુરસ્કર પૂ મહારાજશ્રીએ આપ્યા હતા ઉત્તરો
તરતને તથા મળતા હોઈ જનતા ખરેખર મુગ્ધ બની
ગઈ હતી તેઓશ્રીની વિદ્વતાની તમના બહોળા જ્ઞાન-
ની અને અપૂર્વ શાંતિ પુરક જવાબ આપવાની
રીતીએ સૌના હૃદયને ખૂબજ આકર્ષી લીધા હતા

તેઓશ્રીએ ત્યા 'આજના નારોનો જૈન સિધ્ધાંતમા
સમ વય' અને 'કર્મ શ્રીનોસોડી' એમ બે જાહેર
વ્યાખ્યાન આપ્યા હતા જનતાની પસંપની યક હતી

તેઓશ્રીની વિદ્વતાપૂર્ણ અત્યે વ્યાખ્યાન ઝેલીએ મુબઈની જનતાને મુ ૫ બનારી નીચી હતી કે ક્રિસના આવાસને તેમજ અચાવમેને ૫ મહારાજશ્રીએ ચો ૫ દોરવળી આપી હતી ત્યાના જિનમ દિગની વધ ગાઠ હોય ૫ વ્યવહારી ભવ્ય મહોત્સવ ઉજરાયો હતો, ત્યાથી દાદર થઈ માટુગા પધાર્યા હતા

માટુગામા મહોત્સવ

રોઠ મોહનવાય યુનીવાવના સ્વર્ગશિદ્ધ ભિમિતે તેમના કુટુંબોઓની વિનતી સ્વીકારી મહોત્સવ અંગે ૫. આચાર્ય દેવ તથા ૫ મુનિશ્રી બાનુવિજયભાઈ મં (૫) માટુગા પધાનતા ભવ્ય સ્વર્ગત યજ્ઞ હતું અ તેઓડાના પ્રજાનના થઈ હતી તેમજ અક્રામ મહોત્સવ થતા પૂજાઓ, પ્રજાનાઓ, જાનના, શેરની (૫) કાર્યો થયા હતા, સ્વ મોહનભાઈના આગળે ભવ્ય મંપમા ૫ આચાર્ય દેવના પ્રવચનો થતા તરનારીગણ ઠીક સંખ્યામા લાભ લેતો 'આજનું જીવન' એ વિષય પર જાહેર વ્યાખ્યાન થતા રોઠ-દુમર સી પુરવાએ લાભ લીધો હતો

ત્યાથી મુ મધમા રોઠરી જનાભાઈ મતાપસીદ્ધારા મ સ્થાપિત શ્રી જમુજીદેન જૈન પાઠશાળાના મેળાવડા અંગે ઘણી વિનતી થતા ૫ આચાર્ય દેવદિ ત્યા

પધાર્થ અને ભ ય મળાનડો ઉજવાયો જનતાના
 ઘણાજ આમદધી તેઓશ્રીની ૧૫ દીનસની ગિયગતા
 થતા વ્યાખ્યાનમાં જન મની ચીનર રહેતી 'ચૈતન્ય
 વા.' એ વિષયપર તેઓશ્રીએ એક જાહેર વ્યાખ્યાન
 આપ્યું હતું

માટુ ગામ મહેસરાન

મુ મ થી માટુ ગા જન સઘની માટુ ગા-નૂતન
 જિતાનપતી ૧૫ ગાં હોષ તે નિમિત્તે મહેસરાન
 અમ નનતી થતા તેઓશ્રી ત્યા પધાર્થ હતા, અને
 ત્યા તેઓશ્રીના 'અધ્યાત્મસાદ' અને 'જગન ચતન
 ક્યાર' એમ બે જાહેર પ્રવચનો થયા હતા કેવાકોને
 નાજ સમક્ષ ગતો ઉચ્ચારવ્યા હતા, અને નૂતન
 જિતાનપતી ભવ્ય અમુક મહેસરાન ઉજવાયો હતો

આમ મુ મધની નિયત દરમ્યાન તેઓશ્રીએ
 અનેક જાહેર પ્રવચનો આપી અમ જાતિ આજી
 હતી અપૂર્ન કર્મ પ્રભાવના ને સાસનોગ્નતિના
 અનેકારિય કાર્યો તેઓશ્રીની પુનિત પ્રેરણાના પ્રતાપ
 થતા પામ્યા હતા જે ચિરકાળ મુધી ઈતિહાસના
 પાને મુવજાફરે કોતરાઈ રહેયે.

સુભયપાદ, બાપ્પાના નાયગ્ધનિ નમસાસન પ્રભાવક આચાર્યદેવ
 શ્રીમ, વિજયનંદિવસુગીધરજી મહારાજ
 ના ૧ પ્રભાવક

.. સુભયપા અગ્નેડ બાપ્પાના
 આચાર્યદેવ શ્રીમદ વિજયવદ્મખસુગીધરજી મહારાજ

-- નમો જિજ્ઞાણ --

૨૧જ વાચખલા યી નિન મદિરનો વિશાળ રત્ન મહા
સમગ્ર ૨૦૦૫ તા. ૧૬-૫-૪૬ વેશખ વદ ત્રીજ રવિવારે
સવારે ૮ વાગે

“ આબાદીનો સાચો માર્ગ ”

પૂજ્ય શ્રી અગેડ બ્યાખ્યાતા આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મણ
સુરીશ્વરજી મદારાજે વાચખલાવાળા માર્ગચોળી વિનહીને માત્ર આપી
“ આબાદીનો સાચો માર્ગ ” એ નિષ્ઠા પર જનતાની જાહેરાત મેદની વચ્ચે
જાહેર બ્યાખ્યાન આપ્યું હતું 7 પૂજ્યપાદ સિદ્ધાન્તમહોદયે
આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયપ્રેમસુરીશ્વરજી મદારાજના વિદ્વાન શિષ્ય
રત્ન ૫ મુનિરાજ શ્રી બાનુવિજયજી મદારાજે તે બ્યાખ્યાન જીતાગી
હીતુ હતું તેમના આ શુભ પ્રવચનથી આ જાહેર બ્યાખ્યાન પ્રગટ
કરવા અમે બાંધવરાળી થયા છીએ

પ્રારભમાન્ય બાચાર્યદેવના મનજાત્ય ક્ષુ પછી ૫ વિદ્વાન મુનિ
રાજ શ્રી બાનુવિજયજી મદારાજે કુંક પચ્છ લાક્ષણિક મૈત્રિએ પ્રસ્તા
વના કર્યા બાદ ૫ મુનિરાજ શ્રી શ્રીવિજયજી મદારાજે પણ પ્રાસન્નિક
કુંક વિવેચન કર્યું હતું ત્યાગબાદ ૫ આચાર્ય ગ્વેરો મજીર નાદથી
અસરકારક સૌમ્યથી પ્રવચન શરૂ ૥ હતું

“આબાદીનો સાચો માર્ગ”

મહાત્માજી 'આબાદી' નામના બે વાળાઓના વિષય આબાદીનો માર્ગ માટે એ મહત્વાકાંક્ષી છે.

આબાદી એટલે શું ?

આબાદી એટલે શું ? આબાદી એ પ્રસિદ્ધ શબ્દ છે. આબાદી જોઈએ એવું તો નાના નાના ઉદાહરણો પણ મેળવતા દેશો પણ આબાદી એટલે શું (૧) એના ઉપાયો કયા ? (૨) એના મૂળ સાધનો અને ઉત્તર સાધનો કયા ? (૩) તથા એ બન્ને પ્રકારના સાધનોના પાપક તત્ત્વો કયા આ ત્રણેય મુદ્દાથી આ વિષય વિચારણીય છે આબાદી શબ્દો અગર વિચારીએ તો તેના ત્રણ અર્થ નીકળે ૧ રક્ષા ૨ વ્યવસ્થા અને ૩ વૃદ્ધિ આ ત્રણેય શબ્દોમાં આબાદીનો અર્થ આશરોત્તર છે જે સુરક્ષિત હોય તે પોતાને આબાદ માને છે તેમજ જેને રિક્તસિદ્ધિ સારી રીતે મળ્યા હોય તથા વ્યવસ્થિત હોય તે જોઈ પોતાને સંતોષિત હોય તે પણ પોતાને આબાદ માને. જણાવે છે ને જણાવે છે, વળી ધરમાં એકનાં સંજ થવા તેને પુત્રાં પરિવાર થયો, કુટુંબ વધ્યું, એને એ પણ કહે છે કે અમે આબાદ છીએ આમ વૃદ્ધિમાં પણ આબાદી માને છે એટલે કે સુરક્ષા એ પણ આબાદી નિર્વિતતા નિર્ભર

યત્ર એ પણ આખાદી શક્તિમાન થવું એ પણ આખાદી, આખાદી આમ ત્રણ પ્રકારે છે શ્રી હાલુગ સૂત્રમા આચાર્ય ભગવાનને મન્ત્રમા વ્યવસ્થા ગણના । કહ્યા છે , વ્યવસ્થા વેગિત મન્ત્ર આખાદી કહેવાય છે

તો પરિણામ શું આવે ?

આજે લોકો એકજ વાત કહી છે અને જ્યાં ત્યાં તમે એજ સાબળશો. અખખાગેનો પણ એજ પ્રચાર છે જે તે લોકો વારવાર જે જાહેર કરે છે તે એ કે ‘ આખાદી તો આવી પણ હજી આખાદી નથી આવી જરૂર તમામ લોકો આશામા ખેડા કે આખાદી આવશે પણ જો તેમના જાણુ વામાં આવે કે આખાદી તો નહિ પણ ખરખાદી આવશે, ખરખાદી તો તો ધમાન મચી જાય, આખાદી મગે અને ખરખાદી ટગે એવી આશા જરૂર સૌને હોય પણ એવી આશા ગણનારે સાથે સાથે એ પણ ખ્યાનમા રાખવું જોઈએ, કે જો આખાદી જોઈતી હોય તો આખાદીનાં સાધનો ઉભા કરવા જોઈએ તેમજ તેના સાધનો વધારવા જોઈએ તેના બદલે આજે સાધનો ખરખાદીના ઉભા કરાય છે અને વધારાય છે તો તેનું પરિણામ શું આવે ? આખાદી મળશે નહિ અને ખરખાદી ટળશે નહિ પણ આપણે મગીશું

આખાદી તો તે-ત્યાં, તથા ત્યારે કહેવાય કે જ્યાં જે તથા જ્યારે મુગ્ધાનતા મુ રજ્ય, સાતિ નથા તેરી પરિ

રિયતિની શક્તિ હોય

અહિંસક જીવન ક્યારે ગણાય ?

આખાદીના મૂળભૂત સાવળો ત્રણ છે (૧) અદિમા (૨) સત્ત્વ અને (૩) નીતિ, અદિમા એટલે પ્રાણીમાનસ રક્ષણ અથાત્ નાના કે મોટા તમામ પ્રાણી રક્ષણ કે પુ કોઈ જીવને મારવો નહીં થાયત્ દુ ખ પણ આપતું નહિ, એનું નામ અદિમા રિચાર ઉચ્ચાર તથા આચાર ત્રણેયમાં અદિમા જોઈએ પ્રવૃત્તિમાં જેની અદિમા તરીકે અદિમા વાણીમાં તેમજ તેવીજ અદિમા મનની વિચારણામાં હોવી જોઈએ કોઈને દુ ખ થાય એવું બોનવું નહિ કોઈનું ભુલ ચિતરવું નહિ મનથી પણ હિંસક યોજનાઓ (ધક્કા) નહિ તથા હિંસાની-હિંસક સાતોની યોજના આપિની પ્રશ્ન કરવી નહિ આનું નામ અદિમા રિચારો રિચાર પણ જેમાં ન થાય ભેદ પણ કનેશકર નયન ન મોનાન તો પછી શરીરથી કોઈપણ જીવને મારવાની વાત તો હોતજ શાની જેના મનમાં અદિમા જીવતી જાગતી (જીવનત) હોય અને કાવાથી હિંસક પ્રવૃત્તિનો અભાવ હોય ત્યારેજ અદિસક જીવન ગણાય

ભુતકાળમાં આખાદી શાથી હતી તે તપાસો તો ખરા ?

જૂનમાળના દિનિદાસ તરફ નજર કરો હિંસા નહોતી

એમ નહિ પણ ધણીજ ઓછી હતી કસાઇઓ પણ હતા હોતા એમ નહિ પણ તે વખતે ઘેર દિસા નહોતી આને મશીનોનો યુગને ? (પત્રવાદ) એમા એક કસાઇમા હજારો તથા હાજીઓ પ્રાણીની દિસા રોજની કેવી અને કેટલી કારખી દિસા ? આ આજનું વિજ્ઞાન ? શુ આનાથી આમા મળશે ? કે હશે તે રહેશે કે નશે ? પ્રાચીન કાળમા આવું વિજ્ઞાન નહોતું એમ નહિ તેના ચાનાઓ પણ હતા પણ એમના દૈવ્યમાં દયા વસેતી હતી એ ચાની, ગિતાનીઓ દયાળુ હતા, એમને આરા વિજ્ઞાનમા-મનદિસા દેખાતા હતી તેમજ મદાન જગ્યાદી જણાતી હતી એટલે તેઓ એ વસ્તુ (એવું વિજ્ઞાન) યુખ રાખતા હતા એજ કાણ છે કે એ કાળે આમા અદ્યુત હતી તે વખતે હાથમાંડો નહોતા રોજના એક આનામા તો સારી રીતે છવન નિર્વાદ થઇ ચકતુ હતું

દુનિયા આગળ વધી ગઈ છે પણ મધુ તરફ ?

આને દુનિયા આગળ વધી ગઈ છે આગળ મધી ।
 ૭ આમ જધાન પોકારે છે પણ કહા કઇ તરફ ? માગ મેન આગળ વધે પણ દુનિયા કયા માર્ગે આગળ વધી હી છે ? એ રમ્તો જ મન તરફ આગળ વધતો હોવ કે ત્યા જનારને વાથ વડે આ વિગ્ગાવ દિસે પ્રાણીઓ મડી ખાય શીજે રમ્તો નમર ત કે આગળ રમ્તો હોવ કે નવા જનાથી સદિ મમ્મદિ મમે દુનિયા આગળ વધી રહી

■ પણ જરા યોજો-જરા વિચારો કે આખાદીના માર્ગે આગળ વધી રહી છે કે જરખાદીના માર્ગે ? તો ૩-૪-૪૬ ના મુળપ્ર સમાચારના સાપ્તાહિક પત્રમાં એવા સમાચાર વિચિત્ર તહોમત' એ શિર્ષકથી હતા જેમાં જણાવે છે કે પટ્ટાનીમા ૮ વર્ષના એક છુઝર્મ (શબ્દ) આદમી પર એલો આરબેન અગવગથી ધણા લોકો ગુ હો કરતા અટકી ગયા જેથી આ હતો તમા પોલીસ વગેરે વર્ષ નમમો થવાનો બધ ઉમો થયો બસ આ કારણના અગે અદાનતમાં એ છુઝર્મ (શિતોપેશક) પર કેસ કરવામાં આ યો એ એનરીકો માલાગેટ્ટ' નામના સમ્પસને આ તકમીર (ગુના) બ ન મહીનાની કે ની સળકોઈ રૂમાવી કહો આજની દુનિયા આગળ વધી રહી છે તે આનુ જ નામને ? આ આજનો કાગ ? આવા કિસ્સાઓ બને છે છતાં ત્યા કોઈ આ માનત ની ટીકા કરવું નથી કોઈ તેનો વિરોધ કરવું નથી કે આના દિતોપદેશકને શાની સમ ? બોનો દુનિયા આગળ વધી ગઈ છે કે પાછળ ?

પૂર્વકાળમાં સત્યની આપ્તિ કેની અજબ હતી !

આપણા પર પણ કદાચ આવી સમ્પનો પ્રસંગ આવી બધ પણ તેથી નાદિમત નહિ થવાય વધુ ને વધુ જોરવાર મનગ્ને,

‘न्यायात् पथ प्रविचलति पद न धारा’—

અરિ સા સત્ય અને નીનિના ઉપાસકો ધીર હોય આ વંશ
તત્ત્વો આગાદીના મૂળ સાધનો છે

પ્રચલિત પુરાણા સુત્રો પણ વાદ કરો ‘સત્યે નાસ્તિ
મય ક્ષચિત્ત્વ યન્ન ઘમસ્તન્ન જય’ આ ૩૪ સુત્રો શુ સુચવે
છે એ સુત્રો એ સુચવી રહ્યા છે કે-પુર્વકાળમાં સત્યની
પ્રાપ્તિ અજ્ઞાન હતી વેદ્યા પણ અનીતિનુ ધન લેતા
સકોચાત્મી હતી ન પિંચેલુ મુનિએ તણખનાને તોડતા (ને
આ અર્થ-તામ એમ કહેતા) પોતાના આંગળે સાડાખાર
કોડ ધનના સિક્કાની જમ્મિ થઈ ત્ય એ વેદના મુનિને શુ
કહે છે ? આ ધન મને ન ખરે એ વનના સ્વામી આપજ
છો ભાકતા જની અગર અહી રહેતા હો તો ભરે, અ યથા
આપ આ ધન નહ જાઓ મને ન ખરે તમારે આવો
પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય તો શી દશા ? સાડાખાર કોડ જોડતી
મીઠકત મરત મળતી હોય, કોઈ આપણ હોય યા અના
ધામે મળતા હોય તો આનામની કરો ખગ ? અરે આપ
વાની વાત અનમ પણ કોઈ જમા મુકી ગયો હોય અને એ
દરમિત નાવારસ મરી ત્યથ નો ખુલી થાય કે રકમ પની
હજમ થઈ મોનો આપી બાવડા જમા હોય ત્યાં આગાદી
આવે ખરી ? ખુનમગમા અરિ સા, સત્ય તથા નીનિ જનો
જોરદાર હતા મારે આગાદી પણ ખુનમ હતી

આગાદી માધી ચીજેમા પસ ગુફવાર કરો ?

આજે પણ આગાદીને પૂરની આગાદી મેળો કે ને ?

રાજના એક આનામાં શુ શુ મળે ? શુ શુ ન મળે એ પ્રશ્ન હતો ? એક આનામાં તો ઘી, દુધ સાકર, પકવાન આ તમામ વસ્તુઓ માત્ર રાજના એક આનામાં ? માસિક ખર્ચે બે રૂપિયા પણ નહિ માત્ર ૩ ૧-૧૪ આના એવા પણ બચત થાય બે વિસ મજૂરી ન મળે તો પણ મજુર હેર કરે અને આજે-આજે એ આનાથી નેધે એ છે ખરી એવું સુધ નેધે ખરું પણ એવો માર્ગ નેધે છે ? આજે બે રૂપિયામાં કેટલા દિવસ આવે ? બીટી સીગરેટ, આ વગેરે આમાં પણ આગલા જેસે તોડો રહે આજે મળતી મોઘી ચીજોમાં પણ શુક્રવાર (બીતવાર) કેવો ? ઘીમાં બેગ દુધમાં પાણી સાકર પણ રીકડી મીઠાસતુ ઢેકાણું નરિ ને ખાઓ પીવો તે એવા કે હવેની થાય એવું લાગે, આજાની, આમળ વધવું આજ નું ને મજા કે ને કહો તે અજ ને ?

કે રણુ તેનું કાર્ય

વાસ્તવિક અર્થ સા સત નીતિને સહચાર વિના આખાઈ મળે કપાધી ? પૂરવકાળમાં અતિ સા એ રી બનાવક તથા શ્રવતી જામતી હતી કે નિનમુ હેચારન તો મરાય જ નહિ, દય એ રી પ્રગળ હતી કે લગ્નમાં પણ એવો પાણુ મોહો દુશ્મન પર પહેરો ધાન કરે આ હતી પૂરવકાળની દય અને દતો માએ પાય

નિન મુનેચ ર જૂનથી પણ મરાઈ જાય નેનો બે. કે. ને

થતો હતો ત માટે લક્ષમણજીનું કંટાત પ્રસિદ્ધ છે જેમકે રાજક
જ્યારે ચંદ્રદાસ ખડગની સાધના કરતો હતો, એ સાધના
કેરી હતી ? સવાળી તે મંત્ર હવાને મે પ્રદર સુધી જાડની
કાગે ગ્રાધે મરતકે લટખુ ત્તરનાદ એક લઠ બોજન કરવું
તે પણ સાકામાર વાને સાત વિસ સુધી કરવાનું હતું
પૌર્ણનિક સિદ્ધિ કે જોની સિદ્ધિ ચવામા પણ શકા, આની
શ કાશીન સાવનાઓમાં પણ આટઆની મહેનતને તપશ્વર્પા
દરનામા આવે ત્યારે હુ આત્મસ્વાણની માધનામા તેની
મિદ્ધિ માટે જરાપ પ્રતાસની જરૂર જ નહિ ! મોક્ષ માટે
ખાલ્ય સાધનાની જરાન જરૂર નથી એવું કહેતાગ નિચારા
જ ગલી છે

હવે રાજકની સાધનામા માત્ર જલ્ જ વિસ બાકી
હતા, તેજામા બનવામાગ ત્યા લક્ષમણજી આવી ચંપા
તેમજે તા અધર લટખુ ચંદ્રદાસ ખડગ જોયું તેમજ
ખ્યાનથી બહાર મંદુ આ કેવું સરસ છે એમ વિચારી તેમને
પરીખા કરવાનું મન થયું, નરી રસ્તું મને ત્યારે સૌને
જોવાનું મન કયા નથી થતું ? આ કેવું લીક્ષુ છે તેની પરીક્ષા
કરતા લક્ષમણજીએ વાસની જાગીમા ખડમ ચના હુ જાળી
તો કપાઈ પણ કુદે વચચાર સાથે સાથે રાજકનું મમત પણ
કપાડુ અગરર આ મે હુ મુ, તા નિચારા નિર્દોષ
સાધકને મે મારો ? આ લક્ષમણજી સદજ બોનાઇ ગય
ચંદ્રદાસ મળ્યો તેમજે આનદ ઉડી મો લક્ષમણજી

ત્યાથી પોતાના વડીલ જયુ શ્રી રામચંદ્ર પાસે આવી
 અને નિવૃત્તિ કરી જારે જેદ દ્વિવિ છે પૂર્વગાની વાત
 જ જુદી હતી અનીનિયી કોડિયુ ધન મળતુ દોર તો પણ
 ન જોઈએ એ દત્તી એમની નીનિ એરી પ્રાપ્તમા રાજ
 તદ્દિ બ દે અમળે થયેવી અ ઠીનિનો ભારે ખદ થતા, અમળે
 પણ થયેવી હિ સાનો મારવાર પચાતાપ થનો આરી ઉચ્ચ
 રિધનિ હતી મારે તે જમાનામા એક આજામા પણ પૂજ્ય
 જીવન પવદાર આને તેરી આખા ! દત્તી મારે જોતુ કારણ
 તેતુ કાપ

ઉનરો પચરો

આજે સૌને આખાદી જોઈએ કે પૂરેપૂરી પણ તેના કારણ
 રૂઠ અદિ સા સ ન ને ઠીનિ જોઈસી ન સી રિન ન વજુ ને
 અને મરીનોથી જેતી કરે નહેરોના પાળી સાથો પણ તીર
 પડેને જેતી સાથે ! રૂઠે મરીનો હોના નહેરો દોતી પણ
 નરસા કેટનો ! અને પાક કેટનો ! ત મી તો રુ પણ આ
 દેશનુ અનજ જવાર જલુ હતુ જવારે આજે અરી જ પુર
 પડતું તથી કેવુ પરિવતન ! ઉનરો પચરો

પરમી પ્રત્યે કોનો નિર્નિકાર બાન

■ મૂકતુ મસ્તક સોનાના હાથ અચાનક અમળશુના કપાઈ
 જવાથી વડમજીજને અમીમ કુ ખ થતુ સંજુની માતા

ચંદ્રનખા વિદ્યાધરી દત્તી પુત્રની વિદ્યા સિદ્ધિની સાધનાનો સમય પૂરો થતો હોવાથી ત્યાં આવી ત્યાં તેણીએ પુત્રનું મસ્તક ધ્યાનનું ત્રેલું એને મૂળ કાપ ચર્મો મારા પુત્રને કાને હોયો એની શોધ કરતા રામચંદ્રને ત્રેલા ત્રેલાજ ચંદ્ર નખા રામચંદ્રના રૂપમાં મુલ્ય ની ન્હાર છે પુત્રના મરજીથી કાપ અને કાઢેને તો તે ક્યારે સીસગી ગત્ત અને નગ્ન કરવા માટે રામચંદ્રને પ્રાર્થના કરી થી રામચંદ્રએ કંથુ (પાસે જ એડેનાં સીનાં તરફ આગળી ગી) . તો પર-જીનો છુ તેણી આ સામળના જ વિનની પરી બા મા લક્ષ્મણ પાસે જત્રને તેમને પોતાને પરજીવા માટે વિનવવા સાગી, લક્ષ્મણ એ જવાબ આપ્યો કે- પ્રથમ તુ મારા મોગ બાઇની પાસે પરજીવાની પ્રાર્થના કરી ચૂકી છે તેથી તુ મારી બાબી ગણાત તેથી હવે મારાથી તને ન પડી યદ્યપ ત્યાંથી ચંદ્રનખા પાગી કરે છે આપને અહીં આ એ કહેવાનું છે કે-પરશ્ચી પ્રત્યે કેવો નિર્વિકાર ભાવ કેવો ઉત્કૃષ્ટ સત્યાગ્રહ ન છે લક્ષ્મણને

દિસા, અસત્ય અને અનીતિ, આ તો બદમાદી કરનારો બદીઓ છે

પરમાત્મ શ્રી કુમારપાળ મહારાજના રાજ્યમાં કુકાગનુ નામ ન્દેલુ, તેમણે પોતાના રાજ્યમાંથી આને બરમનેતા પુત્રના કાગી બતાવે દેવારી નીધા હતા અને સાને રસનોને એમણે દેશ નિમય કર્યા હતા આજે તો કુકાગ ઉપર

હુડાળ, સુમાળ તુ નામ નરિ ? મ્હુ છે કે-

અપૂજ્યા યત્ર પૂજ્ય તે પૂઝપૂજા વ્યતિવ્રમ ।
શ્રીણિ સત્ર મયિષ્યન્તિ દુર્મિશ્વ મરણ મયમ ॥

તેઓ ત્યાગી નથી સદાચારી નથી સત્યવાની નથી અને
નીતિમાન નથી એવાઓ જ્યાં કુળપ અનાઓના બુદ્ધિમાન
સત્કારાં થાય અને પૂજ્ય પૂરોત્તી, સાચા ત્યાગી મહત્તમા
એની, અવગણના થાય ત્યાં દુર્નિર્દેશાદિ થાય એમાં શી નવાઈ ?

ખરેખરી આર્થિક તમી બાપે પણ એના કારણે બારીક
દૃષ્ટિએ તપાસો આમ પ્રેમ બને છે તમી સાથી બારી કારણ
પ્રેમ અભિવિદિ વધી ગયું

તીર્થિ શાસ્ત્રમા પણ કહ્યું છે કે-

અન્યાયોપાર્જિત યિત્ત દશ વર્ષાણિ નિષ્ઠાતિ ।
પ્રાપ્તે ત્વકાદશ વર્ષ સમૂહ તત્ત યિનદયતિ ॥

અન્યાયથી ઉપાર્જન કરતું ધન અધિકમા અધિક
રહે તો ૧૦ વર્ષ રહે પછી તો નજર રહે આ ૧૦ વર્ષ ૧૦
એસતા તો એ તો જનન પણ પ્રેમમયુ સંપરેતુ પણ સાથે
સાથે આત્મ જાણ મતનન કે સમુદાય માં જુ જાણ અતી
નિતુ ધન એ ૧૦ ગીજી રીતે ચાલુ જનન એ નિશ
વાત કે ધન હોય તારેય સુખસાતિ છે કે કહેન જ ૧ શે લક્ષ

પણ તથી મા જાણે કે અમુક પાત્રોને ની મી કત છે પણ
ગિયારાને કોડ ચિતાઓ હમે અનીતિનું પન ઉકવાનુજ ?
માટે સમન્ને કે દિમા અનીતિ ને જુદા રંગે આપાદ કર
નાર નથી પણ એ ગરમાનીના મુગ કારણો છે

આ છ આમાનીના મુગ કારણો

આખાદીનો સાચો માર્ગ અરિસા સત્ય, તથા નીતિનું
પાલન એ છે જ્યારે જાતમા દયાનું પાલન વધશે ને
મિસા પડશે સત્ય દેવાશે ને જુદા ઓછુ થશે નીતિ પ્રસરશે
ને અનીતિ જૂનારી ત્યારેજ આખાદી આપશે આખાદીનાં
આ મુગજૂન સાધનો છે પ્રાનીન કાગમા અ વહેવ મજલુન
હતા ત્યારે આખાદી પણ ખુન દતી, સગીન દતી એ ૨૮૦
(પુગ) આખાદીનો હતો ત્યારે મજુર વર્ગ પણ મુખી હતો
એને પણ રહેવા માટે પોતાનું ઘર હતું આ વાત તો માન
કુનિયાની આખાદીની થઇ આત્માની આખાદી તો જુદીજ
છે આત્મામાં રાગદ્વેષના તો ન ન હાય કર્મનો ઉપ વ ન
હાય એનું નામ આત્માની આખાદી, આત્માની આખાદીનો
માર્ગ પણ એજ અદિસા સત્ય અને નીતિ પચામ મજજા
યમાં કશું ઠ કે-આ માર્ગ કેવો છે તો કે નેઆડઅ- વાય
સપ ન આ માર્ગ છે

અજર તર કે જાણે ઉત્તમ પ્રકારની આખાદી માટે
(ગમે તે પ્રકારની આખાદી માટે) પ્રથમ-મુગ કારણ અદિસા

હે અરિ સાના મેલણાથે સત્ત તથા નીનિ હે આ હે
આમાદીના મુગ કારણો-

આમાદીનુ ઉત્તર કારણ માનુ જીવન, તથા ઉપકાર
હૃતિ છે

હવે જાણો ઉત્તર માર્ગોને ત્રિચારીએ-સાદુ જીવન એ
આમાદીનુ ઉત્તર કારણ છે અનિ ખચાગ જીવનથી તેમજ
વ્યસની જીવનથી બચ્યા ચલાવ છે એક વ્યક્તિ ગાદી-
દાળ માનથી ચલાવે છે જ્યારે બીજાન તે બાવતુ નથી
એને તો સમે ચાણી-પાણી જોડયે મિષ્ટાન જોડયે, માન
-મસાના જોડયે મેમા આમા કેલ્લુ થાય ? અને બરબા
કેલ્લુ થાય ? અ ટીવા પણી દવાઓથી ન મનનારા દમનો વ્યાધિ
મારવાડના દવા પાણીથી મગી જીવ છે મારવાડનો ખોરાક
જીવો છો ? ત્યાનુ મે દેકનુ બોજન તે પલ્લુ સાદુ-નમને
અરિ આ તેનુ તલ્લુ વિસ સુધી આને તમે શરીરે પણ
અનમરન ? પાચ કોસ તો રમતા-રમતા આ પા જીવ આ
નો મથાપા સાધક હેતુ અને પાત્ર એના પ્રસાધક હેતુમા
આવરી-તુજ્જાનો અભાવ સાદુ જીવન એને ખોરાક પણ
સારો વજો પણ સાદા, રચનમા પણ સાદા વર્તનમા
પણ સાદા

સમામાથી-પ્રમ્ન ખોરાક વસ્ત્રાદિમા તો અહિ આ અમારા
જીવનમા તો સુધારો છે કે આથી ઉત્કૃષ્ટ છે

ઉત્તરમાં જણાવાયુ કે-માટેજ બરમાદી છે ને ? એ સુધારો પોતાવા જેસા પુત્ર મળતા નથી એને અનીનિ પણ કરવી પડે છે બુદ્ધનો આશ્રય લેવો પડે છે અને યાગ્યતા નથી સાદુ જીવન હાથે તે આ ન માન

મનમાં, વચનમાં, ને તનમાં (જીવનમાં) માદાઈની સ્થાપના કરજો

સાત જીવનવાગાને સાતઠ્ઠી નથી સર્ગે મધ દેવાય એનું મન-અહંકાર વગરનું હોય આજે તો મોગી મોગી કદામ મારવી છે ને રથ કરાવવું કદ નથી, એ સાદુ મન ન કહેવાય વચનમાં સાદાઈ એટલે એની વાણીમાં દબ નહી, જેના જીવનમાં આજબર નથી, મનમાં મિત્રતા મરે નથી, વાણીમાં દબ નથી એ જીવનમાં માનજો કે સાત નિરાજ માન છે આના માણસને આત્માદીના માર્ગે કહેશે ? કે બરમાદીના માર્ગે ? કાંઈપણ એને બરમાદીના માર્ગે નહી પડી શકે, ખાતી મોદાની વાતથી ન આવે હા હા તો સૌ કરે પણ એથી દહાડો શો વલે ? જીવનમાં ઉતારવું પડશે સાદુ જીવન ગુમાવ્યું એને દસા કેવી મધ જ્યાં કોરી જાય સાથે રોટના ગટ દઈને ઉતરી જતા અને વળી અવમસ્ત રહેવાનું ત્યાં રોટની, લાન તથા શાક પણ સીધા ગળે ઉતરતા નથી એમાંય ચમ્પુ-પટણી અચાણા, છુદા મુરબા, વગેરે ભોજ્ય છે જતા સકિત કેટલી ? ચરીર મજબુત કે

કમળેર ? સરીર તો એટલું . મળેર કે ખમામમણો પણ ન દેવાય ? સરીરની મજબુતાઈ વધારે કાની છે એ જોવું હોય તો જાણે મારવા મા ત્યાં તમને જોવા મળશે અને એનેથી ખાત્રી ન થાય તો કુત્તી મરી જોશે, એને અનુભવ મન મારિતો મળશે

પરસ્તી લ પડનાનું પાપ કેવું ?

ગવણ જેવો મોટો રાજાની પણ ખડનો રાણો જનર દમ્ભ શક્તિશાળી બનભલા શક્તિમાનોને દહાવનારો ને પછા પાડનારો એ-પણ વિનાશ પામ્યો સાથી ? પરસ્તી લ પડતાથી એનો પણ મરું ગમી ગો રાજ્ય મધુ છવન મધુ અને એ રાવણ બાળે ચોથી નરમ્મા સળકે છે કહો ? સવારે ઉઠતા તમને કોઈ નામનું નામ સંભળાવે તો ગમે ? ન ગમે-કેમ ન ગમે ? એ પરસ્તી લ પડ બન્યો મારો ને ? પરસ્તી લ ન મનુષ્ય કેટલો નીચ કે એનું નામ પણ ન ગમે તમારું નામ માં છે તમને વાદ કરે તેડું ગમે કે ન કરે તેડું ગમે ?

ઉપકાર એ પણ આખાદીનું સાધન છે

ઉપકાર એ પણ આખાદીનું ઉત્તર સાધન છે કોઈ બાઈ કોઈ વસ્તુ વહેંચતા તમને આપવાનું જૂની ગયો બને પણ તમે હેંચતા એને ન જૂનશો અનાકારી ઉપર પણ ઉપકાર કરવો જોઈએ

અવકારિયુ ચ સાધુ સસાધુ સદિમદ્યયતે ।

અવકારિયુ ચ સાધુ સાધુત્વે તસ્ય કા ગુણ ॥

અર્થ-અવકારિ રત્ને જે સાધુ છે તેજ સાધુ માને
એક કહેવાર છે ઉપકારી પ્રત્યે સાધુ હોવામા-સાધુપદમા
નો ગુણ છે ?

આ મેરા એ મેરા ગણાય ?

એ મેરા ગણાય ત્યારે નીકરણ હતું શેઠ પામે સાખ્યોની
મીઠકત હતી મેરે આખી મીઠકત ત્રણેયને બહેમી આપી
કેમને ત્યાં માપ છ માસ રહે દરેકે માપને ૭ માસ રાખવા
આવી ચોજના પદાઈ કહેને-માપના વારા બધાના બહેમતી
વખતે તો વારા જ ધાવ પણ પછી માપની દસા કેવી થાય ?
પણ આ શેઠ પાકો હતો સૌને ત્યાં પોતાની મેરા થાય તેની
દરિદ્રિયનિ રીતે રાખી હતી

મેરાની પાસે કોની કિમતનું એ મારું હતું શેઠે તે
કાઢનેય ન આપના પોતાની પાસે રાખ્યું હતું એસા પાસે
કિમતી માણેય નહીં મનુ છે તે જણેય છાકરા બચુતા હતા
એટલે તેઓ તથા ઓકરાની વડુઓ શેઠને સાચવવામા હવે
કમીના તખે ખરી ? કહેને દરિદ્રાઈ કરે જદ્દ શેઠ સારી
રીતે સચવાર કે કારણ કે સારી સેવા કરનારને એ લાનને
(માણેક) માન મળે એવું પ્રયોજન સૌની નજર સામે હતું

મેનો આ સેવા એ સેવા ગણાય ?

સતોપીજ પરમ સુખી છે

મેટો દીકરો પોતાના મનમાં વિચારે છે કે મેટો છું મા? આ માણે પર મારો હું વધારે મનજ એ મળતું જોઈએ પણ નાના હાકરા ઉપર વધારે પ્રેમ હાથ આપ કદાચ એને આવી દે નો ? જ્યારે આ માણેની કિંમત મળીને બહેચણીમાં નથી રખાયુ એટલે તે એ માણેને ગમે તે એનેજ આપશે એમ રહેજો મનાય, મેટો દીકરો વયમાં મેટો તો ખરો પણ એની આવના કંની છે ? પોતાને નાના હાથ પર પ્રેમ હોત તો એને આવો વીચાર આવત ? કેવો તુલ્ય વિચાર પણ ઉચ્ચ વિચાર કયારે આવે ? સતોપ હોય ત્યારેજ માટે સતોપીજ પરમ સુખી છે

એક રાજસભામાં વાગ્દહરિદાસ ચાલે છે એક ખીજા પરસ્પર મ્હાત ટેરવા વાગ્દહરિદાસમાં ઉતર્યા છે એક જીનવો પડિત જેતુ નામ મદન હત અને ખીજા લુના પડિતનુ નામ હરિહર હત સભામાં મદન પડિત હરિહરને કહે છે-

હરિહર ? પરિહર ગર્વ કવિબુલ ગજાનામકુશો મદન
મદનાચ્છાદય સદન હરિહરેણ સ્ત કિં ન સ્પરસિ

અર્થ-હે હરિહર તું સર્વને છોડ કરિના સમ ૧૫૩ખી
હાથીઓના માટે જ કુચરૂપ આ મદન આવી ચડે ? ત્યારે

હરિદર જવામ આપે છે કે હું મન તુ તારે મોઢું ઢાકે
તને સગમ નથી આવતી કે હરિદરે તારા માટે શું કર્યું
છે એરો મદનને માગી નાખ્યો છે (મહીલા મન-એટને
કામદેવ અને હરિદર એટલે મહાદેવ એ અર્થથી હરિદર
જવામ આપે છે કેમકે પૌરાણિક પટનાના તિસાને મહાદેવ
છએ મામને માગી નાખ્યો એવી કિંવ તી છે

સાચી ચતુરાઈનું માપ શાના પર અવલબે છે ?

રાગ મનમા સમજે છે કે આ જન્મે હરિદે જરાનર
સમેાવગીઆ છે પત્રી તો પરસ્પર વાણી વિલામ આગળ
વધે

હરિદર પુછે છે ત્વ જ્ઞોઝસિ તુ કોણુ છે

મદને—અહ જ્ઞાન પટોઝસિ હુ જ્ઞાન પટ છુ

હરિદરે—અદિ ત્વ જ્ઞાન પટોઝસિ તદિ અહ મુદગરોઝસિ

અગર તુ જ્ઞાન પટ છે તો હુ મુ ગર છુ અર્થાત
તને ઝેડી નાખીશ

મદને—અદિ ॥ મુદગરોઝસિ, તદિ અહ વદ્ધિરસિ

અગર તુ મુ ગર છે તો હુ વદ્ધિ એટલે આમ છુ
મુતનુજ જાણી નાખીશ

કર પત્થર સે મુદ્દ વાવ બરછી કે ખારે
નીક-૧ બયે જગ પાર તન દમ બડે કદાચે ”

મતનગકે- વડા મહે છે અમે પહેલા મર્દ દતા યાને પુનિને મ
દતા મારણુ કે મમ વમેરે સ - પુનિને મ વાચી છે દિદીમ
બેજ નિમ વપગય કે (નપુસક વિમ દ્વાનો નથી) ત્વાર
પછી તે વડા મહે છે કે અમે નાર મ્દાના એટને સી નિમ
માં આ રા (મમ મ દાગ વમેરે સી નિમ સ - છે) ત્વાર
માદ મમામા રનાન કરાયા મતનજ પાણીમા પનાડવામ
આ-યા) મેવ બધો ફર કે વામા આ મો એને ઉપરત
ફાનરા કાળી નાખવામા આવ્યા પછી પત્થરની સાથે જ
મવામાં આ રો યાને ત્થર ઉપર દાગને વાટવામા આવી
તારગા મરમ મરમ તેવની કાષ્ઠમા અમને નાખ્યા યાને
મરમ તેસમા અમને તજ્યા છેરે પછુ મોટા નોળાના સોય
થોચી-થોચી બદાગ કાદવ માં આ વા ત્વારે અમે બડા કહે
વાયા

વડા એટને મોટા કપારે થવાન એ આ વડાના ત્થરતથ
પરિ આખાદ રીતીએ સમજવે છે છવન શુધ્ધ હોય પર
પકાવ પરાવણુ હોય સાદુ હોય બીજાની સેવામાં ત્થર હો
નો તે મનુષ્ય જગમા મોટો મર્દ રહે છે સાચો આના
મર્દ રહે છે,

હવે મદનને પાઠો ના મગીએ કેમકે એ મરડ બ થો છે

“આખાદીનો સાચો માર્ગ”

૨૨

પડિતને કંઈ મરડ તરીકે રખાય નહીં

હરિદર-ત્વ યદિ મહાદોષિ તર્હિ હર નહીં

તો તું મરડ છે તો હું મહાદોષી નહીં
હું ભુજીતું વાદન છે

મદન—ત્વ યદિ મહાદોષિ તર્હિ હર નહીં

અમર તું મહાદોષી છે તે મરડ નહીં
ચરે તે

મોટાંધ મેળવવાની લાલચ કોઈ મહાદોષી નહીં
ચની મેળ એનું જ ભાન ન હોય તો મરડ નહીં

હરિદર-ત્વ યદિ મહાદોષિ તર્હિ હર નહીં

તું અમર મુગટ છે તો મરડ નહીં
મુગટના તિપર કમળ રહે તે મરડ નહીં
તેમ નહોતો તરત બોલો

મદન—ત્વ યદિ કમળમયિ તર્હિ હર નહીં

અમર તું કમળ નહીં સમરોઈ
અમરો કમળના અંદર પેડાં છે ચૂને છે

હરિદર-ત્વ યદિ કમળમયિ તર્હિ હર નહીં

તુ અગર ભમરો છે તો હુ સૂરિ છુ એટલે ? ચંદ્ર
નિકારી કમળ સૂર્ય ઉગતા બીડાઈ જાય તેથી ભમરો અંદર
ડગલ જાય

મદન—ત્વ ચદિ સુવાડમિ તાહ બહ રાહુરસ્મિ

જો તુ સૂરિ છે તો સજ્જન પણ રાહુ દુર્જન ગણાય
છતાં મોઢાઈની વિષામી એ બધુ ભૂતી જવાય દુર્જન
મનવામાં પણ મોજ મનાય રાહ તો રાહ

ન તોપી બનાય તો જગ પણ મટે અને રંગ પણ રહે

હરિદર તો મહાપીઠ હતો પગ વિચક્ષણ હતો તે મો થો

હરિદર-ત્વ ચદિ રાહુ તદિ બહ દાનમસ્મિ

જો તુ રાહુ જ છે તો હુ દાન છુ કારણ કે દાનથી
મલ જ છૂટે છે એવી લોભ માયતા પ્રચલિત છે મદલ વખતે
પામકો ભિક્ષુકો મેજ મોને કે કે કે દાન છૂટે મદલુ

મદન—ત્વ ચદિ દાનમમિ તદિ બહ સતોષાડસ્મિ

તુ અગર દાન છે તો હુ સંતોષ છુ મોન દવે હુ
દેશ માંજે ■ મ ને હરિદરને જણાવુ

મદન-૯ સંતોષ હુ આ સાબગતાજ હરિદર ચૂપ થઈ

જાય છે, કારણકે સતોષીને દાનનું પ્રયોજન ન હોય અને દાન વિના ગ-ધૂ નહિ, એટલે મદન રાત્રી બન્ધો ને કારમ રહ્યો, એટલે હમિદરની દાર ઘણ, કહેવાની મતનનકે-સતોષી સુવોપરિ છે, સતોષી ને કાષ્ટ દરાવી ચકે નહીં અને સતોષથી જગત દારે છે

કલ્પ છે કે-આશાયાં જે દામા તે દામા સઘળ અગજજન્તા

આશા યથા દામો તેવાં દામાયને સાક ॥

આવાથ—આશાજેના હવ્વર્મા વસેલી છે તેઓ જગતના યુનામ છે જેણે આશાને દાતી બુનાની છે એટલે આશાને છતી તીધી છે નિરાકાક્ષ બ થો છે તેની દુનિવાનસ બને છે અને તે દુનિયાનો માલીક બને છે સતોષી અહીં પણ સુખી રહે છે દીનતાકે અનોષ આએનામાં હોતી નથી તેજ દશા એનામા હોતી નથી લોક દશા એાછી હોવાથી અનીતિ પ્રપચ કે દગો પણ તે કરતો નથી વૈરવૃત્તિકેળવતો નથી લગાઈ ઝગાઈમાં પડતો નથી, માટે સતોષી યવાન તો જય પણ મે અને રમ પણ રહે

આ પરાપકાર છે કે લોભની ચેષ્ટા છે :

પણ પેલા શેઠ નો મોટો પુત્ર સતોષી ન્હોતો પેલા મોટા પુત્રના મનમા વાર વાર ચતુ કે બાપ આ માણેક કેને આપમે એ નકાઈ તો કંગી લેવુ, આપાનો પહેનો વારો પોતે મેળે

હાથ પોતાને ત્યાં હવે એટલે એને એમ થયું, સારા સારી સેવા કરવા છતાં જો માણેક બીજાને જાય તો એ સેવા નિષ્ફળ જાયને? માટે એવો નક્કી કરી નેવું જોઈએ એને ધીરજ ન રહી, એક વખત જાપને ખુદ ન ખુ ના પૂછું. બાપુજી આ માણેક તમે કોને આપવાના છો? શેઠે કહ્યું જો બાપુ? આ માણેકે કે હ મારી સાથે પરોપકાર તો આવવાઈ નથી એ તો સ્પષ્ટ વાત છે જો હે ચણી કરવી હોત તો હે ચણી પ્રસંગે મૂલ્યમાં મણી ચોગ્ય કાગળ આપી દેત માટે તમે ત્રણ દીકરા છો તેમાં જો પરોપકારી હશે તેને હ અત્યંત આપીશ હવે મોટા એ પરોપકાર કરવાનું એને પરોપકારી મનવાનું ધારું, પરોપકાર કે હ હોમટ ચાપ? પરોપકાર તરીકે પકાવામાં પણ લાખજો ખરચવા પડે છે લાખજો ખરચવા? કારણ કે સામે કોડની જિંમતનું માણેક છે ને? કોડની માન આવતો હોય તો લાખજો ખરચવામાં લાધી શકાશે અને પરોપકારી તરીકે જમતમાં પકાનાય? આ તે પરોપકાર કહેવા કે હોડ સેવાની લોકની મેટા છે, ત્યાં બાવ પર સંતોષ છે કે વિરાટ તૃષ્ણા છે ?

એક વખત મોટા છોકરાની દુકાને એક માલિક મોનૈયાન કાયળા જૂની મથો મોટો છોકરો ઘોડા ગાડીમાં બેસીને બજારમાં કહેતો કહેતો ચાલ્યો એ તો આ પેના માલિક બાપુ સોનૈયાન કાયળા જૂની મથો હતા તે આપવા બહુ પુરોપકાર કયા પાડીયા અંગવાય? પણ આને તો આખા મામને એ જણાવડ

વશે થણી વાર ચંદ્ર પશુ તેડું ન જ આપુ તેડવા ન આવનાથી જાતે જાપ છે, ડોસો મનુજ ચતુર હતો એ તે સમજી ગયો કે આ ભાઈ કોઈ દિ નહિ ને આજે કયાથી? ઊકરા એ હોશિયારી પૂર્વક ન્યા કષ્ટ કે બાપાજી આજ એક કરજી જગાવ જન્યો નિશારો એક મરીન રસ્તામાં પડેલો જોને ખુન વાગ્યું હતું જુ એને માડીમાં મેસાડી દવા ખાતે લઈ ગયો અને તેની મે ખુન સારવાર કરી આપે આ વાત તો સાંભળી જ હશે? બાપાએ કહ્યું હા પણ એમાં તે શું કયું? આજે તમે મેનું કયું કાને એનો તારો આવે તો એ તમારું કરે, એ તો એક જાતનો સોદો છે લેનડ હેવડ છે એમાં કાંઈ મોગે પરેપકાર નથી કે જોધી માણેના હકદાર મવાય સમજી ગયાને? નિશારો શું બોલે ચુપડાગ પકડી ચાલનો થયો

હવે તોને ઊકરો મીઠી નાનો કે એક વખત દુશ્મન એને મારવા માટે લાગ જોડતો હતો પણ મામમાં ને મામમાં લાગ મળતો નહિ તેટલામાં ઊકરાને જગાએ જવાનું થાય છે, પેના દુશ્મનને ખબર પડી કે ડીક દાર છે આ દુશ્મન તલવાર લઈ એની પાછળ પડેલો આને ખબર નથી કે પાછળથી મને કોઈ મારવા આવી રહ્યું છે પણ નેનું એવું પાછો આ દુશ્મનનો કોઈ જીંજે દુશ્મન એને મારવા ધેરડા આ તરફ નીકળેનો તે ચુપચુપ રીતે આજ રથજે સામેથી દુશ્મનને મારવા તનવાર લઈ આવી રહ્યો છે વચમાં આ શોનો ઊકરો છે, તે સામેથી આ દુશ્મનના દુશ્મનને તનવાર

૧ જ્યાં મારવા દોડતો આવતો જોઈ વિચાર કરે છે કે આ વળી
 ૨ કેને મારવા દોડે છે પાછું વળી જોડુ તો પોતાને ખજર પડી
 ૩ પોતાને મારવા આવનારને આ દુશ્મન મારવા ક્રિયા
 ૪ થયો છે, હવે વિચારો કે આપણા દુશ્મનને આપણે મારવો
 ૫ ન પડે અને આપણા રગર કબો જીવના હાથે એ મરતો
 ૬ હોય તો આપણને ખુશી થાય કે નહિ? ત્યાં સત્તુને ખચાવવા
 ૭ મહેનત કરીએ કે એ સત્તુને મરવા દઈએ? પણ અહીં આ
 ૮ જ સાચી પરોપકાર શક્તિ આપણામાં કેટલી વધી છે એન
 ૯ કસોટી થાય છે શોડો આ ઊંચો સાચો પરોપકારી છે,
 ૧૦ માણેક લેવા માટે આ કામ તેને ક્યું નથી, પણ કેવળ પરો
 ૧૧ કાર મારેજ આ કામ તેણે ક્યું છે કદ સામે જ્યાં પેલા
 ૧૨ સત્તુના સત્તુનો હાથ પકડી લીધો અને પોતાના સત્તુને પેનાથી
 ૧૩ મરતો ખચા પો હવે વિચારો આ સત્તુ હૈયુ પીગળી જાય
 ૧૪ કે નહી? શોડો ઊકરાનો દુશ્મન આ દસ્ય જોઈ તરતજ
 ૧૫ વૈર જૂતી મયો અને તનવાર ફેકી દઈ આ ઊકરાના પગમાં
 ૧૬ પડી નોધાર આંસુએ ઢાંધા માંજે છે દુશ્મન પર પણ ઉપકાર
 ૧૭ શક્તિ માટે ધન્યવાદ આપે છે, અને હ મેશ્વરી માટે માત્ર મિત્ર
 ૧૮ નહિ પણ એનો સાચો વશાદાર સેવક જની જગ છે પોતાના
 ૧૯ ગામમાં પહોંની આજ ઊકરાના ઉપરની જારો જાર પ્રથમ સા
 ૨૦ ફેલાવે છે પણ એક વખતના પોતાના દુશ્મનના પોતાની આટલી
 ૨૧ પ્રથમ સાચા જનાં જ્યારે નાનો ઊકરો લાલ લેવા ન ગયો
 ૨૨ જાપને આ વાતની ખજર પડી એને પણ એમ થયું કે આ
 ૨૩ ઊકરો સાચો પરોપકારી છે એના હાથમાં મયેલું માણેક

મહાન પરમાર્થના કામમાં ખર્ચાંશી ત્રણેય ઊંડરને બેરાબરા બધાની વચમાં હૃદીને બાપ નાના ઊંડરને કહે છે કે- લે લાઈ આ માણેક તું જ એનો સાથો દકાર છે પણ આ ઊંડરો કહે છે બાપુજી મારે એની શી જરૂર છે કહેા દાની વધે કે ત્યાગી? જમતમાં લની વિરના કે ત્યાગી? ત્યા પેલા બે મોટા ઊંડરા મોરી ઉઠે છે માપાછ, આપો? આપો? માણેક એને જ આરો એજ સાથો ઉપકારી છે કુળનું રત્ન છે કહેા પરોપકાર ॥ મામ કરે છે, નાનાની દનારી મોટા કરે? બાપાએ પરાણે કીડની મિતતનું માણેક નાનાને આપ્યું અને સૌએ એ વાત વધાવી લીધી આથી તમે જાણી શકશો કે અપકારી ઉપર પણ ઉપકાર કરે એજ માનવની વિશેષતા છે એમાં છવનની આગાદી છ પોતાની અને બીજાની મહાન ઉત્તતિ છે

ઉપસદાર કરતા પૂ આચાર્યદેવે જણાવ્યું કે અહિં સા સત્ય અને નીતિ એ ત્રણ આગાદીના મૂળ સાધનો અને એના ઉત્તર સાધનોમાં સાદું છવન એટલે કે બોજન વસ્ત્ર રહેણી, મરખી, વ્યવહાર નધામાં સાાઈ વચનમાં સાદાઈ એટલે નિર્ભયતા અને એના પોષક તત્વોમાં અપકારી ઉપર પણ ઉપકાર માળીય અને સદ્ગમ દષ્ટિ વિગેરે વિગેરે આ પ્રમાણે આગાદીના માર્ગને પીછાણીને હૃદય અને આચરણમાં ઉતારીને દરેક અદ્રમાં પોતાને આળા બનાવે

એજ શુભેચ્છાની સાથે વ્યાખ્યાન સમાપ્ત કરવામાં આવે છે
 છેરો સર્વ મનના મનન ખનિ બાદ સૌ કોઈ
 જપનાના શુભરવો વચ્ચે રિખરાયા હતા

“આજના વાદોનો જૈન સિદ્ધા- ન્તમાં સમન્વય”

પૂન્યપાદ શાસન પ્રભાવક પ્રજ્ઞર વ્યાખ્યાના આચાર્યદેવ શ્રીમદ્
વિજયશમ્ભજસૂરીશ્વરજી મહારાજે શ્રી નમિનાથજી જેન ઉપાસયના
દ્વરદીઓની વિનતી રજીકારી ‘આજના વાદોનો જૈન સિદ્ધાન્તમાં
સમન્વય’ એ વિષય પર નહેરુ વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું વિશાળ હોલ
પણ ફરો પાંચો હતો. જનમેદની નીકાર ભાર્ગવ મંથ હતી પૂર
આચાર્યદેવના મંગલાર્ચનના બા ૫ વિદ્વાન મુનિશાળ શ્રી જ્ઞાનુ
વિજયજી મહારાજે પ્રથમ ભૂમિકા કરી હતી

પૂ. મુનિરાજ શ્રી ભાનુવિજયજી મહારાજની ભૂમિકા

આત્મેજ્ઞાન મયં હુ સ્વ આત્મજ્ઞાનેન હન્યતે ।

જગતમાં જીવ માનની નિસર્ગ રચિ સુખ પ્રાપ્ત કરવાની હોય છે અને એ સુખની પ્રાપ્તિ તેજ કરી શકે કે જેને પોતાની જાતનો ખ્યાન હોય, જેને પોતાની જાતનો, પોતાના સ્વરૂપનો ખ્યાલ પડી તેને સુખના સાચા ઉપાયનો ખ્યાલ પણ કયાંય હોય? જેને પોતાની સ્થિતિનો ખ્યાલ નથી તે આત્મ સુખ પ્રાપ્ત કરી નહિ શકે, આજે પણ જે વાદોની વાતો કરવામાં આવે છે તેમાં જો જાતનો આત્માનો ખ્યાલ હોયતો વર્તમાનમાં કંઈ જાતના ઉપાયો સક્રમ છે એથી કે જેને અશી સુખ પામી શકાય તેમ છે એ નિષ્પક્ષ પરો વિચારી શકાશે અનંતતાનીઓએ નિહાળેના અને ઉપદેશોના પૃથ્વી આત્માના સુખોની વાત તો દુર છે પણ આજે વર્તમાન જીવનમાંપિ સુખ શાંતિ પ્રાપ્ત કરવી ધણી દુર્લભ મ્હમ મ્હમ છે તેનું કારણ આત્મ તત્ત્વનું અજ્ઞાન છે આત્માના અજ્ઞાનથી દુખ જ મે છે તે દુખનો અંત આત્માના જ્ઞાનથી આવે

વાદ એટલે વચન, વચન તેજ કામીયાન જે આત્મ નું અજ્ઞાન ટાળે અને સુખ શાંતિ પ્રાપ્ત કરાવે તે વચન

જ કાંતુ મળાય કે જે આપણને અદિ આ પશુ શાંતિ ને
 સુખ તરફ લઈ જાય આજના વ્યાખ્યાનનો વિષય “આજના
 વાદોનો જૈન સિદ્ધાન્તમાં સમન્વય” રાખવામાં આવ્યો છે
 વાદો એટલે વચનો જિન જિન્ન વસ્તુઓનું પ્રતિપાદન
 કરનાર તે વાદો પૂર્વે વાદો હતા આજેય છે, પણ પૂર્વે
 ચેતનના વાદો હતા, આજે જડના વાદો છે આજના વાદોનો
 સમન્વય જૈન સિદ્ધાન્તમાં સમજાવ્યો છે જૈન સિદ્ધાન્તનો
 મુખ્યવા સ્થાપવાદ છે વાદોનો સમન્વય જૈન સિદ્ધાન્તમાં
 ખરી શકાય છે અનેકા ત વાદમાં આજના સર્વ વાદોનો
 સમન્વય થાય પણ અપેક્ષાથી, વાદ એક પણ દ્રિષ્ટિમિત્ર
 તરફ આપણને અપેક્ષાથી નહીં જાય તે સ્વચ્છ કર નિવરે,
 પણ એક તરફથી જ વસતી જાય તે અસત્ય અવિત, અને
 અશાંતિમાં લઈ જાય છે જે વા અશાંતિની દોષી સજામાં
 વનો હોય તે તેનું મુન મુન નામથી । મોહાશો, પ્રભને
 સુખ શાંતિ આપી શકે તેજ મહાન વા કહી શકાય માનવ
 થી માવત્ર મમ્મ જડ સુધીનું જે ક’વાળુ-ભનુ કરી શકે,
 તેજ વા ઉત્તમ હ જનનમાં શ્રવ માન સુખના અધિગરી
 છે પછી તે મહાન નાના ને કે મોગ શાંતી હો કે અશાંતી
 બાધાન ને કે નિર્ગમ માનવનું સુખ જનનવર જે લઈ
 જાય તે તે ધિક્કાર પાત્ર બને છે, તે પછી માનવી બનેતો
 જનનવરના સુખને છુટી વમે તે માનવતા નહીં, પણ ન
 વતા આ ગી કદવારી

જનનમાં અનેક પયોનીકરે, છે, પણ તે જધાનો એકત્ર

૩૪ “આજના વાદાનો જૈન સિદ્ધાન્તમા સમન્વય”

સમન્વય અપેક્ષાએ યદ્ય સુકે છે ત્યજા જુમરાણુ કેમ ? અનેક કારણો પેઠી એક ખાસ કારણ અભિમાન છે અભિમાનમા પૈસાની લાલસા ન પણ હોય છતાં સાચુ એ મારે એમ નહિ પણ હુ માત્રુ તે સાચુ આ વૃત્તિએ આજના વાદો જમતને શાંતિ નથી આપી શકતા અમેજ વેબક જહોનસન કહે છે કે—

‘ Pride is a corruption that seems almost originally engrafted in our nature. It exerts itself in our first years without continual endeavours to suppress it it influences our last. Pride triumphs over every nation and every country

અભિમાન એવો દુર્ગુણ છે કે જે લગભગ મળચુથીયા આપણા સ્વભાવમા વણાઈ ગયેનો છે તે આપણા પ્રાથમિક ઇવનમા સ્વય ક્રમકે છે અને જો એને સતત પ્રયત્નથી મજાવાય નહિ તો ઇવનમા અતકાળ સુધી પણ અસર કરે છે અભિમાન એ દરેક પ્રણ અને પ્રેક દેશ ઉપર વિજય મેળવે છે જાણકને પણ અભિમાન સતાવે છે એ પણ ક્રંટ ગીસાય છે અભિમાન શુ નથી કરતુ ? અભિમાનથી પોતપોતાના વાદની ખેટી ખેચતાણમા સમાજમા શાંતિને બદલે ઘોર અશાંતિ સર્જાય છે વિચારો કે આજના

વાદો વાર્તાવિક સુખ વાપી રહ્યા છે, કે સુખને જામી રહ્યા છે ?

પૂર્વે આગત ભૂમિમાં વાદો હતા નિરીશ્વરવાદ નસિકવા, અતૈશ્વર્ય પ્રકૃતિપુરુષવાદ એકાનેકઆત્મવાદ, અનેકાત્મવાદ, વિગેરે ધણા વાદો હતા પણ આજના નેવી ઝેરી રીતિનીતિ, પ્રપચી કાવાધવા, અને પાસવી કે પિશાચી વિચારસરણી નહોતી આજના વાદો સામ્યવાદ સમાજવાદ, રાષ્ટ્રવાદ વગેરેમાં આ બધું સુદક્ષ ઊંઝોળે દૂરના વાદોમાં સુખશાંતિ કે આજના વાદોમાં સુખ શાંતિ છે ?

પચાસ પન પહેનાની સ્થિતિ એ દત્તી કે અધિયાર બાર વરસનો ડોકરો મુબઈ જેવામાં રૂપિયા પાંચ કમાઈ એક રૂપિયો બચાવી શકતો હતો કેમકે એ વખતે સીનેમાં, નાટકસાગરા, સરકસ રેરોરા, રેડીઓ ટેલીફોન વિગેરે હતા નહિ, આજના નિતા નના વા મા માનવ માનવ મટી હેવાન બની રહ્યો છે વિધ્યોનો યુનામ યમ રહ્યો છે, પૂર્વે ઉજાડ રહેણી કમ્પ્લી ન હતી જીવન પવિત્ર સાદુ ને શાંતિનું હતું આરોગ્ય સાચું રહેતું નિયંત્રણ પવિત્રતા હતી ઓછી આવકમાં પણ પરમાર્થ વૃત્તિ સનેજ હતી આજે આવક ધણી હોવા છતાં પરમાર્થનું નામ માંભળતા મો નગરી જાણ કે પહેનાનો હોદ્દા ટોદે ચક્રવા પછી પ્રભુને વિનવતો પ્રભુ એકજ માંગુ છે કે સત્તામાં હકુરાઈમાં મારાથી જ વાચ ન યમ જાણ અને હકુરાઈ અને સત્તાનો કેવો દુરઉપયોગ યમ રહ્યો છે ! આજે કહેવામાં

આવે છે કે ધર્મ કમઝા કરાવે ■ માટે ધર્મ ન જોઈએ પણ
આજના વાદોમાં કમના કમઝા ખુણે ખુણે પથરાઈ ગયા છે
તેનું શું ? સૌ એકાત્વાદને પકડી બેઠા છે, જ્યારે સ્વા
દ્વા સૌનું બંધસ્થિત બંધકાર એવી કરણ કરનાર છે એના
બંધાવે અનેક કવઝાઓ છે, એક માત્ર પૈસાના લોભમાં
ગરીબોની મરદન ઉપર છરી મૂકનાર આજે છે, રાતના નિરાતે
સૂઈ ગયા સવારે ઉઠીને સાબળવા મળે કે એરડો બધું લાંચ
રસવત આજે ધણી વધી પડી છે વિચારો? આજે બારે બેઠ અને
દુ ખના નિસાસા કેમ? આજના વાદોનો જૈન સિધ્ધાન્તમાં
સમન્વય શી રીતે થઈ શકે? અને આજના વાદો કેવી રીતે
નળને સરકૂનિને નહને વિઠ્ઠાના માથે દોરવામાં સદાપક્ષ
ન બને એ વિષે પૂજ્ય આચાર્યદેવના પ્રવચનમાંથી આપણે
સમજીએ

પૂ. મુનિરાજ શ્રી કીર્તિવિજય મહારાજનું પ્રાસંગિક વિવેચન

પૂ. મુનિરાજ શ્રી કીર્તિવિજય મહારાજે પ્રવચન કરતા
જણાવ્યું હતું કે-આજના વ્યાખ્યાનનો વિષય આજના
વાદોનો જૈ. સિધ્ધાન્તમાં સમ વચ એ સૌ કોઈને વિદિતજ
છે જૈન સિદ્ધાન્ત એ એટલો બધો વિચાર સિદ્ધાન્ત છે કે
તેને સમજીને જો છવનમાં નસે નસે ઉતારવામાં આવે તે
દુનિયામાં કેાઈ જાતના કમઝ-રમ નહીં પડે પણ આજની

“આજના વાદોનો જૈન મિધ્યાન્તમા સમ વય” ૩૭

દુનિયા એટલે વમડી દુનિયા એવાએ તો એમજ માને છે
‘ અમે કહીએ તે સાચુ બીજુ બધુ કાચુ ’ જૈન સિદ્ધાંત
મેટલે જીનેશ્વર દેવોએ કથન કરેલો સિધ્ધાંત જીનેશ્વર દેવ
કાશ્યપ રાગ દોષને જીતનાર સર્વજ્ઞ, વળે કાળના માતા, જૂલ
અવિધ્ય ને વર્તમાન કાળને સાગી રીતે બાંધનાર, એવા સર્વજ્ઞ
સરમાત્માનો કથન કરેલો સિદ્ધાંત, તેને જૈન સિદ્ધાંત કહેવામા
આવે છે

એક વસ્તુને અનેક દૃષ્ટિ કોણથી જોવી તેનું નામ રૂપ
સ્વાદ, રસાદ્વાદ એ બધાવ વાદોનો સમન્વય કરે છે

૪૫ વર્ષની એક વક્તિ તેનો પિતા ૭૫ વર્ષનો અને
તેનો છોકરો ૧૫ વર્ષનો ૬ નાઈ કહે નદિ આ બાપજી છે,
બાપને કહ નદી આ છોકરોજ છે તો તે બન્નેય ખોટા છે
એ એના ૭૫ વર્ષના પિતાની અપેક્ષાએ છોકરો ૬ અને
એના ૧૫ વર્ષના પુત્રની અપેક્ષાએ એ પિતા ૭

અપેક્ષાવાદ કહો કે અનેકાંતવાદ કહો, સ્વાનાંદ કહો કે
સત્યવાદ કહો, તે આનું નામ

આજે દુનિયા જડવાદ તરફ આગળ વધી રહી છે પણ
જ્યાં સુધી જગત ચ ત વવાદ-આદમવાદને જીવનમાં ઓતપોત
નહી કરે ત્યાં સુધી શાંતિ અને સુખ નહિ મળે

જડવાદથી અણુ મોઝન તૈયાર થશે પણ તે દુનિયાના

જરાક વસ્તુ ફેર થાય ત્યારે નવું બાંધે, પૂર્વે ધરે હતો, હુમ્મો હતો, આજેય તે પણ સીસ્ટમ ફરી બેરાક પહેવા હતો આજે છે પણ કચરાપટ્ટી, ફેરફાર થાય તેમાં વાધો નથી, પણ સારાનું નરસું થાય એજ બોલુ કે કાંઈપણ વાદ પાછળ ઝગ ઝોલો થાય, તરારો થાય ખુનખારી થાય, ખુન મરફી થાય હુસારુસી થાય, જગત આજુ આઠુળ બપોરુળ થાય, આવા વાદને બેરો કહેવામાં વાધો છે.”

ઝગડાનું મૂળ

ત્યારે એ વિચારો કે વાદોથી ઝગડા કેમ થાય છે? કારણ એ છે કે દરેક વાદમાં પકડવાડ બ્યાપક છે, મારે એજ ખરું, બીજાઓ મારે જ માને મારે ન માને તો મનાવું છતાં ન માને તો અત્યંત ક્રોધ વાદમાં ઝગડો ક્યારે? પકડવા થાય ત્યારે, પકડ ન હોય તો કદીય ઝગડો ન થાય તેથી પકડવાડ પૂર્વનો વાદ એ ઝગડાનું મૂળ છે.

આજે કેટલાકો કહે છે, ધર્મ ન બેઠો, મરણ કે એમાં ઝગડો છે ઝગડાથી પાવમાની છે એવું કહેનારા પણ આપણા બાઈઓ કે, એમને પ્રેમથી સમજાવો.

દઈ તો અનુ બોમ્બ ગુપ્ત છે, એ પ્રમદ થશે ત્યારે ન ભલે શું થશે? જગતમાં હાહાકાર થશે.

■ સાદીવાદ, મુઠીવાદ, રાષ્ટ્રવાદ સામ્યવાદ ફાસીસ્ટવાદ,

વર્ષની વ્યાગ્રજી ન્યાય અને જ્યેષ્ઠિય વોરે વિષયમાં પાર
મત થયો, ખુબ અભિમાની ન થો પણ વિદ્યાની સાથે
અભિમાન થાય તો અજીજી કહેવાય, જીજી કોઈ તો એક
વિષયના આચાર્ય કહેવાય પણ તું તો ત્રણ વિષયનો આચાર્ય,
વ્યાકરણ બધો, ન્યાયને જ્યેષ્ઠિય બધો પણ વ્યાકરણથી
પેટ ભરાય ? ત્યારે પાણુ શું જોઈએ ? પૈસા દેવે આ પડિત
નિચારે છે કે કોઈ રાજસભામાં જઈ વાદ કરી છત્રુ જેથી પૈસા
મળે, મળે રાજસભામાં અને જઈ ને બોલ્યો આવો કોઈવા
કરવાનું વાદ કરવા તૈયાર છું, રાજનો પોતાનો પડિત
સમજ્યો કે આ વિદ્વાન છે, પણ વ્યવહાર નથી ભલુતો

પૂર્વે નાના ઝેકરાઓના મુખે નીતિના મોઝા ધર્મના
મોઝા અને વૈરાગ્યની વાતો ધણી સાંભળવામાં આવતી એ
આઈ સંસ્કૃતિનો જમાનો હતો, આજે શું બહાર છે ? દેવે
તમારે જીવનું વાદ કરવું પડશે જીવનમાં લાવવું પડશે મરીને
એકનો ખર્ચ બાર માસના બાર, મો રૂપિયા પામે દાખ તા
આઠ વર્ષે નિરાત, એ મને કે નહિ ? નહિ મને તો નીમે
ધીમે એક ભોજનનો એક સોનૈયો વામશે, મેળવવું મુશ્કેલ
પડશે ત્યારે ખીરસા કાપવલુ સર થશે

પડિતજી વાદ કરવો છે ? એમ તમા પડિત દેશી પડિતને
કહે છે પણ ચરત છી ? જે હારે તે પોતાની આખી મિ કત
આપી દે, શી શીકર ? આની પાસે શું છે ? મે પોતીઆ
પુરતકના બરેલા ? ન ને ખુલ્લ થવા વાદ સર થયો, રાજ

પડિતે કહ્યું ‘તુ બુદ્ધા’ તેનો ઉત્તર કહ્યો ‘તુ બુદ્ધા’ નવે
 પડિત વિચારમા પડી ગયો, ‘આવું તો કયાવ નથી આ બુ
 ડના જોઈતો સહિ, આથી પોતાની પોથીઓ તપાસવા લાગ્યો
 પણ ક્યાંય તુ બુદ્ધા ન મળ્યું આથી ફરી પૂછ્યું, ‘પડિતશ
 રુ પુછ્યું ?’ દેશી પડિતે જવાબ આપ્યો ‘તુ બુદ્ધા’, ફરી
 પાછી પોથી ઉધારી જોઈ લાગ્યો પણ કયાવ ન મળ્યું આથી
 તેને બીજવાર પૂછ્યું ‘પડિતશ રુ પૂછ્યું ?’ દેશી પડિતે
 જવાબ આપ્યો ‘તુ બુદ્ધા ફરીથી ધણી શોધ કરી પણ
 જવાબ ન મળ્યો વાદમાં એ નિપત્ત હોય છે કે સામે માણસ
 તથાવાર પૂછી શકે છે અને જો જવાબ ન આપે તો હાથો
 કહેવાય આથી તેણે ત્રીજાવાર પૂછ્યું ‘પડિતશ રુ પૂછ્યું
 દેશી પડિતે જવાબ આપ્યો ‘તુ બુદ્ધા’ વળી ફરી તપાસ
 કરી પણ કાંઈ મળ્યું નહીં આથી તેણે (નવા પડિત) કહ્યું
 ‘હાથો મારી પાસેના આ પુસ્તકો આ લે મારી દારમા
 આવું છું એમ કહી પુસ્તકો મૂકી પોતાને મામ થાયો

રહતા રહતા જવાનું, કુળ પોકારતા જવાનું, નીતિ નહિ
 સત્ય નહિ દયા નહિ આ રીતે આખરે જવાનું થોડી
 ટુલંગી એને નિષ્ફળ ન બનાવે જ મેં છે એ મરે છે, આવે
 છે એ બલ છે, સમઠ કરેલું બધું મુખ્ય પડે છે
 મુક્યા પછી પાછું મળતું નથી, મારે હાથે આપતા શીખે,
 આપેલું જતું નથી ને આપે તેને જરૂર મળે તમને એ
 મુજબ નથી ધર્મની બેકમા જમા કરાવતું શીખે

“આજના વંદાનો જીન સિદ્ધાન્તમા સમ ૫૫” ૪૫

પડિત ચાચોધર તરફ, બહુવામા વરસ જીસ નીચા,
નાર વરસે નીકળેતો, એટલે જ ન અજાતીસ વરસ મયા, હવે
એના મામાપ કયા સુધી આ જગત પર ભેગી રહે? પડિતો
મયા મામમાં જાણુ મામાપ કાળ કરો મયા છે

એટલે પહોંચ્યા મસરાને ત્યાં સસરાએ સર
ભરા કરી અને પડિત જમાઈને પૂછ્યું કેમ પડિતછ ! શું
કાણી આ પા અને શું જમાઈ પા ના ?

આ જગતમા નાત લીધાનો આન પણ ધરો છે
ભેગવવાનું બને બને કે ન બને જેમ એક કુરુરીયુ
ખારથી રોડલીનો દુડો નહ આવે ત્યાં બીજા દસ ભેગા
યાવ એમાથી એક પેનાના મુખમાથીએ દુકડો તાણે એટલે
નીજુ એના મુખમાથી તાણે અ ચોળના મુખમાં રોડલીનો
દુકડો આ રો ન આનો ને એક બીજા તાણુ તાણુ મે
કોઈ ખાઈ શકે? હતા સૌ નહ નહને ખુસ થાય એમ આજના
લીકો જગરોમા ભેગા થાય એકે લીધા બીજે જોવા
લેનારો બને ભેગવી શકે કે નહિ બીજા વચ્ચેજ ખોઈ
નાંખે, છતાં ત્યારે લીધા ત્યારે અનદદ આનદ આવી માન
આવીને જનારી દક્ષિણ કદિ ખાતર કોણુ અનીતિ કરે? એમાય
શી જિનેશ્વરવનો સેવક અનીતિ કરે એ કદી ન બને
એ બીજાને હજે એ કદી ન બને આજે એમાનું કેટલું
બને છે? ત્રવાનું છુટવવાનું એકલા ખાવાનું, અનીતિ
કરવાનું કેટલું વધુ ? આવી વર્તમાનમા જ ન મુખ

હિતર - જેવું કહનાગએને પૂઝે કે મોડરોમા વિમાનો
મા ફરે. ડા તે કોના બોલે ? ચો. ૧ મુખીના પ્રતાપે કે અનેક
દુખીના પ્રતાપે ? મીચ્છુ વળી જ્ય પ માણ્યોના બોલે વધુ
માણ્યો. મુખી યજે એ માન્યના પણ એક દ્રષ્ટિની છે
બદારના દેશોની જ્યા છે વિચાર કરવાથી માણુમ પડશે કે
કમાઈ કરનારા માણ્યોની કમાઈમાંથી નાખ્યો માણ્યોનો
નિર્વાહ થાય છે

ગોતાના ઘગ્ને રરખણી જે રીતે સભાળી સકે છે તે
રીતે બાહુત નદિ સભાળી સકે ગાંધીયકરણ કરતા કોઈની
માનિજી નદિ રહ કારખાનાઓ મઆગનાર ખધાએ પમારદાર
દશે તેથી જે આજે કમાણી અને મણુરોગુ ભરણ પોપણ
થાય છે તે પણ નદિ થઈ સકે નવાની મેદરકારીના કારણે
નદાના ન સામા ખેલ પડે

પમાર રો અને મણુરો વાપથી વર્તે એમ કહો તે
તે વાન પણ તેઓ જધા. માટે દુષ્કલ છે એના કરતા
મુઠી રો વાપને સમજે અને મણુરો રહાદારી અને ફરજ
ને સમજે તો રધારે માડ છે એાછી મમજવાળા માણ્ય
સોને વધુ મળવાથી એઓ નસની મન અને ખોટે રરતે
નવર એ વધુ સભનીન છે તમ ન મને તેની પણ કાળજી
રાખવાની

ખરી રીતે નાલ અને ગ્વાઈગિ જેટલી એાછી થયે
નેટરો જ કુનિયાન વાજ છે

“આજના વાદોનો જૈન સિદ્ધાન્તમાં સમન્વય” ૬૯

દેશનું બનું કરવાની માન્યતા એ રાષ્ટ્રવાદીનો મત પણ પુરો કે દેશના સુખીનું કે દુઃખીનું ! કહેમે કે દુઃખીનું મેળે મુ આ પુ ? દુઃખીનું બનું નરુ તેમ સામ્રવાદી પણ કહેમે રીત અને જીવે હેન્ય પણ સૌનો ઉદ્દેશ દુઃખી ને મુખી કરવાનો ત્યારે બધાના જીવે જીવે નામ જુરી દુઃખીને મુખી કરવાનો એ બનાવનો વા સૌન્દર્યકારે તો સમન્વય થઈ જાય કદાચક ઊડીને ન્યારથી સમને તા સમગ્ર તમે કહેમે મદારાજ ! આપ કહો હો ખગ પણ જાનું કેણુ મનશે ? પણ હુ ન જુ કે જે નદિ માત તા ત્યારે નોદીની નદીઓ રોન, ખુતા મ કી કાની નીચાશે પાપમાની થમે ત્યારે કહેમે કે દુઃખીને સુખી કરવા નેજ એવા સારો પાત્ર મામાની થયા પડી દુઃખીને મુખી ઇ ગીને કરશે ? એનું દુઃખ થી રીને મદામે ?

ચાકુયા ? જુરીયા ? કે મોખયા ?

જૈન સિદ્ધાન્ત

જૈન સિદ્ધાન્ત વા કહે છે? હરેનું બનું કરો, ખીજના મુખતા ભોગે તમે સુખ ન વાછો કાષ્ટને દુઃખ ન આરો તમે સુખી થાઓ ખીજને સુખી કરો તમારા ઉપર દુઃખ આવે તો સહી લો, પણ દેવ ન રો તમારો દુઃખન થઈ આવે એવેય સત્તુ ન માનો, પણ મિત્ર બનાવો માત્ર માણુ સનેજ નહિ કિંતુ જનનરો પણ દુઃખી ન કરો જનનરો

તેમ કોઇના બોલે બીજાને સુખ આપવાનું ન હોય એ તો કોનિકવાં. યદ્ય જન્ય કોનિકવા મા ન કરાના બોલે રેડીને પ્રસ ન કરવાની મહેનત ઝગઝારમઝા ન જોઇએ દગ ન જોઇએ એ અમારો સિદ્ધાન્ત અરિ સક ભાવનાને પોષનારી મૈત્રી આદિ ચાર ભાવનાઓ છે

‘હવણ મૈત્રી । જગતના પ્રાણી માત્ર પ્રત્યે મૈત્રી ભાવ-ઉપનિર માં પશુ કહ્યું છે કે જાત્મવત્ત હવમતેણું’ ઇત્યાદિ જે સર્વ જીવો પ્રત્યે પોતાના જીવની જેમ જીએ છે (જેવી દ્રષ્ટિ રામે છે) ગીજના ધનને પત્થર સમાન મૂલ્યે છે બીજાની જીને માના સમાન મૂલ્યે છે તેમ ખરેખર ખતો છે જેમ તમારી સી તરફ મીજા જેવી ગીતે જીએ એ છૂટો છે તેમ તમે પણ બીજાની સી તરફ નેતુ વચણ મળે

કોઈ આમળ વધો, શુ થાય છે તમને ? હા ! આ મ્યા વધો આમળ ! એમ થાય છે ને ?-તમાર શુ મધુ ? તમાર કાઈ શીડું છે એર ? તો કેમ હખા ! તમ ર સુખી થવું હોય તો તમે મદનત કરો જાણી શાં રાખો કે તપ કોઈનું સથુ નથી વર્મ ઇષ્ટનો દુરમન નથી આ મા જગત પર મમની મત્તા છે ત્યુ હર્મ પર હર્મની સત્તા છે એ આજની

પર “આજના નાદોનો જૈન સિધ્ધા તમા સમન્વય

દુનિયા નથી સમજતી જિન્હાર જેવો રહીએ ઉપર ભોને ત્યા
જમત એન કેવા નવાજે । અને કોઈ ધમવાદી ભો
ત્યા એ રિચિસ્ત કહવાય, આ આજનો યુગ છે
ગુણિયુ પ્રમોદ ગુણીને જોધને આનંદ યવે એ
પ્રમે ભાવના વિપરીત માજે જનારને સમજાવવે જન
ન સમજે તો ઉપેક્ષા જતિ રાખવી, એનુ નામ માધ્યસ્થ
ભાવના ચોથી કડયા ભાવના કોઈપણ દુ ખી તેવ સજોવ
નતિ પશ્ય દુરમન હોય તોત એના પ્રત્યે દયા-કરુણા આવી
જોધએ માનો કે તમાગી પામે જ મયમા લોડુ પાણી છે
તમેય તરરયા છે અને બીજે કોઈ તરરયે આ થો, ત્યા
શુ કરો ? અદિ આ દયાની પરીક્ષા છે અકબરે વજે
નોકરોની પરીક્ષા કરી અકબરે પહેલા નોકરને કહ્યું-અને
તેરી દાદી બોર મેરી દાદી જલે તો પદિલે કીરકી જુઝાવે ?
ઉસને કહા કિ આપખી બાદશાહને કહા જુઝા હૈ તેર બાપકી
બી ન જુઝાવે નો મેરી કમા જુઝાવે । બીજને પુછતાં એ કહે
કે-‘મે મેરી જુઝાઉ બાદશાહને કહા ‘યદ તો રવાથી હૈ
નીજને પુછતા એ કહ કે ‘એક ધસરકા મેરી બી પ
દુસરા આપકી પર અકબરને કહા ‘યદ હૈ સમ્યા મોગથી
મોગી સેવાની કે દયાની વાત કરેથી શુ વજે ? જેનુ આનંદશ્ય
વાણી મુજબ હોય, તેની દયા કે સેવાની ભાવના એ સાચી

ફરી એ યાદ કરો કે-અદિ સા સત્ય, અયોધ્ય જલચય
અને અપરિમલ એ શ્રી જીનેશ્વરદેવના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો

જૈન સિદ્ધાન્ત મુજબની અદિ સામા નાર બાવના આવી જાય
 હ તે મુજબ જે દુનિયા વર્તે તો પછી કુ ખ રહે ? ના ત્યારે
 એ બાવનામા બવા વાગે સમાધ જન કે નહિ ? અતિ સારિ
 આર્ય સારા પણ ક્યારે દહે ? પાચમાં પરિમદની નના ન હોય
 ત્યારે, તાગી પણ રિમદની પુ કે પડે તો જગડે પૂર્ણ અદિ સમ
 ન જનાર તો તિ સા પર કાપ મૂળી દિ સાનો સકોચ કરે
 મ પૂર્ણ પરિમદ ન છુટે તો પરિમદનુ પરિમાણ કરે રિમદ
 એક મ એકો કરે જરૂરથી વધારે ન રાખે

વિચારે કે પરિમદનુ પરિમાણ આવી જાય તો સમાજ
 વા ક્યા ઉભો રહે ? કેમ જગડે ? સામ્યવાની શુ એલી
 રે ? વધારે દરી એને વધારે મુખુ પડશે, એકાદ દમે
 એને એકાદ પીડા વધારે કોને ? વધારે મૂકે એને આગળ
 કુ ખ વધારે કે એકાદ મૂકે એને ? આ બે મુખ્ય સિદ્ધાન્તમા
 ખીજા ત્રણ આવી જાય એટલે એની સાથે લુપ્તો ત્યાગ
 ચોગીનો ત્યાગ અનીતિનો ત્યાગ, મૈથુનનો ત્યાગ પછી મેષ
 જગડે કે કુ ખ ઉછુ ન રહી રહે પછી મેષ વાદની જરૂર
 ન રહુ અને આ અદિ સાનિ ન આવે તો મમે નેના વાદો
 નોવા ઉર્તા કુ ખ જાય ?

પેલા પડિતને રાખ દુકે છ ચર્ચા કરેના’ તે તો
 સમજ્યા પણ મર્યા અને કર્યા એને શુ કે પડિત કહે
 છે મહારાજ ! મર્યા એટલે તમે એક ગણ હો તો કુ દય
 કે ગાગાગાળી મર્યા એ મર્યા એથી આગળ મારામારી

૫૬ “આજના વાદોનો જૈન સિદ્ધાન્તમાં મમ

માં સાચી અદિ સા શીખી પો સાચા અદિ સક જનને
પરિમદને ઊડો, સમદખોરીને ત્યાગે. જેથી તમેય મુખે
ઓ જમત પશુ મુખી બવાદનો વા. એ છે. વા.
એમાં દરેક વાદનો સમન્વય છે, અદિ સાવાદ, સન્વય
નીનિવાદ સદાચારવા. અપરિમદવાદ, એ એનાં રૂપો.
દરેક જાણીતું બહુ કરતું એ જૈન સિદ્ધાન્ત છે બહુ
કરવાના વાદમાં બધા વાદો સમાઈ જતાં ૭, માટે જૈન
સિદ્ધાન્તમાં બધા વાદો સમાઈ જાય છે આ થયો આ તો
બધા વાદોનો સમન્વય જૈન સિદ્ધાન્તમાં આ આજને
વિપર સદ્ધેપથી પૂરો થાય છે આના સાર રૂપે બસામવા
શીખી તેજો આજની દુનિયા બીજા વાદોને ઊડી એમાં
બનાઈ વાદન વગમી રહે, અને તન મન પનથી હરેમ
બહુ કરે તો બધા જમડા મગી જાય દુનિયામાં સાનિત
સામાન્ય થઈ જતા.

આજુબ જમત દરેકનું બહુ કરે અને કોઈનું છુર
ન કરે કોઈ મોઢને પુખ ન આપે સ્વાચ્છ અને સોમ ઊડી
ને પરાપમરી બને અને સૌ મુખી થાય એ અભિવાદ
કુદરેક ૬ બાજવાનને સમાપ્ત કરે છુ

ગ્રંથો શ્રી નમિનાથજી જાન ઉપાધ્યયનો વિશાળ દોન,
 શ્રી કીમજર, પાવધુની [મુનષ]
 સમય વિક્રમ સ ૨૦૦૬ માસવર સુ ૭ ગરિનાર,
 તા ૨૭-૧૧-૪૮ સવારે ગ્રંથ ૮

“ કમ્ શીસોમોફો ”

પૂ ૧૧ સમર્થવિદ્વાન-અગ્ને વ્યાખ્યાના આચાર્યદેવ
 શ્રીમદ્ વિજયનકમલમૂર્તિશરદ મહારાજે શ્રી નમિનાથજી
 જાન ઉપાધ્યયના વિશાળ દોનમા ‘કમ્ શીસોમોફો’ એ વિષય
 પર એક જાહેર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું પૂઠ આચાર્યદેવે
 અતી ૧૧૫ સુધી આ વિષયને ખુબ સુર અને મુક્તિ દલીલ
 પૂરક સમજાવેલો તે જોતાજતો તે પ્રવચનને સાંભળી મત્ર
 મુગ્ધ બની ગયા હતા વ્યાખ્યાનનો વિશાળ દોન દોના છતા
 જાતનાની ખુબજ બીક જામી હતી પૂ આચાર્યદેવના મ મગા
 ય બુ ગા સરસ્વાતમા તેઓથીના વિદ્વાન શિવર ન પૂઠ
 મુનિરાજ શ્રી કીનિવિજયજીએ અમિત કરી હતી

૫૦ મુનિગજ શ્રી કીર્તિવિનયજી મહારાજની ભુમિધ

મહાનુસાવો આજના જાહેર વ્યાખ્યાનનો વિષય 'કર્મ' રીયોસોડી રાખવામા આવ્યો છે એ મો કાંઈ જાણો છો, -મ' ક્ષીનોઓરી એટલે મ' વિષયક તાત્ત્વજ્ઞાન-આ વિષય ઘણાજ ગહન છે, છતાં પૂ. ગુરૂદેવ આપણને ઘણીજ મરસ સઘન અને ગુ. ર રીતીએ સમજાવશે

કર્મ એ ગુ. ચીજ છે ક્રમ કેમ રાખ , અર્થપી આત્માને રૂપી એના કર્મા કેવી રીતે સામે, કર્મની તાકાત કેટલી, અને કર્મનો નાશ શી રીતે થાય, એ તમામ જાણવાની જરૂર છે, વિચારવાની અતિ આવશ્યકતા છે, એમ તો કર્મના તત્ત્વજ્ઞાનને યથાર્થ જાણવા માટે કર્મપ્રકૃતિ અને કર્મમય વગેરેના અભ્યાસની જરૂર છે, અનાદિ કાળથી આત્માને વગગી રહીને જે કર્મો વડે આત્માનુ અનત જ્ઞાન, અનત મર્મન, અને અનત મુખ હુલાસ ગયું છે તે વિચારવાની

જરૂર શું ન હોય? જેમ કર્મમાં અનંત શક્તિ છે તેમ આ મામા પણ અનંત શક્તિ છે, છતાં આપણી આત્મીય શક્તિ સ્થિતિ કેમ? મારેજ કર્મ મળેથી તત્ત્વજ્ઞાન જાણવાની ઘણી જરૂર છે, જે જાણ્યા પછી આત્મા કર્મથી જુદાનો ઉપાય વિચારી, તેનો અમલ કરે તો જરૂર આ આત્મા મોટો મોટો પણ મુખિતતા સ્થાનમાં પહોંચી શકે. પોતાની શક્તિ પ્રગટાવી શકે, અને સાચું મુખ પ્રાપ્ત કરી શકે.

મોડ પણ ક્યો મમય નથી કે જે મમયે આ આત્માને કર્મ ન લાગતા હોય, ફરે પણ વિપજે ને પ્રતિવિપજે, આ માને સાત કોઈ અપત આઠ કર્મો લાગી જ્યાં છે.

કર્મ એ વસ્તુ સિદ્ધ છે

કર્મ એ વસ્તુ સિદ્ધ છે, જે કર્મ જેની વસ્તુ ન હોત તો જગતમાં દેખાતી વિચિત્રતા પણ ન હોત. એક રાજા, એક નક, એક સોઠ, એક નોકર, એક ઉંચો બીજો નીચો, એક મોટો, એક નાનો, આ બે શાધી? મહેકુજ પડે કે આ સોઠો, આ વિચિત્રતા કર્મનેજ આભારી, અરે એક માતા પિતા જન્મેના બે-બાળકો તેમાં એક ભુવિશાળી હોય, એક મૂર્ખ હોય, એક વખખોપતિ બને એક બીખારી બને, આ વિચિત્રતા

જેને આભારી કે? કહેનુજ પડશે કે એ કમને લખેજ છે

હીન્દુવર કે જેના માટે દુનિયા કહેતી કે, ‘એ હારશે નહિ’, એનું આજે નામ નિશાન નથી, અના નામને આજે મેં / સભારતુ પણ નથી (જિહ્વનનો માણુ નગ) પ્રવાન જેનું જોડખમ્મ પલ સાલમના હુજારો અને લાખો હાજર થતા-આતુર રહેતા, આજે એનું નામ હેતા વોકો નારાજ થાય છે કારણ? કારણ એકજ કે, કમની વિચિત્રતા

કરાય તે કર્મ

ક્રિયત્વમ્ કમ ૧ કરાય તે કર્મ, આહે મનથી કરાય, વચનથી કરાય કે પડી મયાથી કરાય તે મ્મ શુભ પાપ હિય અશુભ પણ હોય, શુભ ક્રિયાથી શુભ કર્મનો બધ અશુભ ક્રિયાથી અશુભ કર્મનો બધ મિથ્યાત્ન, અવિરતિ, કષાય અને યોગ, આચાર સાવનો નડે આત્મા કમને માધે છે કમની વિચિત્રતા કહી? એક ક્ષણમા તમામ પનગની નાખે પ્રસ નચ દ્ર રાજરિના પ્રથમ મળના પગિ ગમે સાતમી નરને વાયક કર્મ બીજી ક્ષણે પગિજાન રૂતા સર્વાર્થમિદ્ધ વિમાન ને ચોગ્ય કર્મ, અને ત્રીજી ક્ષણે તો કેવળજ્ઞાન!

આત્માને કર્મ પુરૂગતો લાગેલ છે છતાં ન દેખાય?

કર્મના પુરૂગનો છે, આખી દુનિયામાં તે લાગે
 લાગે ભરેના છે આજ બેરહી પગ ૪ થા નથી કે કયા
 કર્મના પુ ગ ના ન હોય આ પુરૂગનો મૂલ્ય છે, અને
 ગોપ ૧૪ નોકમાં ભરેના છે, કર્મ પુરૂગતો ન હોય
 એવું મોટું સ્થાન નથી આત્મા એ પુરૂગનોને મન,
 વચન, ને કાયાનાં વ્યાપાર થી મદુલ કહે છે કોઈને થગે કે
 આપ ના કર્મ પુરૂગનો વળી આત્માને ના થા દે છતાં કેમ
 દેખાતા નથી? કર્મ પુરૂગનો અતિ મુશ્કેલ છે આત્મામાં
 વળી ના છતાં ન દેખાય, તે વરતુ આત્મા સમજ શકાને
 જેમકે મિદ્ધ કહેલો એક તોનો પારો મો તોના સોનાને
 ખામ જાય છે, પાતામાં પચાની-સમાવી દે છે, વજન
 પા ન થતું નથી, મોતુ જરા પા દેખાતું નથી છતાં
 એમાં મોએ સો તોના મોતુ છે જરૂર, જેમકે પ્રયોગથી
 પામુ મોએ તોના સોતુ કાઢીને મેળવી ગમય છે
 પાને તો ડપી છે, એમાં જો મો તોના મોતુ (ડપી)
 સમાય તો અરૂપી આત્મામાં અતિ મૂલ્યકર્મ પરમા-
 લુઓ કેમ ન મમાય? અને જેમ એક તોના પારામાં
 સો તોના મોતુ ન દેખાય તેમ આત્મામાં વળજેલા
 અનન કર્મ ન દેખાય તેમાં નનાઈ શી?

“કર્મ ક્ષિણ્ણસોદ્ધી”

કર્મને છવ ગ્રહણ કરે છે

આ ગહન નિયમા પ્રજ્ઞા વણા થશે સુદૃઢમ
સુદૃઢ કર્મ પુદ્ગલો અરૂપી આત્માને કેવી રીતે વગડે,
આત્મા ચેતન છે, કર્મ પુદ્ગલો જડ છે તે અરૂપી
અને ચેતન એના આત્માને રૂપી અને જડ કર્મ
પુદ્ગલો કેવી રીતે વગડે વગેરે વસ્તુ પૂજ્ય શ્રી ગુરુ
જી સમજાવનાના છે હું તે માત્ર ભુમિકા કરી નહોતો
હું પારામા સોતુ સમાધાનુ દ્રષ્ટાન વિચારગી તે જેમ
સમાધેતુ સોતુ નથી દેખાતુ તેમ આત્મામા વળગવ
કર્મો ન દેખાય તે પણ અમળથી જેમ દાઢ એ જડ છે
જતા ચેતન એના આત્માને બેલાન બનાવી દે છે એ
દ્રષ્ટાતથી સમજી શકાય છે કે જડ વસ્તુ ચેતનને કેવી
અસર કરે છે આપણે એ જોયા ગયા કે આત્મા
ભક્ષાત્મ, અવિરત્તિ, કષાય, તથા યોગ એકને મન
વચન તથા ક્રિયાના વ્યાપારથી કર્મોને ગ્રહણ કરે છે

કર્મો કાઈનેય ઊડતા નથી

આ કર્મો કાઈનેય ઊડતા નથી એ બનામર ચાલ
રાખે ચાહે પછીગમે તે હોય ભગવાન શ્રી મહાત્મા દેવ
ના (ચરમ તીર્થ) કરના) છવે, ત્રિપૃષ્ઠ વામુદેવના ભરમા
શર્યાપાવકના કાનમા ગરમ ગરમ શીશુ રેકાવ્યુ,

પરિણામે એમને એ કર્મ જેવું એટલે કે તીર્થ કરના
જનમાં ઉદયમાં આવ્યું અને બોગનુ પડ્યું જેના કારણ-
માં મનમાં ખીના દોખ્યા એ પ્રભુએ ત્રીજા મરીચીના
લગ્નમાં માન એટલું જ કહ્યું કે કવિહા-રત્નપિ રહ્યાપિ !
મ્પિન ! ત્યાં પણ રમ છે અને અહીંયા પણ ધર્મ
છે, જમ આદ્ય મોલના માનથી જેમને એના ચીકણા
કમાવાની લીલા કે જેના પરિણામે કોણકે ડી સાગરોપમ
એવા કાળનો મસાર તેમણે વગારી લીધો, કેવાકો
આને મન ફારે તેમ બે લગામ બોલી રહ્યા છે ને
વર્ગ રહ્યા છે, તેઓએ મમલ લેવું જોયું કે જે
કર્મોને ત્રી તીર્થ કર દેવોના આત્માને નથી છોડ્યા તે
આપણને કેમ છોડશે ? મારે મમને કમા કોનેય
જાતા નથી

જીવતા ચામડી શાથી ઉતારાઈ ?

મહર્ષિ જાધક મુનિની જીવતા ચામડી શાથી
ઉતારાઈ ? પૂવલગ્નમાં એમણે ચીજદાની છાવ ઉતારી
હતી, અને છાવ ઉતાર્યા બાદ એની શુભ અનુભૂતિ
દેના કડી કે મે કેવી મુદ્દને બારીક ખાલ ઉતારી !
તેજ પડે એવું ચીજલું કર્મ જવાયુ કે તે કર્મને
ઉદય ઉત્તરપચ્ચી જાધક મુનિના લગ્નમાં એમના
આત્માને આવ્યો, જેથી એ મહર્ષિની જીવતા ચામડી

ઉતારા, કર્મ એ કોઈના સગા નથી

ક્ષાયિક અમકિત હોવા છતાં નરકમા કેમ ગયા ?

શ્રી એણિઃ મહારાજ ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વના ધણી, તેમની સમક્ષિત પામ્યા પહેલાની આ રાત છે એક વખત તેઓ શિખરે ગયા હતા ત્યાં તેમણે એક હરિણીના શિખર કથો, એ હરિણી ગભવતી હતી, બાબ એનું નામે કે હરણી પણ મરે છે અને અદર ગર્ભમાં રહેલું બચ્ચું પણ બહાન નીકળી તરફ તું મરણ પામ છે આ જોઈ, રાજા એણિઃ પોતાના આ જાતના પરાક્રમની કોઈ પાપની પ્રશંસા કરી કે હું કયો તીર દાજ કયો નિશાનબાજ ? એક જાણે જેના ગીમર યથા તીવ્ર આભમાનને પાપની અનુભાવનાના પરિણામે તેમણે તે સમયે નરકનું આશ્રય બાંધુ માટે અકર્મોથી બહુ ચેતના લેતું છે

આત્માની શક્તિ અનત છે

જમ કર્મ એ રસ્તું સિધ્ધ છે તેમ તેનાથી હુમ્મ ગામપ જે એ પણ સિદ્ધ છે, કર્મની શક્તિ અનત છે તેમ આત્માની શક્તિ પણ અનતી છે આત્મ પોતાના અભ્યાસ-નિ પાપ ગામા આવી જાય તે કર્મને તોડી મૂકે છે, પૂર્ણ નુદને પન્માત્મ દર્શાવે

નવ રથમ જાપ પદુ એ એના જાપને કાં
 રાત્રી એના જાપને કાંડો એ રીત પ્રવદ રૂપ
 પના અનાદિ હિ માનસી પાછે, કર્મ તથા મહા
 પદપના આ રીતે અનાદિની માનસી પાછે
 મમ રહે કે કર્મ પદેશા ન મહા પદી, એ
 રીત નથી મારુ કે મહારી વિના કર્મ રીતે
 જમાવ ? કે જે રૂઢ આ મા પડેલા મુઠા દુના પ
 મધી મેલો થયા એમ પણ નથી સુધર મવા પ
 કર્મ જ્ઞાતગણ નથી હવ મારને અગરિધી મે
 જામયા હ દરેક જગ્યાએ કર્મના પ્રદમ્યે રહેલા
 તે પ્રદમ્યને મમ કે મમપ આપા મદ્ય રે છે
 કે હવ કર્મથી જિ ન હ મેનન અને જા જિન
 જા મમ રોડ મેનન જા રોડ જા બની મરો
 તેને રા રાપનુ આજ જાન નથી, કર્મ આ મ
 નમ વી રજા હ આ જાએ એ પામમાથી જુ
 કર્મનો નમ રેલા રા રેરુ લેવે, કર્મ રૂપે
 રીત પાપ, મમ પ્રમા મજનુન કર્મ પણ કેમ જ
 માત્ર કરાપ પાપ પ્રકૃતિ પુણ્ય પ્રકૃતિમા કેવી
 ફરી જાય, પુણ્ય પ્રકૃતિ પાપ પ્રકૃતિમા કેવી રીતે
 આ મદન વિષયને તેમજ પ્રકૃતિ, વિષય, મમ,
 પ્રાપ્ત જમને તથા કર્મના નામના ઉપાધિને
 ગુરૂદેવ એજ, જ્વાલમા આરે તેવી ખળીથી,
 મો રૂઢ રાથી મમટ રાજો તેવી રીતે રામજયમે

માગાનિયો માલખરો, અને સાલગ્યા પછી જીવનમાં
જાતના ચોખ્ખને જીવનમાં હિતોરનો તો જીવનમાં
કાંઈ શાનિ એક દિવસ જડર પ્રગટ થશે

—ભૂમિકા સં પૂર્ણ—

પૂ. પા આચાર્યદેવનુ પ્રવચન

પદ્ધિયસે વિધિસ્મત સ્યાત્, ન સ્વાદ્બૃહચિત્તિત
પદમેયોત્સુષ્ચ ચિત્તમુપાયન્ ચિત્તયેત્ બહુન્ ॥

આજના જાહેર વ્યાખ્યાનનો નિપય ‘કર્મ’ ફીલા
નોહી’ રાખવામાં આવ્યો છે જેમાં કર્મ’ એ શુ ચીજ
છે, આત્મા તેને કયા સાધનાથી મહુષ્ કરે છે, કર્મની
તાકાત કેટલી છે, કર્મના લેદ કેલ્લા, આત્માને તે
કેવી રીતે કનકગત કરે છે, કર્મને તોડનાર કય એવી
જતવત્તર વસ્તુ છે આત્માની તાકાત કેટલી છે, આ
તમામ વસ્તુ વર્ણુવામાં આવતી

કર્મના પુદ્ગલો ચક્ષુથી દેખી શકાય તેવા નથી.

આ પરમાણુઓ એના બારીક છ કે હું કે તમે ન જોઈ શકીએ લેને અર્થમાં જ્ઞાનાદિ-અને અવધિ દર્શનાદિ હોય તે જાણી શકે અને જોઈ શકે

પ્રશ્ન આજના વૈજ્ઞાનિક સોધનાય ત્રોધી શું એ ન દેખાય ?

હિતર-ના, એના યંત્રો સોધાયા નથી ને સોધાવાના પણ નથી, યંત્રો જે માર્ગ થોડું થોડું દેખાય છે, તે આપણાથી ન્યૂન વસ્તુના સંખ્યાતમા ભાગ સુધી એનાવી બારીક નહિ, એટલે કે અનંત પરમાણુઓ એના થયેના હોય ત્યારેજ આખોથી કે યંત્રોથી રૂપ શકાય, આજના વિજ્ઞાન તથા વૈજ્ઞાનિકોની શક્તિ તે મર્યાદિત છે, એમા અધુરપણ ને જુનો પણ હોય જે દર્શનનું વિજ્ઞાન મર્યાદાકૃષ્ટ છે, કેમકે શ્રી સર્વજ્ઞ કથિ છે, માટે આ કથન પૂર્ણ છે, ને સંપૂર્ણ તથા સત્ય છે

કર્મ આત્માને જ કેમ વળગે? એનો સ્વભાવ

પ્રશ્ન એ છે કે કર્મ ગરીબને નહિ લી તને નહિ, કપડાં ને નહિ, પાઘડી વગેરેને નહિ, પણ આત્માને જ કેમ વળગે છે? એનો એકજ જવાબ છે કે-કર્મ પુદ્ગલોને

એવો સ્વભાવ છે જેમ લોહ સુ બકનો સ્વભાવ લોખ
 હોજ એ ચાનો છે, લોહસુ બક કપડાને ન ખેંચે. શરીરને
 ન ખેંચે, માન લોખ હોને જ ખેંચે છે, શરીરના કોઈ પણ
 ભાગમા મોય પેસી ગઈ હોય તો ચામડી ઉપર લોહ
 સુ બક ફેરવો તો અદગની મોય ખેંચાઈને રૂપાં પ્રશે,
 અને લોહસુ બકથી ખાવાઈ આવતો, જેથી બહાર કાઢી
 શકાશે, હાથ હોય કે પગ હોય મોયજ બહાર આવશે,
 ચામડીના અદરના માસ ચરબી ખેંચાઈને બહાર નહિ
 આવે, કારણ એવો સ્વભાવ છે વસ્તુના સ્વભાવના
 વિષયમા તક ન હોય

પ્રશ્ન-સમતીયને સમતીય ખેંચેજ ને ?

ઉત્તર-ના, લોહસુ બકને લોખડ મળતીય નથી,
 ખ ને છુદી છુદી, વિમલતીય વસ્તુ છે લોહસુ બકના
 તો પહોડો હોય છે, અને તે પત્થરની ભાત છે, જ્યારે
 લોખડ વાતુ છે, ખાણમાથી નીકળે છે, સમતીય
 સમતીયને પકડે, ખેંચે એવો નિયમ નથી, લોખડ,
 લોખડને ક્યા ખેંચે છે, પરમાણુમા પણ એજ મુજબ
 સમજવું, છુખ્ખો અને ચીકણો પરમાણુ ચોટી મકે છે,
 ખે છુખ્ખા પરમાણુ કે ખે ચીકણા પરમાણુ ન ચોટે,
 લોખડ પર કા હોય તો એ કાઢને લોહસુ બક ન
 ખેંચે પણ લોખડને જ ખેંચે, કારણ સ્વભાવ, તેનીજ
 રીતે આત્માને જ કર્મ અણખો વળગે છે કારણ કે

એનો એવો સ્વભાવ, સ્વભાવ એ વિષયમાં તક ન હોય

સિ'પના આત્માને કર્મ કેમ નથી લાગતા !

જો આત્માને કર્મ લાગે એવોજ કર્મનો સ્વભાવ હોય તો તક થશે કે સિદ્ધના આત્માને કર્મ કેમ લાગતા નથી ? પણ બારો ઈર્ષી વિચારતા સમજાશે કે સિદ્ધનો આત્મા શુદ્ધ છે,

કર્મ અશુદ્ધ આત્માને લાગે છે, સિદ્ધો કર્મ દ્વિત બનેલા છે પછી એમને કર્મ લાગનાનો પ્રશ્ન નથી, સિદ્ધાત્માને શરીર નથી, મન વચનને કાયાનો વ્યાપાર નથી, ત ન શુદ્ધ છે માટે કર્મને મહુલ કરનાપણું નથી એટલે કર્મ લાગે શી રીતે ? આપણે પ્રથમ વિચારી ગયા છીએ કે આત્મા કર્મને મહુલ મે છે કર્મ પાતાની મેળે ઉડીને લાગતા નથી-ચી રકતા નથી

સમારમાં જોલા આત્માને મન વચન કાયાની ક્રિયા છે માટે કર્મ મહુલ છે-કર્મ લાગે છે એજ કારણે એક અપેક્ષાએ કર્મ સહિત આત્માને કથ ચિત રૂપી કહ્યો છે, કાષ્ટ કાળે કર્મથી આ આત્મા મુક્ત હોતો અને પછી કર્મ વળવા એમ નથી અનાદિમાગથી આત્મા કર્મ સહિત છે, તેથી અશુદ્ધ છે.
 ૧૫-૧૬-૧૭

કર્મ લાગે છે, કર્મ એ રૂપી છે અને આત્મા અરૂપી છે
જા અનાદિકાળથી આત્મા કર્મ અહિત છે માટે આત્મા
ને ક્યારેય રૂપી કહ્યો છે, સાગ એ છે કે કન સાહુત
આત્મા સકિર હોય છે, કર્મ રહિત આત્મા અક્રિય
હોય છે, આક્રિય આત્માને કર્મ લાગે છે અક્રિયને નહિ
માટે સિધ્ધનો આત્મા કર્મ રહિત હોવાથી તદ્દન
શુદ્ધ છે, મારે અક્રિય છે, અસાગીરી છે, તેથી કર્મ
લાગતા નથી સસાગીરી પણ મ સારસ્થ આત્મા મુક્તિ-
મા જવાની તૈયારીમા બ્યારે યોગ નિરોધ - ને ક્રિયા
રહિત બને છે, ત્યારે તેમને કર્મનો બંધ હોતો નથી
એટલે સમાધી અક્રિય આત્માને કર્મ લાગે કે

આત્મા પોતે કર્મને પ્રહલ કહે છે, તથાપિ કર્મ
જાયા એમ કહેવાય છે, એ એક જાણનો વ્યવહાર
કે એમ શુદ્ધથી પારની દીકીટને આપતો યોગીએ
ઠીએ છતાં દીકીટ ચોટી, બરાબર ચોટીને ? હા, ચોટી,
એમ કહેનાનો વ્યવહાર છે

નિવ્યાત્વ, અવિગતિ, કપાય, તથા યોગથી કર્મ
બંધાય છે

આ ગીતે જ્ઞાનનો વ્યવહાર સમજ્યા પછી, જ્યા
જ્યા કર્મ રાગે ચા વળે ચા કહેનાય ત્યા ત્યા આત્મા

કર્મને મહુણ કરે યા આત્માને કર્મ મહુણ કર્યા એમ સમજી લેતુ હવે આત્માને કર્મ લાગે છે શાથી ? એક તો ખોટી માન્યતાથી-મિથ્યા ભ્રમજાથી, બીજી દુનિયાના ભોગ નિરયો માટેની છુટ્ટી, મનવચ્ચ એને માટે હિસા, જૂઠું, ચોળી, દુરાચાર, પરિગ્રહનો સમહુ વિગેરે કરવાથી, તેમજ આત્મામા ગ્રહેવા કેાધ, માન, માયા, લોભ તથા નગદ્ધરથી તથા આત્મામા મન વચ્ચ ને કાયાની પ્રવૃત્તિથી આત્માને કર્મ લાગે છે, જૈન દશ નના પાઠિભારિક શબ્દોમા મ્હીએ તો નિધ્યાત્વ, અવિરત્તિ, દયાપ તથા યોગથી આત્માને કર્મનો બંધ થાય છે આત્મા આ ચાર માધનો વડે કર્મ પુનઃ જન્મે મહુણ કરે છે, મિથ્યાત્વ એટલે ખોટી માન્યતા અવિરત્તિ એટલે નિવચ બોગાદિ નિમિત્તે થતી હિસા વગેરેનો અચાગ, દરાત એવે કેાવાદિ અને યોગ એવે મન વચ્ચ કાયાનો વરાપાર, એવે કાષ વરાપારથીજ કર્મ લાગે એમ નહિ, વાણીના વ્યાપારથી પણ કર્મ ના, અને માનસિક વિચાર એટલે મનના વ્યાપારથી પણ લાગે આત્મા સાથે આ રીતે કર્મનું લાગતું એનું નામ બંધ

કર્મ બંધની ચાર અવસ્થા

હવે કર્મ મવની અવસ્થાનો વિચાર કરીએ, તેમ

આપના ઢેરમાં જેસના શરીરને કે કપાને એ આગે
લાગે છે, તેમ ધુળ મિગેરેના રજકણો પણ લાગે છે
અને તે મેન કપા અને તે રજકણીયાઓ એના
લાગે કે જરા ખાજેનાથી ખરી જાય, ઉડી જાય, અને
એ તેનાથી ચીખડ કપડું હોય અમર તેણે શરી-
રોપ તો તે રજકણીયાઓ નવાં મજબુત ચોટે છે
અને મેન કપા અને છે, એના મેનને સાદું જ્વાળાને માટે
પાણી તથા માણુની જરૂર પડે છે, તેજ કપડું કે શરી-
રુમ મેનુ થયું હોય તો માણુ તથા પાણીથીયે સાદું
ન થાય, પણ કપડામાં ખાર નાખવો પડે અને ગંભ
પાણીમાં બેળાનું પડે, અને મારાંને પચ્ચથી ઘમણુ
પડે, ચામડી વાવચોગ થયું જાય ત્યારે જરા સાદું ગાય,
તેમજ શરીરમાં મેન એનો જોયો લાગ્યો હોય કે તડુંપ
થઈ જાય, પરી મેને તેનું ડુંગો એ મેન ન જાય, પણ
કપડું ફાટે ત્યારે જાય અને શરીરની ચામડી ઉખરે
ત્યારે જાય, આમ મેન ચોગવા ચાગામાં ફરે છે તેમ
કર્મના બધામાં પણ ફરે છે, (૧) હીનોગ વ, (૨) એનાથી
જન મજબુત (૩) એનાની પત્ની નવાં મજબુત
(૪) એનાથી પણ જુમ સજ્જડ મજબુત આ રીતે
એ કર્મ બધાના ચાર પ્રકાર છે જેને અપૃષ્ટ, બદ્ધ,
નિવૃત્ત અને નિકચિતના નામથી કહેવામાં આવે છે,
આમ કર્મના બધાની હીનારા તથા મજબુતાઈના
કારણકે એ ત્રીવૃત્તી રામદેવ કપ ચીખામ. આપનામાં

જો લી છે આત્મામાં રાગદ્વેષ છે અને ક્રોધમ ન માયા
લોભ છે, એને લઈને આત્માના પરિભ્રમો મહત્તમ
-મ, પ્રવૃત્તિ-સ્તર હોય છે તેથી ઉપર દયા
મુજબ બધામાં પણ પ્રગટે પડે છે

ગગદેવાદિની તાન્ત્રન્યતાએ કર્મના બધામાં પણ
તારતમ્યતા હોય છે

આત્માને કમ પુરુષનો મજબુત કેમ ચાટે છે ?

ચીકાસથી

આત્મા ચીખે છે કે લુખે ? કહોને ? ખાતર
દુધ, ધી, તેવ ન મળવાની માયા મળવાની ફરીયાદ
છે, અરે મળવાના ફાટા છે ત્યાં ચીકાસ ક્યાંથી લાવવી,
ધી દુધ કંઈ ખેતીધી નથી થતા પણ દોષને મૂળ
માખલ ક્યાં ભેટુ છે બનવરોની દિશા બધે દરવી
નથી અને દુધ-ધી સત્તુ મેળવવું છે એ કંઈ બની
શકે ! એના માટે મોઘવારીની ફગીયાદ તો દિવસે
દિવસે વવવાનીજે, મૂળ દા બ દૂર ન કરાય ત્યાં મુઘી
ફળની આગા રાખવી નકામી છે નકવી ધી નીમળ્યા
તો શરીર પણ નકવીજ બનેને ?

આપતો હવે મૂળ તાત પર આવીએ

સામાન્ય ક્રિયા માત્રથી હીના બધાયલા કર્મ પલ તેની અનુભવના તેમજ પ્રગતિ કરવાથી મજા થતી નથી બને છે, આત્માના રાગદ્વેષ-કોવાદિ વ્યાપો એ ચીકાસ છે આત્માના પ્રયત્નથી મન વચન મવા વડે પતી ક્રિયાઓમાં એ ચીકામનુ લેટ્યુ લેવું વધારે હાથ તેટલા પ્રમાણમાં કર્મ ૥૬ (મજા/કુત) મનવાના

એ ઉપાય ઉપ ચીકાસને ઓછી કરો-કર્મ-તેજ કરો અને એનો નાશ કરો

રાગદ્વેષ અને કોવાદિના ઉદયથી અનિ મક્ષીન પરિણામથી, ખોટી માન્યતાથી લૂટી બ્રમણી, હાલ, આખ, કાન, નાક, અને સ્પર્શનોન્દ્રયની છુટી આત્મા તે તે પ્રમાણમાં કર્મ બાંહે છે કર્મ બાંહે છે એટલે કર્મ બાવવાની રાહ આત (આદિ) છે એમ નહિ ! પણ અનાદિથી આત્માને કર્મનો સંસાર છે કોઈપણ કર્મ વ્યાકતગત સાદિ સાત છે, પણ કર્મ પ્રવાહ રૂપે અનાદિ છે, જ્યાં આત્મા મટિ અનાદિ સાત તથા અજાણી તથા જાણી જાણી મટિ અનાદિ અનંત છે પણ પ્રવાહ રૂપે

મતનજ કે આત્મા નવા કર્મ બાંહે છે અને જુના કર્મ ભોગવે છે, ભોગવાયના કર્મ આત્માથી જુના પડે

છે આ ગીતે નવા કર્મનો બધા જુનાનો ભોગ,
 જુનની નિર્જરા સમય સમય ચાલુ છે આ રીતે
 નવા બધાય ॥ જુના ભોગનાય છે, બાધેના સત્તામા
 પાયા રહે છે અનમર આવ્યે ફળ આપે છે આ
 સીનમીનો અનાદિ કાગધી ચાલે છે, આ પ્રમાણે
 આત્મા કર્મથી કચળાય છે, જન્મ જન્મમા દુ ખી થાય
 છે, જ મ જન્મમા નડુ ભાળે છે, મોહમા તણાય છે,
 મેળવના મથે છે, જનન હારે છે, નવાનના મનોરથો
 ઉભા કરે છે, જનન પુરુ થયે અડુર મનોરથે ખાલી
 હાથે લાય છે એમ આપણા ઘણા જન્મો એળે ગયા,
 પણ હવે બાકી રહેલી જીવગી ન ગુમાવશો, મારે
 સાચયેન બનીને હૈય કોળિયું જનન બનાવજો. થાનો
 હવે મૂળ વિષય પર-આ ગીતે મિથ્યાત્વ, અવિરતિ,
 ક્ષયાયને યોગ [મન, વચન ને કાયાના વ્યાપારો] થી
 કર્મ બધાય છે, તે બાધેના કર્મો પ્રથમથી દીના
 બાધા હોય તો પાછગથી પણ તેના પરિભ્રામોને લઈને
 મજામુત અથવા દીના બને છે સ્થિતિ પણ પાછગથી
 જોડીવતી થાય છે રમ પણ જોછો વત્તો થાય છે,
 પ્રદેસો પણ જોછાવત્તા થાય છે, આ બધું ક્ષયાયોની
 તાન્ત્રમ્યતાને આશારી છે આત્મામા રહેલી ક્ષયાયો
 ની ચીકાસ કર્મની સ્થિતિ અને રસમા કારણસૂત
 છે, અને આ ક્ષયાયોની ચીકાસ ઘણી સસ્તી છે, એને
 મોઢી કંવાની છે અતરંગા ન દેખાય તેની કંવાની

છે, વાદ રાખો, એ ચીકાસ જેટલી ઓછી, ઓછી, તેટલી આત્માની વધારે, આત્મામા કપાયોતુ બેર જેટલુ ઓછુ કરો, તેટલી સુખ-સમૃદ્ધ વધારે, તેટલો આત્માનો વિકાસ વધારે, દસથો જે આત્મામા ઓછા તે આત્મા હિન્દો, મુખી અને બહેસામર અમર બન નારો, દુનિયામા પણ આપણે જોયે છીએ, કે જેમ ચીકાસ વધારે દોષ છે તેમ ચીજ વધારે ચોટે છે, જેમ શુદ્ધથી પાસ્ત્રની ટીકીટ ચોલડો એવી ચોટે કે પછી ઉખડે નહિ, ફાટે ભયે ! પણ એજ શુદ્ધમા વધારે પાણી નાખીને ચીકાસ ઓછી કરો તો એ ટીકીટને હાથે દાખ્યા કરો તોય ન ચોટે પણ ઉખડી જાય, તેમ આ માની અદર દસથ રૂપી ચીકણાસ જેમ વધારે દોષ તેમ કર્મ મજબુત ગીને લાગે છે, અને તે કર્મો લાખી સ્થિતિનાગા ને ત્રીન અશુભ રસવાળા બને છે મારે અકપાય રૂપ ચીકામને ઓછી કરો, કમજોર મરો, અને તેનો નાશ કરો

સ્પૃહાદિ પ્રકારની આમાન્ય સમજ

કર્મના બે પ્રકાર છે એક શુભ કર્મ અને બીજુ અશુભ કર્મ મન્ને પ્રકારના કર્મો ચાર અવસ્થાએ બધાય છે, સ્પૃહ, બંધ, નિવૃત્ત અને નિકાચિત રૂપે, કર્મ લાગે છે તો નિષ્પાત્ત, અવિ તિ, કપાય, તથા

યોગથી, છતાં ગુણ અને અશુભ રૂપે કર્મના જે પ્રકાર હોનાથી તેને વિષય બારીકાઈથી સમજવાનું જરૂર છે.

પ્રથમ અશુભ કર્મનો વિચાર કરીએ છીએ ત્યારે આત્માના ગમદ્વેષની પરિણતી મદ્દ હોય ત્યાં કર્મના બધા સ્પૃષ્ઠપણે થાય, એ બધા દીસે હોય, જે સુખ્યા પડે લેય, એનો નાગ નિદા-ગદ્દાથી પણ થઈ શકે છે.

સ્પૃષ્ઠની બધી ક્રમ વચાં મજાનુત, કામજ કે એમા રાગદ્વેષની પરિણતી ત્યારે હોય છે એનો વિનાશ વિચાર-આયોચનાદિ ક્રિયાથી થાય છે, હુરે ત્રીન્ને પ્રકાર નિષ્કર્મ કર્મના નિવરણ, જે ક્રિયાઓમા કપાલોની પરિણતી અને રમ ત્યારે હોય તેનાથી કર્મ બધા નિષ્કર્મ રૂપે થાય છે તેના કર્મો આકરા તપથી ક્ષય પામે છે ઉપરના ત્રણ પ્રકારોમા બતાવેલા અધ્યયન સાધોથી ત્રીજા અધ્યયનમા અને ત્રીજા રસ પૂર્વક જે ક્રિયાઓ કરાતી હોય, અને ક્યા પડી પણ જેનો ખેદ ન હોય ત્યારે તે કર્મો ઘણાજ મજાનુત બધાય છે જેને બોગનનાજ પર છે તેને નિમગ્નિત કર્મ બધા કહેવામા આવે છે આ કર્મો બાંધવા પડી છુટતા નથી પ્રદેશ અને વિપાક પર જરૂર રૂળ આવે છે, આવા

કર્મનો નામ કરતા મટિ-ઘણાજ તપની જ-૨ રહે છે
 ઘણી તપ હોય અને ઘણાજ ગુને અધ્યવસાયો
 હોય યાગે વધારે દાય થાય

હવે શુભ કર્મના બધને વિચારીએ છીએ-શુભ
 કર્મ એક પુણ્ય, જ્યારે આત્મા કોઈ પણ પ્રકારની
 વર્મક્રિયા કરતો હોય પણ જેમ તેમ કરે તો હોય,
 જેમા મનની ચિન્તા ને પ્રેમ પણ ન હોય ત્યારે
 આત્મા પુણ્ય આવે પણ તે પુણ્યનો બધ બહુ હીનો
 એટલે અપૃષ્ઠ રૂપે થાય જ્યારે વર્મક્રિયા કરતા કર્મક
 રસ ને પ્રેમ હોય ભક્તિ ને બહુમાન હોય તે વખતે
 આ માને પુણ્યબધ બધે રૂપે થાય છે, અને ખુબ
 નસપૂર્વક હોવા અધ્યવસાયોથી અને ખુબ બકિત
 બહુમાનથી વર્મક્રિયાઓ કરતા, વગરે મજબુત પુણ્ય
 બધાય, એટલે નિવૃત્તરૂપ પુણ્યાનુબધી પુણ્ય બધાય
 અને એથી પણ વિશેષ ત્રીન પરિણામથી અત્યંત
 ને ઉનાસ પૂર્વક ઘણા ભક્તિબહુમાનથી સિદ્ધાન્ત
 મુજબની વર્મક્રિયા કરનામા આવે તો પુણ્યાનુ
 બધી પુણ્ય પણ ખુબ મજબુતપણે એટલે નિવૃત્તિ
 પહે બધાય છે આ વિનયમા પુણ્યાનુ બધી પાપાનુ
 બધી પુણ્યપાપનો વિચાર તે વિનયના પ્રયોગી
 બાણી લેશે

પુણ્યાનુમતી પુણ્ય આત્માને એવી કનગાન
મરતુ નથી, અને તેનું ધમનું નિષ્કાતન નથી, તેના
કેનાએક પ્રકારના ધમમા મનગાર થાય છે મોટે
ન્યયિત ઉપન્ય એટલે ત્રણ કહ્યું છે

આ સ્પષ્ટ, બધા આદિના નિયમે મમજનના
મોટે શાસ્ત્રમરોએ મોપોનું કનગા આપ્યું છે, તેનાથી
આ નિયમ વડું સરવળને છે જેમકે મો બસો સોપો
ની કનગીને હાથ નગેરે લાડતા નિષ્કર્ષ જાય,
સ્પષ્ટ કર્મો પદા તેના પ્રમાણના હોય છે, એ ક્રમબધ
દીવો હોય, મોટું મર્મ થા ગયું હોય તો પરતાનો
નગેરે થાય એટલે એ ક્રમ ગળી જાય, ભોગવ્યા નિન
પણ એ કર્મ છો

આવી એવા વાત ધ્યાનમા નખવાની છે કે જે
ક્રિયાથી ક્રમબધ થયો હોય તેથી વિપરીત ક્રિયાથી
કર્મ છો, પાપ ક્રિયાથી વધેનો અશુભ કર્મબધ ધર્મ
ક્રિયાથી છો, તેવીજ રીતે ધર્મ ક્રિયાથી પડેલો શુભ
બધ ભોગાદિથી છુટી જાય મામાયક પૂજા, છવ
રક્ષાદિ કાચે વ્યાખ્યાન અવલ આ તમામ ક્રિયા કરે
પદા ઉપનકભાવે, નિના દીવે, ક્રિમ વગર, ઠીક
આવ્યા તો કરી વ્યો આ રીતે કનગતો ધર્મક્રિયાથી
પુણ્યબધ પદા સ્પષ્ટ રૂપ જાણનો, પાપ ક્રિયાથી પાપ

તે બધા થાય, પાપ કરતું પડ્યું, દીવ નગર કયું,
ન કુદ કયું, જે પૂતક કયું લેધી પાપમત પલ
સ્વપૂર્ણ રૂપ બધાય

બધા-ક્રિયાવી થાય, ક્રિયા શરીર-વીજ થાય એમ
નહિ, વાણીથી પણ થાય અને મનથી પણ થાય, માટે
માનસિક વિચારોથી પણ કર્મ બધાય છે તે વાણીથી
અને શરીરથી પણ કર્મ બધાય છે

ચારિત્ર પાતન, વ્રતવાગી છતન પૂજારિ અનુકાન,
એમા મન, વચન કાયાના ચોગની પ્રત્યક્ષ થાય-એટલે
પુણ્યાનુમધી પુણ્ય બધાય તે, મમતે કર્મ આજેજ
શાશ્વત એ ન રહે, પણ ધમ મરતા ધીક ધીરે કર્મનો
વિનાશ થાય છે, કેમકે ધર્મ ક્રિયા કરતા બધા એણે
ને નિર્જન વચારે, જેમા એટલી નિર્જરાજ હોય બધ
ન હોય એવી ક્રિયા ન હોય

મમતમાવી કરે માનના છે, પણ નરાધી થોડા
તે આનવાનેજ, પદા સિધ્ધાત મુજમની ક્રિયાથી
નિર્જરા વચારે અને બધા એટલે, અને જે બધ થાય
તે પણ પુણ્યાનુમધી પુણ્યનો, તેના ઉપમા આત્માને
ધર્મમાન ન ન થાય, અને આત્મા મુખી અને
શાશ્વત રહે, એ પુણ્ય ધમ વિદ્યાતમ ન નિરડે, ઉત્તરોત્તર
વધતી કરી રત ઈદિ મુખ આપે, અને મુ

તોમા પણ મંદગાર અને તાત્પર્ય એ છે કે મુક્તિ ન થાય ત્યાં મુત્રી પુણ્યાનુમધી પુત્ર્ય જીવને સદગતિ અપાવે, અને મુક્તિના માર્ગો એવી રીતે ભેગા કરી આપે કે જેનાથી જરૂરી મુક્તિ જનાય કાચ કોષ એમ કહેકે પુણ્યાનુમધી પુણ્ય પણ કર્મ છે અને તેના કારણે રૂપે ધર્માક્રિયા છે માટે કર્મ તોડવાની ભાવના વાળાએ ધર્મ ક્રિયા સા માટે કરવી જોઈએ, એમ કહેનારા જોગ છે અને તેઓ સદ્ગતિ વિરૂધ્ધ જાય છે, કેમકે કોષ પણ જીવ ધર્મ ક્રિયા કર્યા વિના મુક્તિ એ જતો નથી, મુખ્ય ભાવ પૂરકની ધર્મ ક્રિયાથી પણ શાસ્ત્રમરોએ ધર્મ બતાવ્યો છે, અને તે ધર્મક્રિયાઓ ભને પુણ્ય બધાવતી હોય પણ ઘણીજ નિર્મલ રાના કારણે રૂપે છે ચો.મા ગુણસ્થાનક પહેલા માર્ગ પણ આત્મા ક્રિયા વગર રહી શકે જ નહિ, ગુણ કે અગુણ યોગ ક્રિયાતો ચોદમુ ગુણસ્થાનક ન આવે ત્યાં મુત્રી જોડવાની જ અને ચો.મુ ગુણસ્થાનક તેના પ્રકારના ધર્મ ક્રિયા કર્યા વગર આવી શકે જ નહિ, માટે ધર્મ ક્રિયા પર વરાએ કેવળજ્ઞાનનું કારણ છે, ચો.મા ગુણસ્થાનકનું કારણ છે અને મુક્તિનું પણ કારણ છે માટે આત્માને શુદ્ધ કરવાની અભિનાયાવાળાએ અને મુક્તિની અભિનાયાવાળાએ ધર્મ ક્રિયા કરવી જોઈએ

હવે ૧મ ક્રિયા કરે પણ નગર મને, કાયાથી
જેમનેમ કરે, નીરસ બાવે કરે તો પુનઃમ વ પણ સ્પૃષ્ટ
૩૫ બધાય, એની જ રીતે પાપ ક્રિયા હિમા, જૂઠું,
ચારી, દુનઝાનને, પરિઘડ સમઘડ આપ્તિમા પણ સમ
જનુ, ફસાઈ ગયા, ક્રિયા કરની પડી કરી, પણ
રાખીમાથીને નહિ પથ્થાતાપ સાથે, બબડતા બબડતા
મરીએ એ પાપનો બંધ બંધુ નહોતો યાવ ગુર પામે
આવીને કહેવાથી નિરા-મહાં નોંઠે કરવાથી ભાવના
ભાવનાથી એ પાપ ધોવાઈ જાય

બંધ તથા નિવૃત્ત ૩૫ ક્રમ બંધનુ સ્વરૂપ

હવે બંધનુ સ્વરૂપ વર્ણવનામા આવે છે, એ
મોયોને દોરાથી બાંધે તો એકમ ન જુએ તેમ સ્પૃષ્ટ
૩૫ ક્રમબંધ કરાવનારી સારી કે નરસી ક્રિયા કરતા
બંધ રૂપક્રમ બંધ કરાવનારી ક્રિયામા રૂચિ, રાગ,
આદિ બળેના હોય છે, એ બંધ માન બંધેરે ન
જાય, પાપ કરનામા રાગના પણ હોય એટલે કર્મ
બંધ મજબુત થાય, એ રાગના ખામ પ્રાયશ્ચિનાદિ
કરતું પડે, બાવેલી મોયોની દોરીને લીધી કરવા
પ્રયત્ન કરવો પડે તેમ, એ કર્મને તોડવા માટે પણ
પ્રયત્ન કરવો પડે, આવા પ્રયત્નથી નાગ પામનારો
કર્મબંધ તે બંધ એવો કર્મ બંધ કહેવાય,

પણ નગદ્દેવની માત્રા વધારે હોય તો નિવૃત્ત રૂપે કર્મ બધ થાય અહીં એક વાત ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે કે—પ્રથમ સ્પૃષ્ટ બધ થયો હોય પણ પાછળથી તે બધ બંધ, નિવૃત્ત કે નિકાચિત્ત રૂપે પણ થક જાય છે, હરજ તે ક્રિયા પડી ખુમ પ્રસાદમાં કરી હોય ખુમ ગણ થયા હોય તો આમ બને છે, જેમકે પાપના પાપ કર્મનીરસ આવે કયું જેવી કર્મબધ સ્પૃષ્ટ રૂપે થયો અને પાછળથી તે ક્રિયાથી આત્મા ગણ થયો, તે પાપની પ્રસાદ કરના લાગે એમ હોય તો પૂર્વે બાધેન સ્પૃષ્ટ કર્મ બધ રૂપે બને છે, એવીજ રીતે પૂર્વે બધ રૂપે કર્મ બધ થયો હોય પણ પછી ખુમ ગણ થાય, બહાદુરી બદે, પોતાની મેજેજ પોતાને રાખાશી આપે તો તે બધ રૂપે બાધેન પાપ કર્મ નિવૃત્ત રૂપે થાય તેમ નિવૃત્ત રૂપે બાધેન પાપ કર્મ પણ પાછળથી ઘણીજ પ્રસાદ કરે, ઘણાજ રાજ થાય, ખુમ બધાસમારે ઠેક ઠેકાટો કહેતો રહે, આનંદ ને અતુભોક્તા નો પાર ન હોય તો તે જેમ પૂર્વે શિથિલ બધને બાધેન પાપ કર્મ મજબુત બને છે, તેમ પૂર્વે મજબુત બધને બાધેન પાપ કર્મ પણ કર્મચિન્તુથી અને સ્વર ભાવથી હીન બને છે

હવે આપણે પ્રવૃત્ત નિયમ પર આવીએ, નિવૃત્ત બધ કેવો, જેમ મોયોને દારાથી બાવો પડી કા

ધામ્યો ને સોટી ગઈ એ ક્યારે છુટે ખુબ તેવ નીરે
લગાડી અને સોધોને ઘસવામા આવે ત્યારે તે સોધો
ધુળી થાય અને સાર થાય નિવત્ત બને પણ એનો
હોય છે નિવત્ત બધે બાધેના કર્મોને ઊઠના માટે
આકરી તપશ્ચર્યા કરવી પડે, પશ્ચાન્નાથ કરવો પડે
અને નિદા-ગર્હા મરવો પડે, ઉચ્ચ પ્રકારની ભાન
નાઓ ભાવની પડે અને શુદ્ધ અન્યથાસાધો હોય
ત્યારે એ ક્રમ છુટી શકે છે, અન્યથા તેના કર્મના
ઉપે મેકડોને હાથરો વર્ષો સુધી દુખ ભોગવવું
પડે, એ કર્મો જીવને રહાને, દુખ દે, પીડે, ત્રાહી,
ત્રાહી પોમરાવે, કષ્ટ ધાકું થવા નડે, ઘડી પહેના ખુશી
હોય ત્યાં તે બેના ખબર આવે, જવા પાસા અનગા
પડે, નિવત્ત રૂપે બાધેના પાપ કર્મના ઉદયે બહુ
અવળું જ થાય

એની રીતે ધર્મ ક્રિયા રસ પૂવક કરી હોય તે
પુણ્યબધ પણ નિવત્ત રૂપે થાય એના ઉચ્ચ કાળે
મનુષ્ય જન્મ આર્ષદેગ, ઉત્તમ કુળ, પાચે ધાન્દ્રય
સપુર્ણ નિરોગ શરીર, ઈષ્ટ વસ્તુનો સયોગ, ચારે
તરફથી આબાહી અને ધમના સાનનો મળે એના
પુણ્યના ઉદયે આનંદ આનંદ થાય

પણ નાગદેવની માના વવારે હોય તો નિવૃત્ત રૂપે કર્મ બધ થાય અહીં એક વાત ધ્યાનમાં રાખનાની જરૂર છે કે-પ્રથમ સ્પૃહ બધ થયો હોય પણ પાછળથી તે બધ બંધ, નિવૃત્ત કે નિકાચિત રૂપે પણ થક બધ છે, જરા તે ક્રિયા પડી ખુબ પ્રશંસા કરી હોય, ખુબ રાજ થયા હોય તો આમ બને છે, જેમકે પહેલાં પાપ કર્મનીરસ ભાવે ક્યું જેથી કર્મબધ સ્પૃહ રૂપે થયો અને પાછળથી તે ક્રિયાથી આત્મા રાજ થયો, તે પાપની પ્રશંસા કરના ભાવે એમ હોય તો પૂર્વે બાધેલ સ્પૃહ કર્મ બધ રૂપે બને છે, એવીજ રીતે પૂર્વે બધ રૂપે કર્મ બધ થયો હોય પણ પડી ખુબ રાજ થાય, બહાદુરી બકે, પોતાની મેળેજ પોતાને રાખાશી આપે તો તે બધ રૂપે બાધેલ પાપ કર્મ નિવૃત્ત રૂપે થાય તેમ નિવૃત્ત રૂપે બાધેલ પાપ કર્મ પણ પાછળથી ઘણીજ પ્રશંસા કરે, ઘણીજ રાજ થાય, ખુબ બદાસમારે ઠેક ઠેકાણે કહેતો ફરે આત્મા તે અતુભોક્તા નો પાર ન હોય તો તે જેમ પૂર્વે શિથિલ બધને બાધેલ પાપ કર્મ મજબુત બને છે, તેમ પૂર્વે મજબુત બધને બાધેલ પાપ કર્મ પણ ધર્મોચ્ચારથી અને સવર ભાનથી ઢીલુ બને છે

હવે આપણે પ્રસ્તુત નિર્ય પર આવીએ, નિર્ય બધ કેવો, જેમ સોયોને દારાથી બાધો પડી કાઢ

જાણે ને ચોગી ગર્ભ એ ક્યારે છુટે ખુબ તેન રોરે
 લગાડી અને સોધોને ઘસનામા આરે ત્યાં તે મોથો
 ધુગી થય અને સાદ થાય નિવત્ત બધે પણ એરો
 હોય છે નિવત્ત બધે બાધેના કર્મોને છાડના મારે
 આકત તપશ્ચર્યા કરની પડે, પશ્ચાત્તાપ કર્યો પડે
 અને નિના-ગર્હા કરનો પડે, હ્રદય પ્રકારની બાન
 નાઓ ભાવની પડે અને શુદ્ધ અધ્યનસાથે હોય
 ત્યારે એ કર્મ છુગી મટે છે, અન્યથા તેના કર્મના
 કાળે સે કોને હામરો વર્ષો સુધી હુ બ ભોગવતુ
 પડે, એ કર્મો જીવને રડારે, હુ બ દે, પીડે, ત્રાદી
 માહી પોકરારે, કહ ધારુ થના નદે, લડી પહેલા ખુટી
 હોય ત્યાં તે બેના ખબર આવે, જના પામા અવગ
 રડે, નિવત્ત રૂપે બાધેના પાપ કર્મના દૈરે જવુ
 બધળુ જ થાય

એની રીતે કર્મ ક્રિયા રસ પૂરક સ્ત્રી દોષ ને
 પુણ્યબધ પણ નિવત્ત રૂપે થાય એના દોષ કાત્રે
 મનુષ્ય જન્મ આપદેશ, ઉત્તમ કુત્ર, ધર્મ જાન્દર
 સપુર્ણ નિરોગ શરીર, કષ્ટ વચ્ચે નરિય, અર્ધ
 તરફથી આબાદી અને કર્મના સ્વરૂપ મને એ
 પુણ્યના ઉદયે આનંદ આનંદ સ્થાય

નિકાચિત બંધ

તેજ ગોપના જત્યાને તપાની તપાનીને, કટી કુમી
 ને, ગમે કર્યો હોય તો તે કોઈ રીતે કુમી નથી પાતી.
 તેમ નિકાચિત કર્મબંધ પણ એવો હોય છે એ મ્મ
 છત્રને ભોગનવુ જ પડે, ભોગવેજ છુટે, પિતા ભોગન છુટે,
 એવો મજાશુભ બંધ રી રોને ધાય-જેમ કોમને માર
 વાની છુટે થક, મારતા પહેલા તીન-રંગ, આને
 મારે તો જ ખરો, મારતી નખતે હર્ષ, તીન ભાવથી
 ફરી ફરીને મારે અને માયા પડી માર્યાના પાપને
 બહાદુરાનું કામ માને, અને એવી મહાદુગની ખુબ
 પ્રશસા કરે, આની ક્રિયા કરતા આત્મામા કપાથો
 ની માના ઘણીજ ભેરદાર હોય, ખુબ રાગ દ્વેષ હોય,
 રોદ્ર પરિજ્ઞામ તીન હોય, તો તે હિમાજ ય મ્મને
 નિકાચિત બંધ પડે તે ભોગનવે જ પડે, પાછળથી ઘણી
 ધમકિયા કરે, દેનગુરની સેના કરે, તપશ્ચર્યા વગેરે કરે,
 તો પણ એના કર્મના દિવકાળે એનું ફળ તો મળવાનું જ,
 જેમ કે/લાએક રોગ એના હોય છે, જેને મરાડના
 ઘણા ઉપાયો અને દવા કરના છતાય તે મરતા નથી,
 ઘન મેળનના મોટે ઘણી મહેનત કરે છતા ન મળે,
 દુખ રાગના મોટે ઘણા ઉપાયો કરે છતા ન દળે, ત્યા
 એવા નિકાચિત કર્મનો ઉંચ સમજવો, એનીજ રીતે
 ઘણા સારા અધ્યનસાધોથી ખુબ રસ પૂનકની ધમ

ક્રિયાથી ખારે ન પુણ્ય પણ નિકાચિત્ત ઉપે થાય, તે
પણ ભોગનુજ પડે, પાપની જેમ વ્યક્તિગત પુણ્યાનુ
બધી પુણ્યની સ્થિતિ પણ સાદિસાત છે પુણ્યાનુ
બધી પુણ્ય સ્વર્ગાદિ સદગતિમા સર્થ જાય
જના પુણ્ય કરનારે પુણ્યના રૂઝમા આમંકિત ન
તમવી, દુનિયાના ભોગ વિવામની રાજા પણ ન
રવો મારિભદ્રની અખુદ ઝડિધ પુણ્યાનુબધિ
પુણ્યની સમજવો જ્ઞાપ એના પવિત્ર આત્માને એ
મહા જરાય વાર ન લાગી, તમારી ઝડિધ કેટલી ?
ની અપેક્ષાએ ઘણી ઝાણી જા કેટલો મોહ ? એ
મંતુ જેર મૂચવે છે

નિકાચિત્ત કર્મો આત્માને ભોગવનાજ પડે છે
જરો લાજબો વર્ષો મુધી હાથેરાય કરો, ખુબ રડો
પણ બાધના તે પાપ કર્મો છોડે નહિ, એવું
નિકાચિત્ત કર્મ પણ બહુ ઘોર તપથી ધર્મ ક્રિયામા
વની તથાવિધ નયલીનતાથી, વળાજ પવિત્ર
ચારોથી કાચ નારા પામી શકે પણ એવું
ચિત્ત બને

બધની વિરોધ સમજ-પ્રકૃતિ બધ વગેરે.

જોટી માન્યતા-મિથ્યાત્વથી, દુનિયાના રગ-રાગમા
અને વિવિધ વિવાસમા જીવી પ્રવૃત્તિ.

અવિરતિથી, કોવ, માન, માયા, લોભાદિ કપાધોધી,
અને મન, વચન, કાયાની પ્રવૃત્તિરૂપ યોગથી આત્મા
ક્રમ ના પુ મયો ગ્રહણ કરે છે કર્મના પુરગયોતુ મહુલ
કરતુ તેને બધ ડોનામા આરે છે

પ્રશ્ન-પુરગયો છવ ગ્રહણ કરે છે કે મરીર ?

ઉત્તર-છવ

આખરી જોનાય, કાનથી સભળાય પણ આ
કાન તો સાન છે, જોનાર તથા સાભળનાર તો છ
છે મહુ લુએ છે ? સાભળે છે ? કહેવુ જ પડે
નહિ આખ કાન તો એને પણ છે, એલે જ્ઞાન ક
નાર આત્મા છે, પ્રમાન કરનાર પણ છવ છે, મટિ ક
છવ છે તેની ક્રમના પુરગયોને ગ્રહણ કરનાર પ
છવ છે અને ક્રમતુ ગ્રહણ કરતુ તેતુ નામ બધ,
બધના આર પ્રમાર છે, પ્રકૃતિમધ, ત્રિધનિબધ, વ
બધ અને પ્રદેશમધ

પ્રકૃતિ એવે રનભાવ, ત્રિધતિ એરલે કાળ
મર્યાદા, રસ એવે અનુભવ અને પ્રદેશ એરલે પ
માણ્યો, જેમ દ્રશ્યત તરીકે આટલ, ધી, ગોળ વ
સાકર વગેરે વસ્તુઓથી બનેયો જુદી જુદી બલ
લાડુ કોઇ વાયુ કરે, કોપિત અને કોઇ ફર કરે આ એ
પ્રકૃતિ યાને રનભાવ, એમ ક્રમોમા પણ રનભાવ

"કર્મ હીલો મોક્ષો"

એમ મેં કરું જ્ઞાનને રોકે તે જ્ઞાનાનુભવીય, કોઈ કર્મ
તોલને રોકે તે જ્ઞાનાનુભવીય કોઈ કર્મ સ્વભાવને
મેંડે તે વેદનીય કોઈ કર્મ શક્તિને રોકે તે અતરામ,
મેંડાર્થ સાતાઅસાતા કરે એ વેદનીય વિગરે વિગરે

શ્રિનિવસ એલે કર્મને ફળ આપનાનો કાળ,
એમ મેં જ્ઞાનને કે.ની સજ્જ, અમુક દિવસ, અમુક
પરને અમુક નપ વગેરે, તેમ કર્મને પણ ફળ આપ
વો મેંડે હોય છે કર્મ બાધતા કર્મના પુદ્ગલોમો
ફળ નિયત પાય છે, ઘડીયાળની ચાવીમા અમુક
નિયતી મર્યાદાની જેમ, કર્મને ફળ આપનાનો એ.ન
મા એમો માગ અત મુકુત હોય છે અને વધારેમા
મારે મિત્ત કોડી કોડી સામરોપમનો હોય છે તે
તેમની કયાઓની જાણના પાંચામ મુજબ પડે છે
મને જિજ્ઞાસે મુજબ તેણા કાળ મુધી તે કર્મ ફળ
બાધે છે. હવે રસ એમો અનુભવ એવે કર્મ કર્મ ફળ
એમવતુ, તે કર્મ કર્મ ફળ બોગરતી વખતે કોઈ વખતે
વીનરપે બોગરાય છે કોઈ વખતે વધારે દેવનાય
છે તેમ સહેજ માથુ હુ જે અને મારે જે પડે
જે, એક ડીઝી તાવ આવે મેં પાય મેં પડે
આવે, કર્મ બાધતી વખતે શ્રિય મદ
જામ હોય તેમ રસ પડે મેં જે
હોય તે રીતીએ બોગરાય પડે, મ.

તીવ્રતર એમ રસના ઘણા પ્રકારો હોય છે તે પણ કયા
 થોડી પડે છે જેમ સ્થિતિ બાધ્યા પડી પાછળથી
 તેના અધ્યસાધો અને તેની ક્રિયાઓને વધુને ઓછી
 વત્તી થાય છે તેમ રસ પણ પાછળથી તેના અધ્યવ
 સાધો અને તેની ક્રિયાઓથી ઓછાવત્તો થાય છે, અને
 તેજ પ્રમાણે કુળ આપે છે

કર્મબંધની સાથેજ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ વગેરે પડે છે

કર્મ બાધતાની સાથેજ પ્રકૃતિ, સ્થિતિ ન ગસ
 બંધાઈ જાય છે

એ પ્રકૃતિના મૂળ આઠ વિભાગો છે, જેમ જ્ઞાના
 વરણીય, દર્શના વરણીય, વેદનીય, મોહનીય, આયુષ્ય,
 નામકર્મ, જોત્રકર્મ અને અતરાય કર્મ, હિંદવ વખતે આ
 કર્મો આત્માને તેવી તેવી અસર કરે છે જ્ઞાનાવરણીય
 કર્મ જ્ઞાનને રોકે છે, દર્શનાવરણીય કર્મ દર્શનને રોકે
 છે, મોહનીય કર્મ આત્માને મુઝાવે છે એટલે આત્મા
 ના વીતરાગ રૂપ સાચા સ્વસ્થાવને દબાવે છે વેદનીય
 કર્મ વેદના આપે, તેમજ આત્માના સાચા મુખને
 દબાવે છે, નામ કર્મથી શરીર તથા તેની આકૃતિ
 તથા તેના રમ વગેરે બને છે, જોત્રકર્મ હિંચનીય જોત્ર
 આપે, અતરાય કર્મ પ્રાપ્તિમા આડે આવે, દાન
 યોગાદિમા અતરાય કરે, અને આયુષ્ય કર્મથી દરે

મરમા અમુક વર મુધી જીવનની મર્યાદા બધાય
આયુષ્ય કર્મનો બધ તો જીવનમા એકજવાર હોય છે
બાકીના સાત મનની પ્રકૃતિના બધ સમય સમય
હોય છે દરેક સમયમા સાતે કર્મ બધાય છે, અહોઆ
એવો તક થશે કે દરેક સમયમા સાત કર્મ ગી રીતે
બધાય, એના સમાવાનમા હરેક જીવને હરેક સમયમા
આઠે કર્મનો ઉદય હોય છે એવે આત્માના ઉપર
બધાય કર્મની અસર હોય છે તેથી બધા કર્મની
અસરવાળા પરિણામથી બધાય કર્મ બધાય, માત્ર
આયુષ્યના માર તે પાત નહિ, જેમ એક દવાની
ગોળીમા, તીખી, ખાટી, ખારી, તુરી વગેરે વસ્તુઓ
નાખી હોય અને ઘોટી ઘોટીને ખુબ એકમેક કરી
દીધી હોય પકી એની ગમે એલી નાની ગોળી
બતાવો અને ચાખો તો બધાય રમોનો સ્વાદ એક
સાથેજ આવનાનો, તેમ કર્મના ઉદયની અસર આત્મા-
ના પરિણામે ઉપર હોવાથી તેવા પરિણામોથી તેવા
તેવા પ્રકારના કર્મો એક સાથે ને એક સમયેજ બધાય
છે તેમ સમયે સમયે આઠે કર્મો ભોગવાય છે

દ્રવ્ય તરીકે જેમ એક માણસને કોઈપણ જાતનો
રોગ થયો તે રખતે અસાતા વેદનીયનો ઉદય (ભોગ)
ચાતે છે, અને શરીર વગેરે જડ છે એને એ પોતાનું
માને છે મારે જ્ઞાનાનુભવીના ઉદયથી અજ્ઞાનતા

પણ છે, ખરી વસ્તુ સ્થિતિને જોઈ શકતો નથી મારે દર્શનાવરણીયનો ઉદય પણ છે શરીર વગેરે પર છે છતાં પોતાપણની બુદ્ધિ એ મમતાભાવ છે, એટલે મોહનીય મમ ભોગવાય છે શરીર વગેરે કાયમ છે મારે તામ કર્મ ભોગવાય છે, ઉચ્ચ યા નીચ જોનમા રહેવા છે મારે જ્ઞાનકર્મ ભોગવાય છે, હવે છે મારે આયુષ્ય કર્મ ભોગવાય છે, મારેલી વસ્તુ નથી મળતી મારે અતરાય કર્મ ભોગવાય છે, તાત્પર્ય એ છે કે સમય સમય સાત યા આઠ કર્મનો બધ, આઠનો ઉચ્ચ એટલે ભોગ અને આઠ કર્મની નિર્જરા આ બધુ ય આત્માને દરેક સમયે થાય છે એટલે સાર એ થયો કે આત્માને સમયે સમયે અજ્ઞાન-અદર્શન મુખ યા દુ ખની વેના મમતા-ભાવ, હનન, ગરીરાદિ વસ્તુ ઉચ્ચ યા નીચ કુળ દાન, લાભ વગેરેમા અતરાય આ બધુ હ મેશાં આયુજ છે એક સાથે બધુ ભોગવાય છે-કારણ કે આઠ કર્મનો ઉદય આણુ છે મારે આ આઠ કર્મમા આત્માના ગુણને ઘાત કરનારા ચાર કર્મા છે, જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય ને અતરાય, એને ધાનિકર્મ કહેવામા આવે છે જ્ઞાનાવરણીય કર્મ દર્શનાવરણીય કર્મની વિશિષ્ટ અનન્યા મા કારણ છે દર્શનાવરણીય કર્મ મોહનીય કર્મમા કારણ છે અને મોહનીય કર્મ મિથ્યાત્વમા કારણ છે અને મિથ્યાત્વથી આઠ કર્મો બધાય છે ૩

અખ્યાપાકાળ

આત્માએ કર્મબંધ વખતે જે સ્થિતિ ખાધી તે સ્થિતિનાજી કર્મતન્ત ઉદયમા ન આવે પણ તેનો અન સર આન ત્યારે તે ઉદયમા આવે અને ફળ આપે, અવસર ન આરે ત્યા મુધી તે કર્મ સત્તામા પડ્યું નહિ એટલે કે તે કર્મ આત્માને ચોટીને રહે, ત્યા મુધી તે ફળ ન આપે તે કાળને અખ્યાપાકાળ કહેવાય છે એટલે ફળ નહિ આપવાનો કાળ, એમ મોહની કર્મની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ સિતોર કોડકોડ સાગરોપમની છે તે તેનો અખ્યાપા કાળ સાત હજાર વર્ષનો હોય છે, ત્યા મુધી એ કર્મ ઉદયમા આવી શકે નહિ, તેમ જ્ઞાના વરણીય કર્મની સ્થિતિ ત્રોસ કોડકોડી સાગરોપમની છે તે ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિએ બાધેલુ તે કર્મ ત્રણ હજાર વર્ષ મુની ઉદયમા ન આવી શકે, એમ કર્મની સ્થિતિ ઉત્કૃષ્ટ, મધ્યમ અને જઘન્ય પણ હોય છે જઘન્ય સ્થિતિ અતમુહુર્તની અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ સિતોર કોડકોડી સાગરોપમની અને વચલી મધ્યમ સ્થિતિ કહેવાય છે જુદા જુદા કર્મની સ્થિતિ જઘ ય, મધ્યમ ને ઉત્કૃષ્ટ બેદે જુદી જુદી હોય છે તેમ તે સ્થિતિ મુજબ તેનો અખ્યાપાકાળ પણ જુદો જુદો હોય છે. પાતપોતાનો અખ્યાપાકાળ પણ થયે તે તે મુજબ નિર્ણય

યમા આવે, કૃષ્ણ આપે ને આત્માને નય લે છે, એ દ્રવ્યક્ષેત્ર કાલ બાવનો ભોગ ન મળે તો પ્રદેશથી પણ ઉપમા આવી જાય ને ખરી જાય, એના વિપાકનો એટલે કૃષ્ણનો અનુભવ ન થાય એમ પણ બને છે

સમાધાથી પ્રગ્ન -એક સ્ત્રીએ પુરુષને બગડે બનાવ્યો
તે આયુષ્ય મનુષ્યનું બોગવે કે બગડેનું

ઉત્તર -આયુષ્ય મનુષ્યનું બોગવે આયુષ્ય કર્મજિ ન
■ અને બગડેનો દેહ એ નામકર્મના વિપાકથી જ

અબાધા કાળ એમ્ને મુક્તીયા પુરી શુભ કે
અશુભ કર્મ કાળ પાક ત્યારે ઉપમા આવે, અબાધા
કાળ ઉત્કૃષ્ટ જેમ સાત દુગ્ધર નરનો તેમ જમ થ
(ઓહામા એહા) અત્યુદ્ધતનો છે અમ્યારમા, બ્યારમા
તેરમા શુભસ્થાને તે પણ નહો, જેમકે ત્યાં એક સાતા
વેદનીય કર્મનો બન છે, અને કરાણો નથી માટે
કર્મની સ્થિતિ પણ નહી, પહેલ સમય બંધ, બીજો
સમય ઉદય (બોગ) ત્રીજા સમયે કાય, તથા વથા
ખ્યાત ચારિત્ર છે, અને વીતરાગ દશા છે, માટે ત્યાં
અબાધાકાળ નહો, એવી રીતે કર્મનો અબાધાકાળ
અત્યુદ્ધતનો પણ હોય છે. માટે તો કહ્યું છે કે —

મહ્યુષ્યપુણ્યપાપાના વલ્લમત્રાપિ નૃદ્યન્તે

અતિ C૧ પુન્ય પાપનું દુષ્ટ અહીંઆ પણ
દખાવ છે

અમાધાકાળ શા માટે ?

હવે અહીંઆ પ્રશ્ન થયે કે અમુક મુદત પછી
કર્મનો ઉત્પ કેમ ? અને અમાધાકાળ સાધી ? એના
જવાબમાં નશાની સાત ધ્વાનમાં લેજો તો મમજરી,
લેમ કોઈએ ભાગ પીધી, પછી તે ભાગનો નમો તરત
નહી ચડે, પીધી છે મરીરદાગ પશુ નમો આત્માને ચ-
ઉ, તન્ત નથી ચડતો અમુક મુદત પછી ચડે છે, એવીજ
રીતે ગાંતે, ચક્રમ, રાડ નેરે માટે સગજનું અનીણ
પણ તરત અસ નથી કરતું બે ચાર કનાક પછી,
પસાર્યા પછી અસર કરે છે, અફીણનો ટુકડો ખાધ,
ચાનીન ખાધ, કે કમુઓ કરી ગાળીને પીરે પણ નસો
તો અમુક મુદત પછી ચડે, તેવી રીતે જ્ઞાનાનરજીવાદિ
કર્મના પુદાનોની અમર પણ અમુક મુદત પછી તેના
ઉદયેજ થાય, નિપાક કાળેજ થાય

આત્માને સમયે સમયે આડે કર્મનો ઉત્પ છે માટે
આત્મા ઉપર જખાય કર્મોની અસર છે તે કર્મોની
અસરનાળા પશ્ચિમ અને પ્રવૃત્તિથી સમ-
આત્મા તે જધની હૃદ સુખી સાતે
એ કર્મોની જૂર આત્મા ઉપર નથી

નવી પરપરાથી અનાદિની છે, કેમકે તત્તમાન કાળમાં જે કર્મનો ઉદય છે તે પ્રથમના કર્મ બધને કારણે, અને તે પ્રથમનો કર્મબધ પૂર્વે જાવેલ કર્મના ઉદયના માર્ગે અને તે ઉદય પ્રથમના કર્મ બધના કારણે એમ કર્મ જારતી વખતે પૂન કર્મનો ઉદય અને ઉદય પહેલા પૂન કર્મનો બધ એવી રીતે પરપરા અનાદિ કાળની છે કોઇપણ કર્મ વ્યક્તિ ગત સાત સાત પલ પરપરા એ અનાદિનું છે જેમ જાપની વ્યક્તિગત આદિ છે પણ જાપનો જાપ તેનો જાપ તેનો જાપ તેમ જાપ પાતાની તથા પુનપાતાની પરપરા અનાદિની છે એવી રીતે કર્મની પરપરા પણ અનાદિના છે

પરપરા અટકી ગયે છે

પરપરા પાત્ર અટકી શકે છે, પણ કયાએ-એ પેઢીની પરપરામાં જેની વ્યક્તિને પુન ન થાય, અથવા બ્રહ્મચર્ય પાળે, અથવા તે પરપરા નહિ થા તે છટકી વ્યક્તિ કુમારપદ્મામાં દીક્ષા લે તો એ પિતાને પુત્રની પેઢીની પરપરાનો અત આવે, એવી જ રીતે આ આત્મા મનુષ્ય ભન, આચરણ, ઉત્તમકૃષ્ણ, ગુરુનો સ સર્ગ પામી પરમાત્માનો ઉપદેશ સાભળી, એનું જનન જીવે કે પાપ જોનું જાધે અને જુના પાપ વધારે જપાને, એવું કર્મની તીજેગીમાં ઘાડ પડી, ભલે તીજેગીમાં લાખ ભર્યા હોય પણ મૃકાય હજાર

અને બે પાચ હજાર કાંવામા આવે એમ ગેજ
ચાલતુ રહે તો એ તીજેરી તરત ખાલી થઈ જાય
છે, એવીજ રીતે આ આત્મા-પરમાત્માના ઉપદેશને
અનુષ્ઠ કરી જીવનમા ઉતારે અને શુધ સ્વરૂપનાળા
સાધ્યની સાધના-આસાધના કરે તો ઉત્તરોત્તર શુભમા
વિકાસ પામી છેવટે પાચ હજાર (અઠ્ઠાસવુ) અક્ષરના
આચારજા બેઠવા મળમા ગૈયેલી કરજમા યોગ
નિર્દોષ કરીનેઆત્માની સાથે એકમેક બનીને, અનંત
કર્મની રૂગાંબાનો જડામૂળથી નાશ કરીને તે કર્મથી
ચાલતી જ મ મરજની પેદીનો અત અરૂર લાની
મદ મરિજ જાનિ બવિ સિનાયના બવિ આત્માને
માટે કર્મની પરપરા અનાદિ સાત છે, અને મુક્તિ
માદિ અનંત છે

કર્મની કાલીય અસર

જેમ ઘાટ વોરે પીવા પડી એનો નશો અમુક
મમય બાડ ચડે ત્યારે ચેતનને જડ જેવો બનાવે છે
માનનીના ગાન-ભાન સુવાવી દે છે, તેમ કર્મના
પુરગાનો હુલો પા આત્માને હિંચ કાળે તેવી
અસર કર છે, સારી અને નરસી બન્ને પ્રમારની
ફેરફારી થઈ જાય છે, ધનનાન ક્ષણમા ભીખારી બને
છે, અને ભીખારી વક્ષાધિપતિ બની જાય છે, ફાટને
નોકરી કરી પડે અને નોકર ગેઠ બની જાય છે

વ્યાપાર કરના જાય ત્યા નફાને માટે ધ ધો કરે પણ
 જ્યારે છે ખોટું, કર્મની ચોટ એને અનુજ કરાવે,
 તેજનો ધ ધો કરે ત્યા મોટી મ દી જ્યારે અને મ દીમા
 પડે ત્યા તેજ થાય, હજારો માણસો કહે તોય એ
 દોષ ન માને અને ઉધુજ કરે જાય, મૂતા હોય
 ખુશ મિત્રજમા અને ઉત્તા કધક જુદુજ સાબળે, જે
 સાબળીને મ મા રહે, ખખડે, હાય પાયમાય થઈ ગયા
 જ્યારે સત્યાનાથ નથી ગયું, જોયો કેમ આમ અને કે
 જ્યા પૂરે જાયેય પાપ કર્મની જોરવાળ અનરત પડે
 જામ છે, મારે હું છે કે

दृष्टाऽपि ईश किं कस्य चपेटा रातुमुद्यत
 किंतु मा दमति दत्ते यया रुदति रक्षयत् ॥

જાહે થયેયો દેવ એલે અશુભ કર્મો કોઈને શું તમારો
 મારે છે? ના, તમારો નવી માનતા પણ એરી દુષ્ટુદ્ધિ
 આપે છે કે જેનાથી ઘોઘજ વખતમા ભીખારોની
 જેમ ભટકતો થઈ જાય એવા કર્મના દેવથી પણ
 નારમા અખતધિપતિ ભીખારી અને છે, એજ માના
 પેટે જન્મેલા ભાગ્યો ભાગ્યોની મીડકત મારે લહે
 ઝગડે, કોધાર બની ગઈ જાય, સટ્ટો કરે ને પાપ
 માય થાય, જુદિ બહેર મારી જાય, અને આખર
 વોરે ખાતર હેર પણ પીધે! મ શું ન કરે? સારા
 રા યોગમા પણ માડી મગર થાય, કર્મ અને જુગનો

પણ ડોળી અને, પ્રત્યેક ક્રમની અંતર પ્રત્યેક અપાય છે, મુજ લેવા નાનને અપણીયુ વ ભીખ માગવી પડી સન ક્રમાર જેવા ચક્રવર્તીને માત્રના ભયકર ફોમો રે ૫૫૫, એ નાનત છે જડકર્માની, કર્મના નમાની

કર્મ ભલે જરૂર પણ જરૂની તાકાત કયા ક્રમ છે ?

ક્રમ ભર જરૂર પણ જરૂની તાકાત આડી નથી હીલની દુકાન જમરી પડી પણ આજ પતોચની, માન પૂરવશતા મુનિ ચર્ચાવિના મારે મહી ગયા, અને સામગ્રીના લાભો આતુ-દુતા આજે એવું નામ કાઢને ગમતું નથી, તાથી ? કર્મની-જડકર્મની અમ રની, જડમા તાકાત ઘણી છે જેમ અમાન-વાવી આપેલી ઘડીયાળ આપિસ સાથે છે ને' નરં ભર ચાવતીજ હુ એવી ફા ઘડીયાળ હોય છે ને' અરં' હાથ હપ-આવો એવ હાથની ગરમીથી ચાવનારી પણ ઘડીયાળ હોય છે વિચળીથી ચાવ નારા ઘડીયાળ પણ હોય છે એવા તો ઘણા દાખના ? જરૂની શક્તિ ક્રમ નથી કર્મ પુરુષયો ભલે જરૂ છે, ખુબ બારીક છે મારે અનત પરમાણુઓના ચક્ર હોના છતા સૂક્ષ્મ પરિણામને લાગે આપેલી આખો ધી દુખી સકાતા નવી અનત પરમાણુના રૂ પણ બા. પગલામને પામ્યા હોય તોજ

માખોધી લોડગકાય અને આખના મૂકમદર્ગક યત્રો
થી જો : શખાય અ યથા નહિ

મૃગાપુત્રનુ વર્ણન યાદ કરો ! એનુ વર્ણન
માખખતા પણ ક પારી છુટ !

મૃગાપુત્ર એ મૃગાનતી રાણીના પુત્ર હતો પણ
એની કસી દગા ! પૂરો એ છુટ અક્ષાદિ રાઠાઠ નામતે
રાજા હતો મનધ બની તે આત્માએ તીન પાપો કર્યા
પ્રગુઠને કનડનારો હતો, પ્રજાને ખુમ પીડી, ચૂસ
અનેક પ્રકારે જિ સા કરી, કરેરા વધાર્યા થાય એવ
અનાચારો સેવ્યા, પરિજાએ મરોને નરકે ગયો, ત્યાર
નીખળીને મૃગાપુત્ર યથો ત્યા તેની કેની રિયતિ થય
આખના માત્ર કાપુ હતા પણ આખ નહિ એટ
ખાય શી રીતે ? કાનના પણ માન ચિ હજ કા
નહિ એટલે સજગાય પણ નહિ માન બધા અનયવે
આનુ એક પિઠ જેણુ કે ખનરાની પણ ન શકા
એની માતા દરાણુ અને આવિકા હતી રોજ એ
પ્રકારનો ખોરાખ તૈયાર કરી ખોરાક પિબડ પર રેડ
શરીરની અદબ જતાજ પર અને રસી થય બહ
આને, પાછો શરીરદ્વારા એ રસીને ચૂસી લે, જોન
અને સાબળનારને પણ ઘૂલા આવે કેવી દુર્દશા
આ છે કમાનુ-કર્મ પુદગનોનુ સામર્થ્ય,-એની તાકાત

મૃગાપુત્રની દગ્ગાનો ત્રિતાન માલ્યગતા પણ સમ્યક
દાન આત્મા કપી હોય

શરીર અહીં રહે છે, કર્મો સાથે આવે છે તે
ગરીરાદિ માટે હિમાપિ પાપ-કર્મો કરનામા આને છે
તે શરીર કુટુબાદિ અહીંજ રહે છે અને પાપ-કર્મો
અનની સાથે જાય છે દ્રવ્ય, ક્ષત, કાળ ન ભાન
પામીને કર્મો અનને ફળ આપે છે

કે આવે ભગેમો ?

જો જોઈ ન મુખ કર્મોનો ઉત્પત્તિ હોય તે નાની
તામત નથી કે અને હરકત કરી રહે, તેક રેપારી
શોક હોય, અને પોતાને પોતાનું ભરિય જાતરાનું
મન થયું એ ગયો જોશી પામે, જોશીએ કુલી
જોઈ કહ્યું, ગેઠી ? તમારા મોઢા ઘણા મારા છે તમને
હવે કર્મીય હુન્નત તો નથી પણ અનળા દાવ પણ
સવળા ધાય તેના મોઢા છે મોઢા કઈ રતા નથી પણ
મુચક છે કરનાર તો પૂનના કર્મો છે એ શોક મમથ
ગયો કે માન ભા યતો ઉદય છે હવે સીધા ભાગ્યની
પરીક્ષા કરના ગયો રાજની સભામાં, નવારેમા ત્રિગ
જોખમ-પીડા વગેરે માથે વહોરી લેનાનું સ્થાનન્ટો
રાજ કુચેગીજને' ત્યાં જઈને એકમ નિહાસન
કયા રાજ બેઠા હતા ત્યાં પહોંચ્યા અને એક

મારી રાજનો મુગ પાડી નાખ્યો, બોલ્યો ? તમને તમારા ભાઈ ઉપર આનો ભરોસો છે ? અને જે હોય તેો ધર્મના કાર્યોમાં કૃપાળુ મનો ? સુપાત્રમાં મોને બે લક્ષ્મીર ન બોલ્યો ? જેના બચો તેના તીજે રીમા આનંદનાજ, પણ નિસ્વાસ ક્યા છે ? પણ ભાઈ જે નહિ હોય તેો સત્ય પ્રેરના દ્રવ્યના પણ કાન્દા-કોલમાં થઈ જાય, આગ વાગે અને તેમાં બધું બળી જાય, ટેરો પોક મૃત્વી પડે, પેલા શેઠે રાજનો મુગ પાડી નાખ્યો, રાજના મુલોગે આનંદમાંથી તથા નાર મઢી એને મારના દોડે છે ત્યાં તેો શેઠના પુણ્ય આપોય મામલો પનગડ જાય છે થાપડથી વડેના મુગ પન રાજની નિષ્ઠિ પડી, તેો તેમાં ગતએ એમ નાનો પણ બધાં એકી નાગ બેલો, રાજને થયું અહો ! આ ઉપમાથી ન આવ્યો હોત તેો મુ થાત ? રાજએ તરતજ રોકેને મારવા જતા મુલોગેને શેક્યા અને હુકમ કર્યો આને પાંચ ગામ ઈનામમાં આપે પુણ્ય ઉપર ભરોસો હોય તેો આ કામ થાય

પુણ્યના ઉદયમાં બહુ મારૂ થાય છે

સભામાંની પ્રશ્ન-ભાઈ વધે કે પુરુષાય ?

ભાઈને ઘનનાર પુરુષાર્થ છે દુન્યવી પાત્રની પ્રાપ્તિ આદિમાં બાધે ન કર્મના દળ ભોગવનામ

ભાગ્યની પ્રાપ્તિ થતા, પણ દર્મને તોડનામા પુણ્યાનુમધી પુણ્ય પ્રાપ્ત કરનામા પુરુષાર્થનું પ્રાધિકાર છે, ધર્મ પ્રવૃત્તિમા પુરુષાર્થને હાડરો નહિ જોવાનું માત્ર દરેક વિચાર કે પ્રવૃત્તિમા—એનું કે તે શાસ્ત્ર વિરૂધ્ધ તો નથી ને ? એ તીથ કર ભગવાનના મ્હો મુજબ છે કે નહિ ?

મૈત્રતા તો કળદ્વાગ પ્રત્યક્ષ છે

લગ્નપદ લગાવનાથી પેના જાતને મનામમા પાથ ગામ મળ્યા, એ તો પોતાના પુણ્યની પરીક્ષા કરવા પૂરા વિશ્વાસથી ગયો હતો તો અવળા પ્રયત્નનું પણ સીધું પરિણામ આવ્યું તો તમે સારા પ્રયત્ન બાંધના બરોસે કેમ ન કરો, કમની મત્તા તો કળ દ્વાગ પ્રત્યક્ષ છે કે. એને પ્રાગ વ કહે, કાઈ સમકાલ કહે, તો કાઈ અદૂટ કહે, હવે એ ગે. ફરી પાગ જોગીને ત્યા ગયો, અને પોતાના હુમખાના મહો કેવા છે તે વિષે પૂછ્યું—જવાબમા જોગીએ જણાવ્યું કે—‘શોક’ તમારા મહો ઘણાજ મુદ્દ છે. એના છે કે ખાડો ખોદો ત્યા નિવાન નીકળે, બોલો ? કેવું ભાગ્ય ! ભાગ્યહીનને ઘરમા હજારો દારૂયા હોય તેય અયોપ થઈ જાય, જ્યા હજારો મજાસના હોય તે ધધામા હજારોની ખોટ જાય એની હિમ્મત કામ ન આવે, તમને આમ નિવાન ખતાનનાન ગુરૂ મળે તો છોડો ખરા ?

નિવાન મળ્યા પછી કદાચ મો ન જતાનાય એ બને,
પણ ત્યાં મુઠ્ઠી તો ન છેડો. જેનો ચેઠ તો ગયો સીધો.
ગજસભામાં, રાજાએ સન્માન કયું ત્યાં તો તેણે રાજાના
દાદીયા (પગ) પગડીને જોઈથી જેચીને સિંહાસનથી
નીચે પડક્યો, નુસરો મારવા દો? ત્યાં તો રાજાની
પાછળની લીતનો કરો પડી ગયો, રાજા તો ખુશ
ખુશ થયો, આરો! આ ઉપકારી ન આવ્યો. હોત તો
આજ જરૂર દમાઈ જાત અને પ્રાપ્ત નીકળતે એણે
મને બચાવ્યો, રાજાએ એને કનામમાં દશ હજાર
રૂપીઆ અપાવ્યા.

તેજપાળ નમ્તુપાળ સોનાનો એક ચર દાઢના જ ગ
લમાં ગયા ત્યાંતો ખાડો ખોદતા એ ચર સોનાના ભરેના
નીકળ્યા, આ બધું પુણ્યનું ફળ છે પુણ્ય ન હોય
તો ધન તો જાય પણ પાપના ઉંચે હજારો પ્રકારે
પીગ થાય, બપ કર રોગો થાય મસા-ભગદર-ક્ષય
થાય બૂમાબૂમ કરે તેવો તબખીયો પગમીયો થાય
મનતુમાર ચક્રીને આજે જાતના કોઈ અને સેકડો
રોગો થયા હતા ચક્રવર્તિને પણ કર્મનું ફળ તો ભોગ
વધુ જ પડે, આજે વરો, મશીનો, રોકેટો, કરેટા કેના
કેના નીકળે છે? એક દરેક દામતા હજારોનો નાશ.
અપુમોળ વોરે સહારના સાવનો એ શું છે? નેપુ
ભાગ્ય હોય તેવા તેના નિમિત્તો તરફ દુનિયા બેચાય
છે અને પછી ભરખાદ થાય છે.

એ ઉગ્ર પુણ્યની નીશાની છે

■ મામ પછી એ સેઠ પાછો જોગીને ત્યાં ગયો અને પોતાના મહો કેના છે તે પૂછવા લા ગો નેશીએ કહ્યું મેઠ ઉપચય ધ્યાનના મહો પૂર્ણ બહી છે, અને તે મહોની દશા અતર દશા ચાલે છે, અને કેન્દ્રમા સૌમ્ય મહોની દ્રષ્ટિ પણ છે તમામ રીતે તમારા નહો મારા છે ઉધા પામા સીવા વડે તેમ છે પછી એક દિવસ સેઠ ગામના દરવાજા બહારથી ગામમા પેમનાની તૈયારીમા હતો, હતો હજી બહાર, રાત્ર પણ ત દિવસે પણ ફરના નીકળ્યો, હાથી-ધોળ પર રાજ સનારી કરનારને કદી પો આજનાતુ પણ મન શાય રાજની પામે થોડા માબસો નજી માથે હતા રાત્ર રનાજમા પેઠા કે નજીએ મેઠને જોયો, રાત્ર ખુશ થને મજના જાય તે પહેલા તો સેઠે એને એરો મેઠે માથો કે નજી દરવાજા બહાર પડ્યો કાતમાથી લેલી બહેના માથુ માબસો નેઠને મારના એકદમ બહાર દોરી આન્યા ત્યાં તો દરવાજો ને જીર્ણ હતો તે અચાનક કડકસુસ કરતો પડી ગયો રાત્ર અને તેના માન્યો વચ બચી ગયા રાજને થયું કે આ સેઠ કેયો ઉપકારી, એને મને ત્રણ નજી વખત બચાવ્યો રાજએ એને આપ્યું રાજ્ય આપ્યું નવા કામ કરતા પણ સારૂ જ થાય એ ઉગ્ર ની છે

પુણ્યે પાપ દેસાય

પુણ્ય નો પન્નાર્થ હોય તો, હોય તે પણ જય એક ગેહને ઘસઠ કેડ મોના મહોરો હતી તેને બાવીશ માવીશ કેડ મોના મહોરો ત્રણ પ્રખરે ગાંધી હતી જમીનમા-વહાણ-ચાના વ્યાપારમા અને ધીરધારમા એકે દિવમે ખખર મળી, વહાણનો પત્તો નહિ, જમીન ખેદી તો કોનસા, અને ધીરધારના ચોપડાની દુકાન બળી ગઈ પાપના ઉત્તમા બધું પાપમાન થતા વાર નથી લાગતી, અને પુણ્યનો ઉત્ત્ય નમે ત્યારે મળતા પાપ નાર લાગતી નથી

એજ શેઠે ત્યાગી ચુરનો ઉપદેશ સાંભળ્યો અને મર્મના મમને સમજ્યો, પ્રતો લીધા, ખુબ દાન દેવા લાગ્યો, સંનો પુણ્યો ય જામ્યો ત્યારે જમીનમા કોલસાનું ધન થઈ ગયું વહાણનો પણ પત્તો મળ્યો, મુનિમે ચોપડા ઉપાડી ગયા હતા તે પાછા આપી ગયા ત્રણદારોએ એની મેળે આવીને રકમ ભરી દીધી શેઠની પાસે પાછા ધમઠ કેડ મોનૈયા થયા એમ કર્મના બળે એક જન્મમા પણ ઘરો ફેરફાર થયે ગયે છે

કર્મનો છેદ, ભેદ અને દાહ

કર્મનો છેદ, ભેદ અને દાહ થઈ શકે છે. હજાર

વર્ષની ગિયનિને છેદી ગો, દગની કે એ વર્ષની
 આત્મા કડી શકે છે તેમજ ગિયનિ વધારી પણ શકે
 છે ક્રમને છેદી ગકાય છે, ભેદી ગકાય છે, ક્રમમાં
 પવરો પણ થઈ શકે છે પુણ્ય પ્રકૃતિનો પવરો પાપ
 પ્રકૃતિમાં, પાપ પ્રકૃતિનો પવરો પુણ્ય પ્રકૃતિમાં પણ
 થઈ શકે છે, જેમ છે. થાય તેમ તીવ્ર રસ કે મદરસ
 વગેરેથી બંદ પણ થઈ શકે છે ક્રમના તમામ પુદ-
 ગણોને બાળી નાખવા તેને દાહ કહેવામાં આવે છે
 જે આત્મા શુભ સ્થાનકે થાય છે અમ ખ્યાત પ્રદેશી
 આત્માના એકેક પ્રદેગે વળાણી અનતી ક્રમની
 વર્ગબાએ બળીને ત્યાં બરેમીશુદ્ધ થઈ જાય છે. પુણ્ય
 કર્મો પદ વિપરીત ભાવનાથી પાપમાં પવરાય છે,
 અને પાપ કર્મો સારી ભાવનાથી પુણ્યમાં પવરાય છે,
 એને સ ક્રમ કહેવામાં આવે છે

અટી અક્ષરનો ‘વર્મ’ અટી અક્ષરના કર્મના મર્મને

કેદે છે

ક્રમ શુ ચીજ છે તેના પ્રકાર, તેની અવસ્થા
 પ્રકૃતિ, ગિયનિ, રસ વગેરે તેની તાકાત
 તુ સંક્ષેપથી વળુન કરું એટલામાં તો
 બાળ વાગના આવ્યા, મારે તમારા બાર
 આપણે બધાએ કર્મના બાર

કર્મ જરૂર છે પણ ચેતનને નચાવવાની એની તાબત જળખર છે એ પણ આપણે જોઈ ગયા, રાજાને રૂઝ બનાવે દેવોને અને ઇંદ્રોને પણ નચાવે, એ તાકાત કર્મની છે એ કર્મને નચાવનાર પણ બીજી એક બલવત્તર સત્તા છે, એનું નામ ધર્મ છે ‘કર્મ’ રાજ ના પણ અઢી અક્ષર છે ધર્મ રાજના પણ અઢી અક્ષર છે પણ ધર્મ-કર્મના મમનો ચૂરો કઢી ગઈ છે ધર્મ-કર્મને જડામૂળથી ઉખેડી શકે છે, વમજ કર્મથી મુક્તિ અપાવી શકે છે મનુષ્ય જન્મ, આર્ય દેશ, ઉત્તમકૃષ્ણ આરોગ્ય, પાશ્વિક હિન્દુઓ, વગેરે સાતું કૃષ્ણ મામત્રી મળી છે એનાથી કર્મને તોડવાનો પ્રયત્ન ધર્મથી કરો, એ તમામ પણ મળ્યું છે ધર્મથી, ધર્મની ટેક છેડાય ? ન છેડાય, પેલા મરીએ પૌષ્પ ન છેડયો, મુદ્રિકા (વીટી) છેડી એ વગેરે છૂતાત બાકી છે પણ એ જાજના વિષયમા નથી, એ રોજના વ્યાખ્યાનનો વિષય છે પણ ધર્મની ટેકને અ. એ દ્રખાતને યાદ હતું તેમજ લદ્દમી સરસ્વતીના સવાદને અ. લદ્દમી એ પોતાનો પ્રજ્ઞાન બતાવ્યો હવે સરસ્વતીનું શુ યાય છે તે પણ રોજના વ્યાખ્યાનનો વિષય છે

ઉપમહાર

આવા થી મરંજ કથિત ધર્મનો આશય લઈ ઉતારી, આત્મામા હકાચેવા જ્ઞાન, દર્શન

ચારિત્ર ગુણને પ્રગમની, આત્મ-વિધાન કુળી કર્મના
દુદામાધી કાયમને મારે મુક્તિ મેળવે, એજ અભિ
લાષા માથે આજતુ વ્યાખ્યાન મમાન થાય છે

સર્વ મગલ માગદ્ય,
સર્વ કલ્યાણ કારણ,
પ્રધાન સર્વ ધર્માણા,
જેન જયતિ શાસનમ.

જાગર તમામ વસ્તુ મરી તી વખતે આ સારી
 ને આ ખાન એમ બે ભાગો પાડી દુખને
 દુકાને લખી સારી વસ્તુનેજ ખરી કરવાના
 આમદવાળા બધા ધમો સરખા ન એવો ખીચો
 શા માટે બાકી કરો ? એની કાંઈ સમજ પડતી
 નથી

* * * *

સસારના રમતામમા અને વિવિધ કપાવમા રકત
 બનેલા શેઠ-શાહુકારોને શ્રેષ્ઠેશ્વરોને મારતરોને
 અને જમલદારોને ઝુકીઝુકી સનામ કરનારાઓને
 સસારના તમામી મુનિવરોને હાથ ને તા કેમ
 સરમ આવતી હશે ? એની કાંઈ સમજ પડતી
 નથી

“સદ્ગોષ્ઠ મંથલ”

★ પરિશિષ્ટ ★

કર્મ ઝીનોસોરીના બ્યાખ્યાનમાં રિષયને સક્ષિપ્ત રીતે
કહેવામાં આયો છે જેથી કષ્ટક વધુ રિચન અને અપાય છે

કર્મની પ્રકૃતિ મૂળ આદ છે, ઉત્તર પ્રકૃતિ ૧૫૮ છે અને
ઉત્તરોત્તર અસખ્યાતી છે કર્મ પ્રકૃતિ એને કર્મનો સ્વ
ભાવ-જેમ કાષ્ઠ માણસના સ્વભાવ જાન ત્યારે કાષ્ઠ કોષી
કાષ્ઠ માથી અને કાષ્ઠ લોબી હોય છે, એમ કેવળ જડ બીજો
નો પણ સ્વભાવ હોય છે જેમ લી ગામમાં કાષ્ઠ સાકરમાં
મીઠાશ અને મગ્યામાં તીખાશ તેમ કર્મની પ્રકૃતિઓમાં
પણ સમજવું મૂળ પ્રકૃતિ જાનાવસ્થીય, દશનાવસ્થીય વગેરે
નામથી કહેવાય ■ ઉત્તર પ્રકૃતિ ગતિવસ્થીયની પાંચ
છે, દશનાવસ્થીયની ત્રણ વેલીયની બે, મોડલીયની અઠ્ઠા
વીસ, આયુષ્યની ચાર નામ કર્મની એમોશન, મોતકર્મની
મે અને અતરાવ પાંચ એમ ગંધી મળી ઉત્તર પ્રકૃતિ
૧૫૮ હોય છે જેમ જાનાવસ્થીયની પાંચ પ્રકૃતિમાં મતિ
જાનને રાક્ષસી મનિજાનાવસ્થીય સુખજાનને રાક્ષસી
સુતજાનાવસ્થીય અવધિજાનને રાક્ષસી અવધિજાનાવસ્થીય
મન પદ જાનને રાક્ષસી મન પદ જાનાવસ્થીય
કેવળજાનને રાક્ષસી કેવળજાનાવસ્થીય એ પાં
ઓમાં જાનને રાક્ષસી સ્વભાવ છે, જાન

જલ્પુ એ આત્માનો ગુણ છે એને દરકત કરનાર જ્ઞાન
 વરણીય કર્મ છે આત્માને હરિયો અને મનહાગ જે જ્ઞાન
 યાચ છે તે મતિજ્ઞાન સમ્મદ અક્ષર કે સ જ્ઞાઓ વગેરે દ્વારા
 જે જ્ઞાન યાચ છે તે જ્ઞાતજ્ઞાન હરિયો વગર કેવળ આત્માથી
 દુનિયાની રૂપી વસ્તુઓનું જે જ્ઞાન યાચ છે તે અવધિજ્ઞાન,
 અદીદીપમા કે તેથી અગ્રી આગળ વધારે જગતમા રહેલા
 મર્મજ મનવાગા પ્રાણીના મનના પયધિને જણાવનાર મન
 પયવજ્ઞાન આ જ્ઞાનમાં પણ હરિયોની જરૂર રહેતી નથી
 કેવળ આત્માથીજ જાણી શકાય છે જગતભરના તમામ
 પદાર્થોને અને તે પદાર્થોના જૂન ભવિષ્ય ને વર્તમાન તમામ
 પયધિને રૂપી અને અકરૂપીને લોક અને અનોકને જીવ અને
 અજીવને તમામ વસ્તુ અને તમામ પયધિને અને ત્રણે
 કાળને જણાવનાર કેવળજ્ઞાન છે આ કેવળજ્ઞાન પૂર્ણ અને
 એક સ્વરૂપે હોય છે અને આવેતુ કદી જતુ નથી
 ખીજા ચાર જ્ઞાનોમા જુના જુના બેરો હોય છે અને તે જ્ઞાતો
 પ્રતિપાતિ હોય છે જગરે કેવળજ્ઞાન અપ્રતિપાતિ હોય છે, તે
 તે જ્ઞાનને રોકનાર તે તે નામની જ્ઞાનાવરણનીય પ્રકૃતિ
 કહેવાય, એવી રીતે દર્શનને રોકનાર ર્શનાવરણીય કર્મ
 કહેવાય છે તેના નવ બેરો છે, ચત્તુ દર્શનાવરણીય વગેરે
 નિદ્રા વગેરે પણ દર્શનાવરણીય કર્મના ઉદયથી આવે
 ૥ દર્શન એટલે સામાન્ય બોધ અને જ્ઞાન એટલે વિશેષ
 બોધ

વેદનીય કર્મ બે પ્રકારના છે એક તો આત્માને સુખને

અનુભવ કરાવનાર સાતા વેદનીય અને મીઝે દુ ખનો અનુભવ કરાવનાર તે અસાતા વેદનીય સુખની સામગ્રી સાતા વેદનીય કર્મના ઉદયથી મળે છે, અને દુ ખની સામગ્રી અસાતા વેદનીય કર્મના ઉદયથી મળે છે

મોહનીય કર્મના બે પ્રકાર છે-દર્શન મોહનીય અને ચારિત્ર મોહનીય, સાચી અધ્યાને રોકનાર તે દર્શન મોહનીય, અને આત્માના શુદ્ધ સ્વભવને રોકનાર ચારિત્ર મોહનીય કર્મ છે દર્શન મોહનીયના ત્રણ પ્રકાર છે, મિથ્યાત્વ મોહનીય વગેરે અને ચારિત્ર મોહનીયના પચ્ચીસ પ્રકાર છે સોળ કષાયો-ચાર પ્રકારના ક્રોધાદિ-અને નવ નોકષાય નવ નોકષાયમાં હારવ રતિ વગેરે છે અને સી વે. વગેરે ત્રણ વેદો આ મોહનીય કર્મના ઉદયથી આત્મા ક્રોધી માની માણીને લોભી બને છે, રિકાગી બને છે જ્ઞાન જૂરી જાય છે, મોહના નશાથી ચક્રચુર બનેનો આત્મા જ્ઞાન જૂલીને હળરો પ્રકારના પાપો આવરે છે, અને તેથી દુર્ગતિમાં આવશે જાય છે, અને ઘેર દુ ખી થાય છે આ કર્મ પછુ જ બપકર છે

આયુષ્ય કર્મથી ને ને મનિનુ આયુષ્ય આત્માએ બાંધ્યુ હોય તે તે મનિના આયુષ્ય પ્રમાણે જીવે છે

નામ કર્મથી-જુદી જુદી જાતના સરીરો જુદા રંગો, જુદી જુદી આકૃતિઓ, સરીરના અંગ સ્થાવર અને સરથાનો વગેરે બને છે

સરજતા, નિરભિમાન, ઘનરૂચિ મધ્યમ ગુણવાળો અને ઓછા કપાયવાળો આત્મા મનુષ્યનું આયુષ્ય બાધે છે

ધર્મની જાનનારાળો તુદ્ધ શક્તાળુ ધર્મ કિનારી રૂચિ વાળો, ત્યાગી ગુરુઓના વચનમાં વિશ્વાસુ, તપ, ત્યાગ અને સધમને વદન કરનારો રંગતિનું આયુષ્ય બાધે છે

સરજતા અને નિરભિમાનતાથી આત્મા શુભ નામ કમ બાધે છે

કપટ અને મર્દિયપણથી જીવ અશુભ નામ કમ બાધે છે

ભણવા ભણાવવાની રચિવાળો ઉચ્ચ જોત્ર બાધે છે

પઠન-પાઠનમાં આજસુ અને અરચિવાળો નીચ જોત્ર બાધે છે

જીનેશ્વર દેવની ભક્તિમાં અતરાપ કરનારો હિંસા, ભુલ, ચોરી, અને દુરાચાર આદિ પાપો સેવનારો, પાપને પ્રકારના અતરાપ કર્મને બાધે છે આ પ્રમાણે કર્મ બાધવાના કારણે સંક્ષેપથી જતા ૧૮ આ વિષયનો વિશેષ વિસ્તાર તે તે પ્રયોગથી જણી લેવો.

કાચ એમ તર્ક ઉઠે કે સામ્રવાદી દેશોમાં બધા સરખા છે ત્યાં કર્મનું જોર કેમ ચાલી શકતું નથી ?

સમાધાનમાં બારીક દ્રષ્ટિથી વિચારશે તો જણાશે કે કર્મનું જોર ત્યાં ઓછું નથી જરાગર વિચારશે તો માનમ પડશે કે ત્યાં સરખાપણું શેમાં છે ? શરીરમાં સરખાપણું નથી, રાગોમાં સરખાપણું નથી આકૃતિ સૌની સરખી નથી, પૈસા

સ ખા નથી પગારોમા સરખાપણ નથી, જોરાક પણ ખવાનો
 સરખો નથી મોજસોખના સાધનો પણ જુદા જુદા છે,
 એટલે એમા પણ સરખાપણ નથી, એકેકના દરજ્જામાં પણ
 સરખાપણ નથી, એક સિપાઈ એક અમલદાર એક સેના
 ધિપતિ એક દુકમ આપે ને એક દુકમ હુલાવે છે અને
 દુકમ ન માને તો શું કરવામા આવે છે, ત્યાં પણ કે છે
 મારા મારી છે, કાપા કાપી છે ધમાધમ છે જળર જરતી
 સામ્યના ના વિચારો રાખવા પડે છે, સામ્યવા તુ
 પોપણુ મરતુ પડે છે મોગ અમલદારોના પાછળ છુપી પોલીનો
 ગાંધાધેવી હાથ છે વિચાર સ્વાતંત્ર્ય રાખી સકાતુ નથી
 ત્યાં પણ જુદા જુદા, A B વગેરે ક્લાસો દોષ છે
 ક્લાસો મુજબ ખાન-પાન ને મોજસોખના સાધનો
 મળે છે જ્યાં ખાવામાં ને પીવામાં પણ સરખાપણ ન દોષ
 ત્યાં સરખાપણ કંઈ રીતે મગજ મુજબ કાંઈ કાંઈ થઈ
 શકે નહિ, બધું જ કાંઈ મા રહીને કરતુ પડે, જ્યાં ખાવામાં
 પરત જતા છે, દુ ખમા દુસ્વપ્ને થાય છે, મોટા માગ બગવાઓ
 થાય છે, વિચાર વિરહ થતાં માણસોને મારી નખાય છે,
 કુદેનમાં બગવો થયો ત્યારે વાખ્યોને મારી નાખ્યા, માત્ર
 વિચાર બે મા પણ આટલી નિર્દયતા જ્યાં હોય તેને સામ્યવાદ
 કહેવો કે પરત જનાદ કહેવો ખરી રીતે તો વધારેમાં વધારે
 પરત જના છે તમે આજે શાંત છો પણ કરવેલા ધણા
 કાંઈ ધણી કનકનતો છતાંય દજી તમે સુખી છો
 એટલી જમી પરત જતા નથી ત્યાં ભારે પરત જતા છે,
 ત્યાં તો કર્મની ભારે કે છે, કહેવા માત્રની

છે ત્યાં પણ જન્મ અને મરણ છે માટે કર્મની સત્તા સરવે ત્રસરેની છે કર્મનું ફળ દરેક ને બોગવતુ રહે છે આ વિષય ઘણો ગંભીર અને ગદ્ગદ છે પણ બારીમાધવી નિચાર કરતાં બધું સમજાવ તેમ છે, હા કેટલાએક છવેએ સરખામાનયા-સરખા પરિણામથી કર્મ બાધ્યા હોય તો તેતુ ફળ પણ નધાને મરણુ જ મળે છે જેમ ધુધમા લાખ્યો એની માથે મરી જાય છે અને વિજય પ્રાપ્ત થતા નાખ્યો ને સરણુ ધનામ મળે છે નિગોઆ અનતા છવેને મોટે ભાગે સર માણુ હોય છે એમ સરખા પણ પણ હાય તેમાં કર્મની સત્તા ઠી જતી નથી, પણ બેઠો અને સરખાપણ એ બધું કર્મવતુ જ ફળ ન મરેખર વધારે પડતો સામના બે હોય તો ને નિભામા અને નવ ઐવેયકે તથા અનુત્તર વિમાનના વેગ છે નિગો મા હુખમા સારે કિપરોખત દેવોને મોટે ભાગે સુખના સામના છે ત્રસ -અનન આદમાએને સરણુ ફળ કેમ મળે ?

ઉત્તર -અધ્યવસાન યથાનો અમખ્યાના છે અને કર્મ બાધનારા છવે અનતાનન છે માટે અનતા છવેને સરખા અધ્યવસાને અને સરખી કિના હોઈ શકે

આ રીતે કર્મના વિષયને તમતુ વણુન સહોપયા કરવામા આ હુ છે કારણ કે આ વિષયને તમતુ વણુન જૈન શાસ્ત્રોમા ઘણાજ વિસ્તારથી છે એ લો વિસ્તાર એક બે બાવજયો થઈ શકે નહી

શ્રી જિન સ્તવન -

(ગાજ સમના રમેશ)

જ્ઞાનના એ સીવાને સીરે જગમગ રાખ્યા,
નજી લોકના નાથે સૌના નિર્ભર ગણી નાખ્યા રે
જ્ઞાનના એ દીવડને

હમણે પગને રગરાગમા, લાલ બૂંદી મો મહાણે,
હર કનેશ ને વેરહેરમા વિધ્ય જીવનને ગાળે રે
જ્ઞાનના એ સીવડને

નરમ સગીખી બુદ્ધી માયા રગ પત ગજિમ કાયા માયા,
માલ મરિયા પાન કનસી, કરમે નાય નય યા રે
જ્ઞાનના એ સીવડને

માયા મમતા દૂર તજે તે, ચોરાશી તર રેને,
સમતા માહી રમતા તે તો પરમાત્મ પ. કુણે રે
જ્ઞાનના એ સીવડને

કાળ અનત તુ ભમીયો તોયે, આશ ન પૂરી થઈ
સુખગ ને દુખાની સાતો, જેની તેવી જહી રે
જ્ઞાનના એ સીવડને

વિક્રમ આતમ વજિર નમ્રમાનુ કીનિ પ્રતરે સહી,
મુખિતા ગુખાની માન, ચેતન આખે ચડી રે
જ્ઞાનના એ સીવડને

ર સિવા પૂ મુનિનજ શ્રી સીર્ણ વીજયજી મઠ